

KIEGÉSZÍTŐ MELLÉKLET
2023. ÉVI ÉVES BESZÁMOLÓHOZ

TARTALOMJEGYZÉK

I. ÁLTALÁNOS RÉSZ	3
1.1 A TÁRSASÁG BEMUTATÁSA.....	3
1.2 EUROCONTROL – LÉGIFORGALMI DÍJAK SPECIÁLIS ELSZÁMOLÁSI RENDSZERE	6
1.3 ELSZÁMOLÁSI EGYENLEGEK MEGHATÁROZÁSA A 2023-AS ÉVBEN.....	8
1.4 A SZÁMVITELI POLITIKA ISMERTETÉSE	9
1.4.1 AZ ÉVES BESZÁMOLÓ KÉSZÍTÉSE	9
1.4.2 ALKALMAZOTT ÉRTÉKELÉSI ELJÁRÁSOK ÉS MÓDSZEREK	9
1.4.3 AMORTIZÁCIÓS POLITIKA.....	13
1.4.4 CÉLTARTALÉK KÉPZÉSI SZABÁLYOK	15
1.4.5 VÁLTOZÁSOK A SZÁMVITELI POLITIKÁBAN	15
II. SPECIFIKUS RÉSZ	17
2.1 MÉRLEGHEZ KAPCSOLÓDÓ KIEGÉSZÍTÉSEK	17
2.1.1 TÁRGYI ESZKÖZÖK ÉS IMMATERIÁLIS JAVAK.....	17
2.1.2 BEFEKTETETT PÉNZÜGYI ESZKÖZÖK	21
2.1.3 KÉSZLETEK.....	22
2.1.4 KÖVETELÉSEK	23
2.1.5 ÉRTÉKPAPÍROK.....	25
2.1.6 PÉNZESZKÖZÖK.....	26
2.1.7 AKTÍV IDŐBELI ELHATÁROLÁSOK.....	26
2.1.8 SAJÁT TŐKE	30
2.1.9 CÉLTARTALÉKOK.....	30
2.1.10 KÖTELEZETTSÉGEK.....	34
2.1.11 PASSZÍV IDŐBELI ELHATÁROLÁSOK	37
2.2 EREDMÉNYKIMUTATÁSHOZ KAPCSOLÓDÓ KIEGÉSZÍTÉSEK	40
2.2.1 ÉRTÉKESÍTÉS NETTÓ ÁRBEVÉTELE.....	40
2.2.2 EGYÉB BEVÉTELEK	45
2.2.3 ANYAGJELLEGŰ RÁFORDÍTÁSOK.....	47
2.2.4 SZEMÉLYI JELLEGŰ RÁFORDÍTÁSOK.....	52
2.2.5 EGYÉB RÁFORDÍTÁSOK	53
2.2.6 PÉNZÜGYI MŰVELETEK EREDMÉNYE	54
2.2.7 TÁRSASÁGI ADÓ	57
2.3 VAGYONI, PÉNZÜGYI ÉS JÖVEDELMI HELYZET ÉRTÉKELÉSE	58
III. TÁJÉKOZTATÓ RÉSZ.....	59
3.1 MÉRLEGEN KÍVÜLI TÉTELEK	59
3.1.1 MÉRLEGFORDULÓNAPON NYITOTT HATÁRIDŐS ÜGYLETEK	59
3.1.2 PÉNZÜGYI SZEMPONTBÓL JELENTŐS, MÉRLEGBEN NEM SZEREPLŐ MEGÁLLAPODÁSOK BEMUTATÁSA	60
3.2 VEZETŐ TISZTSÉGVISELŐK, IGAZGATÓSÁG, FELÜGYELŐ BIZOTTSÁG TAGJAINAK KIFIZETÉSEI.....	61
3.3 MUNKAVÁLLALÓK ÁTLAGOS LÉTSZÁMA, BÉRKÖLTSÉGE ÉS SZEMÉLYI JELLEGŰ EGYÉB KIFIZETÉSEI	61
3.4 KAPOTT TÁMOGATÁSOK (2022-2023. ÉV ESEMÉNYEI)	62
3.5 KÖRNYEZETVÉDELME.....	68
3.6 KUTATÁS-FEJLESZTÉS TÁMOGATÁSA	68
3.7 MÉRLEGFORDULÓNAP UTÁNI ESEMÉNYEK	70
IV. MELLÉKLETEK	71
4.1 CASH-FLOW KIMUTATÁS	71
4.2 IMMATERIÁLIS JAVAK ÁLLOMÁNYVÁLTOZÁSA	73
4.3 TÁRGYI ESZKÖZÖK ÁLLOMÁNYVÁLTOZÁSA	74
4.4 LÉGIFORGALMI IRÁNYÍTÁSI SZOLGÁLTATÁSOK ÁRBEVÉTELE – FÖLDRAJZI MEGBONTÁSBAN	75
4.5 IMPORTBESZERZÉSEK.....	76
4.6 TÁRSASÁGI ADÓALAP MÓDOSÍTÓ TÉTELEK.....	77
4.7 A KÖRNYEZET VÉDELME T KÖZVETLENŰL SZOLGÁLÓ IMMATERIÁLIS JAVAK ÉS TÁRGYI ESZKÖZÖK	78
4.8 A VESZÉLYES HULLADÉKOK, KÖRNYEZETRE KÁROS ANYAGOK MENNYISÉGI ÉS ÉRTÉKADATAI	79
4.9 EGYÉB KÖRNYEZETVÉDELMI KÖTELEZETTSÉGEK	80
4.10 SZAKMAI RÖVIDÍTÉSEK MAGYARÁZATA.....	81

I. Általános Rész

1.1 A társaság bemutatása

A Társaság

céneve:	HungaroControl Magyar Légiforgalmi Szolgálat Zártkörűen Működő Részvénytársaság
rövidített elnevezése:	HungaroControl Zrt.
alapításának időpontja:	2006. november 22.
cégbírósi bejegyzés időpontja:	2006. december 13.
cégjegyzékszám:	01-10-045570
székhelye:	1185 Budapest, Igló u. 33-35.
telephelye:	1185 Budapest, Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér
fióktelepei:	Kőröshegyi radarállomás – HU-8572 Bakonyszücs, Hrsz.: 0129 Püspökladányi radarállomás – HU-4150 Püspökladány, Hrsz.: 0915/4
alaptőkéje:	20.202 millió forint
tulajdonosa:	N7 Holding Zrt. (100%)
tulajdonos székhelye:	1133 Budapest, Pozsonyi út 56.
statisztikai számjele:	13851325-5223-114-01
adószáma:	13851325-4-51
csoportos adószám:	17783051-5-51

A Társaság működési formája:

A Társaság zártkörűen működő, egyszemélyes részvénytársaság.

Részvények fajtája, száma és névértéke:

A Társaságnál kibocsátott részvények fajtája törzsrészvény.

A Társaság alaptőkéje 20.200 darab, egyenként 1 millió forint, azaz egymillió forint névértékű „A” részvénytársaságba tartozó részvényben, amelyek kibocsátási értéke részvényenként 1 millió forint, azaz egymillió forint, továbbá 16 db 100 ezer forint, azaz egyszázezer forint névértékű „B” részvénytársaságba tartozó részvényben testesül meg, amelyek kibocsátási értéke részvényenként 100 ezer forint, azaz egyszázezer forint.

A Társaság elektronikus elérhetősége:

Honlap: www.hungarocontrol.hu E-mail: info@hungarocontrol.hu

A légiközlekedésről szóló törvény értelmében a Társaság feladatai:

A légiközlekedésről szóló 1995. évi XCVII. törvény a 61/A. §.-ában a HungaroControl Magyar Légiforgalmi Szolgálat Zártkörűen Működő Részvénytársaságot (a Társaság) jelöli ki a légiforgalmi szolgálatok ellátására. A törvény értelmében a Társaság feladatai:

- a) a légiforgalmi irányító, a repüléstájékoztató és riasztó szolgálat ellátása
- aa) a katonai körzetek kivételével - Magyarország ellenőrzött légterében,
- ab) a Budapest Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér és légterében, valamint
- ac) azon nemzetközi kereskedelmi repülőtér és annak légterében, amelyen a tárgyévvel megelőző két év statisztikai adatai alapján számított átlagos éves utasforgalom meghaladja az évi százezer főt, amennyiben a repülőtér üzemben tartója vagy tulajdonosa a szolgáltatásra való felkészülés költségeit és a szolgáltatás díját megfizeti a Társaság részére, továbbá Magyarország légterében a légiforgalmi navigációs, távközlési, légtérellenőrző szolgálat ellátása, és az ezekhez szükséges berendezések (kivéve a repülőtéri műszeres leszállító rendszert) működésének biztosítása;
- b) a nemzetközi polgári repülés részére repülésbejelentő és tájékoztató szolgálat ellátása;
- c) a rendelkezésre álló információk alapján adatszolgáltatás a Magyar Honvédség erre kijelölt szervezete részére, a légtérfelügyelethez szükséges azonosítás elősegítése érdekében;
- d) légtérgazdálkodás, közreműködés a stratégiai légtérgazdálkodási feladatokban;
- e) a légi forgalom áramlásának szervezése;
- f) légi jármű eltűnése, vagy kényszerhelyzetbe kerülése esetén a szükséges intézkedés - kutatás-mentés, valamint egyéb segítségnyújtás - kezdeményezése;
- g) központi légiforgalmi tájékoztató szolgálat (AIS) ellátása, a légiközlekedéssel kapcsolatos tájékoztató anyagok kiadása;
- h) - a repülőtéri körzetek kivételével - az ellenőrzött légtérben kívül Magyarország légterében légi járművek részére tanácsadói, repüléstájékoztató és riasztó szolgálat ellátása;
- i) a feladatainak ellátásával kapcsolatos fejlesztés;
- j) a légiforgalmi irányító és körzeti repüléstájékoztató szakszemélyzet munkahelyi képzése, illetve továbbképzése;
- k) műszaki dokumentációs és ahhoz kapcsolódó tájékoztató tevékenység ellátása;
- l) a koordinált és menetrend-egyeztetett repülőtereken a résidőkiosztás és menetrend-egyeztetés;
- m) a magyar légtér igénybevételeért fizetendő díjjal összefüggő - nemzetközi szerződésben meghatározott - költségalap kezelése;
- n) Budapest Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér és légterében repülésmeteorológiai feladatok ellátása 2021. december 31-ig;
- o) Budapest Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér légterében, valamint a külön jogszabályban meghatározott Budapest közeli körzet légtéreiben alkalmazott műszer szerinti repülési eljárások tervezése;
- p) a pilóta nélküli légi járművek használatát támogató, az aktuális légtér információkat és egyéb korlátozásokat tartalmazó honlap és mobilalkalmazás üzemeltetése.

Egyéb jogszabály alapján ellátott feladatok:

A Magyarország Kormánya és a Koszovói Nemzetközi Biztonsági Erő (KFOR) között a Koszovó felett kijelölt légtérben egyes léginavigációs szolgálatok nyújtásáról és egyéb kapcsolódó tevékenységek ellátásáról szóló Végrehajtási Megállapodás kihirdetéséről rendelkező 2013. évi CCXLVIII. törvényben a Társaság számára meghatározott feladatok ellátása.

A Társaság tevékenysége

A Társaság TEÁOR szerinti főtevékenysége: (5223'08) Légi szállítást kiegészítő szolgáltatás. A Társaság a főtevékenysége ellátását elősegítő szolgáltató tevékenységeket is elláthat.

A HungaroControl Zrt. a főtevékenységét jelentő légiforgalmi szolgáltatás keretében végzi:

- a Magyarország légterében átrepülő forgalom irányítását,
- valamint a Budapest Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér érkező-induló forgalmának kiszolgálását,
- ezek mellett egyéb piaci alapon működő kiegészítő szolgáltatásokat is nyújt (például vidéki repülőtereken repüléstájékoztató és légiforgalmi irányítási tevékenység; oktatás, tanácsadás, stb.).

Az Éves Beszámoló összeállítása

Az Éves Beszámolót a Társaság vezérigazgatója: Tóth László (1062 Budapest, Andrássy út 68. C. lház. 5. em. 2. ajtó) önállóan írja alá.

A Társaságnál a könyvviteli szolgáltatás körébe tartozó feladatok irányításáért, vezetéséért felelős személy: Boldizsár Richárd, regisztrált mérlegképes könyvelő, regisztrációs szám: 172687.

A Társaság könyvvizsgálóinak adatai:

Deloitte Könyvvizsgáló és Tanácsadó Kft. (1068 Budapest, Dózsa György út 84/C.), MKVK nyilvántartási száma: 000083. A könyvvizsgálatért a könyvvizsgáló által kijelölt felelős személy Molnár Attila, MKVK tagsági száma: 007379.

A 2023. üzleti évre vonatkozó beszámoló könyvvizsgálatáért a szerződésben megállapított díj 36 millió forint + ÁFA. Egyéb szolgáltatásokkal kapcsolatban elszámolt költségek összege 2 millió forint.

Konzolidáció

A Társaság az N7 Holding Zrt.-nek mint anyavállalatnak a konszolidációs körébe teljeskörűen bevont leányvállalata. Az összevont (konszolidált) éves beszámoló az anyavállalat telephelyén megtekinthető: 1113 Budapest, Dávid Ferenc utca 4-6.

1.2 Eurocontrol – légiforgalmi díjak speciális elszámolási rendszere

A HungaroControl Zrt. főtevékenységén belül a három fő üzletág:

- Útvonalirányítás (En Route): a Magyarország felett átrepülő forgalom irányítása,
- Terminálirányítás (TNC): a Budapest közeli körzetében működő Budapest Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtéren le- és felszálló légiforgalom irányítása,
- A Koszovó felett kijelölt légtérben egyes léginavigációs szolgálatok nyújtása és egyéb kapcsolódó tevékenységek ellátása.

Az üzletágak bemutatása

Útvonalirányítás – Magyarország légtérében

Magyarország 1992-ben lett tagja az Eurocontrol Multilaterális Egyezménynek, amelynek keretében a szerződő államok vállalták, hogy összehangolt politikát léptetnek életbe közös elszámolási rendszer felállításával az *útvonaldíjak* megállapítására, kiszámlázására, beszedésére és nyilvántartására. Az útvonal irányítási díjak meghatározását 2019. december 31-ig a léginavigációs szolgálatok közös díjszámítási rendszerének létrehozásáról szóló 391/2013/EU bizottsági végrehajtási rendelet, 2020. január 1-től pedig a Bizottság (EU) 2019/317 végrehajtási rendelete szabályozza. Majd a COVID-19 világjárványra tekintettel 2020. november 3-i dátummal megjelent a Bizottság (EU) 2020/1627 végrehajtási rendelete, amely rendkívüli intézkedésekkel módosítja az utóbbi jogszabály alkalmazását.

Az Eurocontrol Központi Útvonaldíj Iroda (Central Route Charges Office – CRCO) a tagországok repülési adatszolgáltatásai alapján számlázza a légitársaságok felé az általuk végrehajtott repülésekkel kapcsolatos légiforgalmi díjakat, beszedi azokat, majd átutalja a légiforgalmi szolgáltatóknak. Mindezen tranzakciókról részletes nyilvántartást vezet, amelyet a tagállamok részére havi rendszerességgel elérhetővé tesz. Ezen tevékenység után az útvonalirányítás (En Route) esetében adminisztrációs díj kerül felszámításra, amelyet az adott repülésekkel kapcsolatos útvonaldíjon felül a légitársaságok megfizetnek a havi kiszámlázás során, a Multilaterális Egyezménynek megfelelően.

Terminálirányítás – Budapest Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtéren és Budapest közeli körzetében

Az útvonalirányítás esetében feltüntetett rendeletek szabályozzák a terminálirányításhoz kapcsolódó „közelkörzeti díjszámítási körzet” költségalapjának (terminal navigation charges, vagy TNC) és egységes díjainak meghatározását is.

A TNC díjakkal kapcsolatos követelések kezelésére az Eurocontrol és Magyarország között létrejött bilaterális megállapodás alapján kerül sor, amellyel kapcsolatban a HungaroControl egy évre vonatkozóan előre meghatározott összeget fizet, és a terminál-költségalapban felszámít a légitársaságok felé.

Koszovói magas légtér irányítása

A Koszovó felett kijelölt légtérben egyes léginavigációs szolgálatok nyújtásáról és egyéb kapcsolódó tevékenységek ellátásáról szóló, Magyarország Kormánya és a Koszovói Nemzetközi Biztonsági Erő (KFOR) között létrejött Végrehajtási Megállapodás alapján a Társaság végzi a Megállapodásban kijelölt légtérben az átrepülő forgalom irányítását.

A koszovói irányítás a közös Szerbia-Montenegró-KFOR „En Route” díjszabási zóna keretein belül működik. A szolgáltatásnyújtás bevételeinek és költségeinek elszámolása a közös Szerbia-Montenegró-KFOR költségápolapon keresztül történik valamennyi érintett fél szoros együttműködésében, az Eurocontrol útvonalhasználati díjak fizetésre vonatkozó elveivel összhangban.

Elszámolási rendszerek

Teljes költségtérítési rendszer

A légitforgalmi szolgáltatás költségei a kezdetekben az úgynevezett „teljes költségtérítési rendszer” keretein belül térültek meg. 2015. üzleti évtől már csak a Koszovói irányítás költségeinek elszámolása történik a teljes költségtérítési rendszeren belül.

A „teljes költségtérítési” elszámolási rendszer sajátossága, hogy az egységdíj meghatározásához előzetesen meg kell állapítani a következő évre várható forgalom és a szolgáltatás nyújtásához szükséges költségek nagyságát, azonban a forgalom tényleges alakulása, illetve a tényleges költségek nagysága a tervezettől mindig eltér, így az egyes tagállamok esetében a költségek teljes megtérülése adott évre vonatkozóan nem érhető el teljes pontossággal. Bizonyos években bevételhiány, máskor bevétel-többlet keletkezik. A hiány és a többlet kiegyenlítése az úgynevezett „kiigazító mechanizmus” alkalmazásával történik, melynek keretében az adott év (n) bevételének hiánya/többlete elszámolásra kerül, ettől eltérő tagállami szándék hiányában – főszabály szerint az „n+2”-ik évben az egységdíjtétel kalkulációja során. Az adott évben keletkező bevételi többlet/hiány árbevétel a megbízható és valós kép bemutatásának érdekében elhatárolásra kerül, majd n+2 évben kerül feloldásra. Ebben az elszámolási rendszerben a légitforgalmi szolgáltatók nem viselnek sem költség-, sem forgalmi kockázatot.

Teljesítményrendszer

A teljes költségtérítési rendszert az Európai Unióban belül 2012-t követően felváltotta a kockázatok megosztását előtérbe helyező „teljesítményrendszer”, melyet 2019. december 31-ig a 390, illetve 391/2013/EU Rendelet, 2020. január 1-től pedig a Bizottság 2019/317 Rendelete szabályoz. A COVID-19 világjárványra tekintettel utóbbi a Bizottság (EU) 2020/1627 végrehajtási rendeletében foglalt eltérésekkel alkalmazandó.

Az útvonalirányítási szolgáltatás (En Route) esetében 2012. január 1. óta, a terminálirányítás (TNC) esetében pedig 2015. január 1-től kezdődően lépett életbe a *teljesítményrendszer*, amely bizonyos paraméterek mentén kockázati (költség- és forgalomkockázat) elemeket vezetett be a díj meghatározása során. Ez azt jelenti, hogy a tervtől való meghatározott eltérések többé nem számolhatók el, hanem a Társaság egyes kockázatokot maga visel, annak költségei őt terhelik, illetve ő rendelkezik az extra bevételekkel.

A teljesítményrendszerben az érintett EU-s országoknak előre meghatározott tervezési időszakokra (ún. referencia időszak, amely jelenleg 5 év) teljesítménytervet, azaz költség és forgalmi tervet, és ezekkel együtt négy teljesítményterületen (repülésbiztonság, környezetvédelem, kapacitás, költséghatékonyság) teljesítménycélokat kell meghatározniuk. Az adott ország teljesítménytervében meghatározott teljesítménycélok kialakítása során figyelembe kell venni az adott teljesítményterületre uniós szinten kitűzött teljesítménycélokat is. A jelenlegi referencia időszak vége 2024. december 31.

A teljesítményterületek közül kiemelkedik a költséghatékonyság, elsősorban az ehhez kapcsolódó kockázatok, illetve pénzügyi hatások miatt. A legfőbb kockázatok, melyek a teljesítményrendszerben a légiforgalmi szolgáltatókra hárulnak:

1. Költség kockázat

A teljesítménytervben meghatározott reál költségszinthez képest magasabb költséget csak a jogszabályban meghatározott korlátozott számú esetben van mód érvényesíteni (ezek az ún. költség-kockázatot nem viselő, vagy „nem kontrollálható költségek”), ellentétben a teljes költségterítéses rendszerrel, ahol az összes tevékenységgel összefüggésben felmerült költséget át lehetett hárítani a szolgáltatást igénybe vevő légitársaságokra. Előbbiekből kifolyólag, az árfolyam-mozgásokból adódó kockázatokat sem lehet már ebben a rendszerben áthárítani a légtérhasználókra. Annak eredményeképp azonban, hogy a teljesítményrendszerben a költség kockázat nagy része a reál költségszinthez kapcsolódik, az infláció tervtől eltérő alakulásának kockázatát továbbra is a légiforgalmi irányítást igénybe vevő légtérhasználók viselik.

2. Forgalmi kockázat

A teljesítménytervben meg kell határozni az adott referencia időszakra vonatkozóan becsült forgalom nagyságát is. A teljesítményrendszer keretei között a forgalmi szint eltéréseiből adódó bevétel kiesést, illetve többletet egy bizonyos szintig már a szolgáltatóknak kell viselniük. Erre egy sávok kockázatmegosztás keretében kerül sor az alábbiak szerint:

Forgalom eltérés nagysága a tervez képest	Szolgáltató viseli	Légtérhasználó viseli
±0-2%	100%	0%
±2-10%	2% fölötti rész 30%-a	2% fölötti rész 70%-a
±10%-	10% fölötti rész 0%-a	10% fölötti rész 100%-a

A forgalmi eltérés hatásának számítása során vannak olyan úgynevezett „nem kontrollálható” tételek, amelyeket nem kell figyelembe venni, azaz ezen esetekben a légiforgalmi irányítást végző szolgáltatók helyett a légtérhasználók viselik teljes mértékben az eltérés kockázatát (meteorológiai költségek, hatósági költségek, kutatás-mentés, nemzetközi hozzájárulások és elszámolási egyenlegek esetében).

1.3 Elszámolási egyenlegek meghatározása a 2023-as évben

Az elszámolási egyenlegek meghatározása az elfogadott teljesítménytervhez képest felmerült eltérések alapján, a teljesítményrendszerben meghatározott – az előző 1.2 pontban említett – különböző jogcímeik (forgalom, infláció, nem kontrollálható költségek stb.) szerint történt.

A 2020-2024 közötti referencia periódust (RP3) lefedő teljesítménytervet azonban a világjárvány miatt nem fogadták el 2020-ban. Bár a teljesítményrendszer kereteit megtartották, a rendkívüli intézkedésekről szóló EU 2020/1627 rendelet alapján új nemzeti szintű tervet kellett benyújtani 2021. október 1-ig. 2022. április 13-án az Európai Bizottság a felülvizsgált magyar teljesítménytervet elfogadta. Az elfogadásról szóló Bizottsági Határozat (EU) 2022/775 számmal 2022. május 18-án jelent meg az Európai Unió Hivatalos Lapjában.

A kumulált tény infláció eltérése a tervtől jelentős mértékű inflációs egyenleget keletkeztetett, mivel a költség kockázat nagyrésze a reál költségszinthez kapcsolódik.

2022-től már kell forgalmi kockázattal is számolni, a 2023. évi, 10%-ot meghaladó forgalmi többlet miatt jelentkező többletbevétel túlnyomó részét 2025-ben vissza kell majd téríteni, de a többlet maradék részének még így is jelentős pozitív hatása van a Társaság eredményességére.

E két jelentős tételén kívül még az egyenlegek között jelenik meg:

- a légtérhasználóknak visszaadandó 2023. évi egyéb bevételek terv-tény eltérése, amelyet nagyrészt 2025-ben érvényesít a Társaság;
- a 2023. évi felügyeleti hatósági költségek, EUROCONTROL és kutatás-mentés költségek tény-terv eltérése, amelyet 2025-ben érvényesít a Társaság;
- az előző évi egyenlegek forgalmi hatása, amelyet 2025-ben érvényesít a Társaság.

1.4 A számviteli politika ismertetése

1.4.1 AZ ÉVES BESZÁMOLÓ KÉSZÍTÉSE

A HungaroControl Zrt. a többször módosított, számvitelről szóló 2000. évi C. törvény (Számviteli törvény, a továbbiakban: Szt.) alapján könyvvizetésében a kettős könyvvitelt alkalmazza, és a 8. § (2) a) szerint a magyar számviteli szabályok alapján éves beszámolót készít december 31-i fordulónappal. Az éves beszámolóval egyidejűleg a Társaság üzleti jelentést is készít.

A mérlegkészítés időpontját a Társaság az üzleti évet követő év március 15. napjával határozza meg. A Társaság üzleti éve a naptári év. A beszámolót elfogadó igazgatósági ülés dátuma 2024. május 2., amely egyben az éves beszámoló aláírásának dátuma.

A Társaság „A” típusú mérleget készít. A Társaság az eredménykimutatását összköltség eljárással állítja össze. A Társaság nem él a Szt. által biztosított összevonási, részletezési lehetőségekkel, azaz mérlegében, eredménykimutatásában sorokat nem von össze, új sorokat nem szerepeltet.

A Társaság könyveit forintban vezeti, az éves beszámoló pénzneme a forint. Az Eurocontrol részére készítendő költségalap-elszámolás is forintban készül.

Minősítések az önrevízió, ellenőrzés által feltárt hibák vonatkozásában: jelentős összegű a hiba, ha a hiba feltárásának évében, a különböző ellenőrzések során, egy adott üzleti évet érintően (évenként külön-külön) feltárt hibák és hibahatások – eredményt, saját tőkét növelő-csökkentő – (előjeltől független) abszolút értékének együttes összege meghaladja az ellenőrzött üzleti év mérlegfőösszegének 2 százalékát, illetve ha a mérlegfőösszeg 2 százaléka nem haladja meg az 1 millió forintot, akkor az 1 millió forintot.

A Társaság az Szt. 155.§. 2) alapján könyvvizsgálatra kötelezett.

1.4.2 ALKALMAZOTT ÉRTÉKELÉSI ELJÁRÁSOK ÉS MÓDSZEREK

A Társaság az eszközeit és a forrásait a Számviteli törvénynek megfelelően egyedileg értékeli.

A *tárgyi eszközöknél és immateriális javaknál* az egyedi értékelés egyedi és csoportos nyilvántartásra épül. Csoportot képeznek azok az eszközök, amelyek fajta, hasznosítási cél, üzembe helyezési időpont, beszerzési érték, illetve előállítási költség, költséghely és felelős megőrző szempontjából azonosnak tekinthetők.

A terv szerinti és a terven felüli értékcsökkenési leírás módjára, az értékvesztés elszámolásának és visszairásának eseteire, valamint az egyes tárgyi eszközök esetében a leírási kulcsok meghatározására vonatkozó részletes szabályokat az Amortizációs politika tartalmazza.

A *befektetett pénzügyi eszközök* között a tulajdoni részesedés nyilvántartásba vételének időpontja: részvény, üzletrész vásárlása esetén a tulajdonjog megszerzés időpontja. A tulajdonjog megszerzésének időpontja alapítás, tőkeemelés esetén a tulajdoni részesedés cégjegyzékbe való bejegyzésének dátuma. A tartós tulajdoni részesedést jelentő befektetések értékelése egyedileg, mérlegelt átlagár alapján történik. A mérleg fordulónapján értékvesztést számol el a Társaság, ha:

- a tőzsdén és egyéb tőkepiacon jegyzett részesedés esetében – kellően aktív piac esetén – a jegyzési árfolyam tartósan és jelentősen a könyv szerinti átlagos árfolyam alá csökken (a leértékelés a mérlegkészítés időpontjában érvényes jegyzési átlagárfolyamra történik),
- nem jegyzett részesedés esetén a Társaság részesedésére jutó saját tőke értéke tartósan és jelentősen a könyv szerinti érték alá csökken (az értékvesztést a részesedésre jutó saját tőke összegéig számolja el).

Leányvállalatnak vagy közös vezetésű vállalkozásnak minősülő befektetés esetében a részesedés (üzleti- vagy cégértékkel, illetve a vállalkozásnak adott kölcsönnel korrigált) értéke a befektetés realizálható értékével kerül összevetésre. Amennyiben a részesedésre jutó saját tőke összege alacsonyabb, mint a részesedés üzleti- vagy cégértékkel, illetve a vállalkozásnak adott kölcsönnel korrigált könyv szerinti értéke, meghatározásra kerül a részesedés realizálható értéke. Értékvesztés elszámolására akkor kerül sor, ha

- a realizálható érték tartósan alacsonyabb, mint a részesedés üzleti- vagy cégértékkel korrigált, illetve a befektetés részére adott kölcsönrel növelt könyv szerinti értéke; és
- a részesedés jövőbeli üzleti kilátásai vagy a működésével kapcsolatos stratégiai tényezők sem támasztják alá a befektetés megtérülését.

A befektetett pénzügyi eszközök között nyilvántartott egyéb, nem kereskedési célúnak minősített *értékpapírok* bekerülési értéke: a vételár, illetve a szerzési érték. Az azonos nemű, több beszerzésből származó értékpapírok elidegenítése, bevonása során a könyv szerinti érték csökkentése FIFO módszerrel történik. Abban az esetben, ha a könyvekben szereplő befektetett pénzügyi eszköz piaci értéke tartósan a könyv szerinti érték alá csökken, a Társaság értékvesztést számol el a piaci érték szintjéig. Az értékvesztést a pénzügyi ráfordítások között kell elszámolni. A Társaság egyedileg minősített lényeges eszközei azok, amelyek a mérleg sor 20%-ának értékét képezik és nagyobbak 5.000 ezer forintnál, továbbá minden, egyedileg lényegesnek minősített eszköz.

A *készleteket* egyedileg értékeli a Társaság. Egyedi értékelésnek minősül a csoportosan nyilvántartott, azonos paraméterekkel rendelkező eszközök átlagos beszerzési áron történő értékelése is. A Számviteli törvény szerinti bekerülési értéket a vásárolt anyagok, áruk esetében mérlegelt átlagáras eljárással határozza meg. A Társaság a vásárolt készletek beszerzési árát csökkenti:

- ha a készlet nem felel meg a készletekre vonatkozó előírásoknak (szabvány, szállítási feltételek, szakmai előírás stb.), az eredeti rendeltetésének, vagy megrongálódott, vagy
- ha a készlet eredeti állapotában nem következett be változás, azonban a Társaság a tevékenységének, az alkalmazott technológiának vagy a piaci körülményeknek a

megváltozása miatt a készletet nem tudja az eredeti céljának, rendeltetésének megfelelően felhasználni, és emiatt feleslegessé válik.

Ekkor a készlet értékének csökkenését – a különbözetnek értékvesztéskénti elszámolásával – a becsült eladási ár szintjéig kell elszámolni.

A mérlegben a *követelést* az elfogadott, az elismert összegben, illetve a már elszámolt értékvesztéssel csökkentett, az értékvesztés visszaírt összegével növelt, könyv szerinti értéken kell kimutatni. A vevők és adósok egyedi minősítése alapján az üzleti év mérleg fordulónapján fennálló és a mérlegkészítés időpontjáig pénzügyileg nem rendezett követelésnél (ideértve a hitelintézetekkel, pénzügyi vállalkozásokkal szembeni követeléseket, a kölcsönként, az előlegként adott összegeket, továbbá a bevételek aktív időbeli elhatárolása között lévő követelésjellegű tételeket is) értékvesztést számolunk el – a mérlegkészítés időpontjában rendelkezésre álló információk alapján – a követelés könyv szerinti értéke és a követelés várhatóan megtérülő összege közötti – veszteségjellegű – különbözet összegében, ha ez a különbözet tartósnak mutatkozik és jelentős összegű. A Társaság a minősítést a mérlegkészítés időpontjában rendelkezésre álló információk alapján végzi, amelynek során megbecsüli a követelés befolyásának várható százalékát. A minősítés során a követeléseket, kölcsönöket, előlegeket: problémamentesnek / határidőn túlnak / kétesnek / illetve behajthatatlannak minősítjük.

- Problémamentes az a követelés, amely esetében egyrészt a fizetési határidő még nem járt le, másrészt a határidőre történő pénzügyi teljesítést – információink, ismereteink szerint – semmilyen körülmény nem gátolja.
- Határidőn túli követelésnek minősül az a követelés, amelynél a megállapodás (szerződés, számla) szerinti, vagy egyéb jogszabály alapján előírt fizetési határidő lejárt.
- Kétesnek akkor tekinthető a követelés, ha annak realizálása az időpont, illetve az összegszerűség tekintetében a megismert körülmények miatt bizonytalanná vált.
- Behajthatatlannak a Szt. 3.§ (4) 10. pontja alapján minősíthető a követelés.

A mérleg fordulónapon fennálló határidőn túli, valamint a kétesnek minősített követelések után, a vevők, adósok egyedi minősítése alapján elszámolandó értékvesztés mértéke: a követelés könyv szerinti értéke és a követelés várhatóan megtérülő összege közötti – veszteségjellegű – különbözet összegében, ha ez a különbözet tartósnak mutatkozik és jelentős összegű. Az értékvesztés számviteli elszámolása szempontjából Társaságunk vevőnként, adósonként együttesen kisösszegűnek tekinti a 100 ezer forintot meg nem haladó követeléseket. Az értékvesztést egyéb ráfordításként számoljuk el. Amennyiben a vevő, az adós minősítése alapján a követelés várhatóan megtérülő összege tartósan és jelentősen meghaladja a követelés könyv szerinti értékét, a különbözettel a korábban elszámolt értékvesztést visszairással csökkentjük.

A légitársaságokkal szemben felmerülő követeléseket az Eurocontrol Központi Útvonaldíj Iroda (CRCO) kezeli, ő számolja ki, számlázza ki és szedi be a légtér igénybevételéért fizetendő díjakat. A követelések kezelésének keretein belül a CRCO tesz javaslatot a behajtásra teendő intézkedésekre. Az esedékes összeg behajtásával kapcsolatban vagy az Eurocontrol, vagy az Eurocontrol kérésére egy Szerződő Állam indíthat peres eljárást. A behajtást vagy peres, vagy peren kívüli eljárással kell végrehajtani. A kétesnek minősített követelésekre 100% értékvesztés kerül elszámolásra.

Egyéb kétes kintlévőség esetében a rendelkezésre álló ismeretek, a vevő minősítése, valamint egyedi mérlegelés alapján kerül meghatározásra az értékvesztés mértéke.

A behajthatatlannak minősített követelések leírásra kerülnek. Behajthatatlan követelést a mérlegben a Társaság nem mutat ki.

A forgóeszközök közt nyilvántartott értékpapírokat, melyeket a Társaság nem kereskedési célú pénzügyi instrumentumként minősít, beszerzési értékükön (vétélár) vesszük nyilvántartásba. A Társaság által választott egyedi beszerzési áras nyilvántartás beszerzési árai: vétélár, sajátos bekerülési értékek. Az azonos nemű, több beszerzésből származó értékpapírok elidegenítése, bevonása során a könyv szerinti érték csökkentése FIFO módszerrel történik, vagyis az először beszerzett eszközök könyv szerinti értéke kerül először kivezetésre. A kamatozó értékpapír bekerülési (beszerzési) értéke nem tartalmazza a felhalmozott kamat összegét. Minden olyan gazdasági eseményt, melynek hatása a mérlegkészítésig ismertté vált és a mérleg fordulónapon meglévő eszközöket érinti az értékelés során figyelembe vesszünk.

A Társaság a valutapénztárba bekerülő *valutát*, a devizaszámlára kerülő *devizát*, a külföldi pénzügyi instrumentumokra szóló *követelést*, *befektetett pénzügyi eszközt*, *értékpapírt*, illetve *kötelezettséget* a bekerülés napjára, illetve a teljesítés napjára vonatkozó, Magyar Nemzeti Bank által közzétett, hivatalos devizaárfolyamon számítja át forintra.

A beruházásokhoz kapcsolódó, devizakészlettel nem fedezett devizahitelek, devizakötelezettségek évközi realizált és év végi nem realizált árfolyam-különbözeteit a Társaság a beruházások értékének részeként számolja el.

Valós értékelés

A Társaság az európai közösségi szabályozáshoz való közelítés érdekében alkalmazza a *kereskedési célú pénzügyi instrumentumok*, valamint a *fedezeti célú származékos ügyletek* körére a valós értékelés elvét. Az értékesíthető pénzügyi eszközök esetében a Számviteli Törvény lehetőséget ad a valós értékelés alkalmazására, ezzel a lehetőséggel a Társaság nem él. A Társaság csak olyan pénzügyi eszközök és pénzügyi kötelezettségek, illetve ügyletek esetében alkalmazza a valós értéken történő értékelést, amelyek esetében a valós érték megbízhatóan meghatározható. A valós értéken történő értékelést a havi és éves zárások során, a mérleg fordulónapján fennálló információk alapján végzi el.

A fedezeti célú származékos ügyletek értékelése valós értéken történik. A valós érték megállapítása az alábbiak alapján történik (a felsoroltak egyben sorrendet is jelentenek abban az esetben, ha egy adott instrumentum valós értéke több módon is megállapítható):

- tőzsdei jegyzési ár, kellően aktív piac esetén,
- tőzsdén kívüli piaci ár, amely a partner értékelése (Mark-to-Market érték) vagy független felek szabad megállapodása alapján, illetve korábbi tranzakciókkal, árajánlatokkal megfelelően alátámasztva a piaci értékítéletet az értékelés időpontjában megbízhatóan jelzi. A piaci érték a hozamgörbék alapján a várható pénzmozgások diszkontált nettó jelenértékével egyezik meg. Amennyiben ilyen érték rendelkezésre áll, az jobb becslést nyújt a valós értékhez, mint a spot árfolyamok, mivel figyelembe veszi a piac jövőre vonatkozó objektív előrejelzését is:
- a pénzügyi instrumentum összetevőinek a piaci ára alapján számított érték,
- a pénzpiaci értékelések során rendszerint használt értékelési eljárásokkal (pl. pénzáramok diszkontált jelenértéke), külső premisszák alkalmazásával számított érték mérleg fordulónapján fennálló piaci értékviszonyok alapján.

Cash-flow fedezeti ügyletek valós értéken történő értékelése

A devizaárfolyam-kockázat kezelése céljából a Társaság cash-flow fedezeti ügyleteket köt, mivel a „teljesítményrendszer” keretein belül a Társaságra hárul - egyéb kockázatok mellett – az árfolyamkockázatok viselése. Annak érdekében, hogy a magyar számviteli törvény szerint készített beszámoló a fedezeti ügyletek bemutatásában ne mutasson lényeges eltérést az IFRS beszámolási standardok szerint elkészítendő beszámolóban történő bemutatástól, a Társaság a származékos ügyleteit a Számviteli Törvény 59/A-59/F. §-okban szereplő valós értéken történő értékelés szabályai szerint értékeli.

Az átértékelési különbözetet a saját tőkén belül, az értékelési tartalék részét képező, valós értékelés értékelési tartalékában kell kimutatni a cash-flow fedezeti ügylet esetén, jellegétől függően, az ügylethez rendelt követelések, illetve kötelezettségek között kimutatott pozitív, illetve negatív értékelési különbözettel szemben, az ügylet tárgyát képező pénzügyi instrumentum aktuális értékelés napján érvényes piaci értéke (valós értéke) és kötési (határidős) árfolyama közötti különbözethez a megelőző utolsó értékelés napján érvényes piaci értéke (valós értéke) és kötési (határidős) árfolyama közötti különbözethez képest fennálló eltérése összegében (előjelének megfelelően).

A Társaság a cash-flow fedezeti ügyleteket minden hónap végén értékeli. A tranzakció értékelését a valós értékelés szabályai alapján végezzük lejáratig minden hónap végén a bankok által ügyletenként közölt Mark-to-Market (MtM) értéken értékelve. A Társaság a teljes valós értéket alkalmazza értékeléshez. A valós érték különbözet az ügylet várható eredménye:

Valós érték különbözet = kötési (határidős) ár – ügylet értékelés napjára vonatkozó piaci ára (valós értéke)

Az értékeléskor keletkezett valós érték különbözet elszámolása hatékony fedezeti kapcsolat esetén csak a mérleget érinti, eredményhatása nincs. A saját tőkén belül a valós értékelés értékelési tartalékként illetve a származékos ügyletek +/- értékelési különbözeteiként mutatjuk ki. A fedezeti ügylet nem hatékony részének valósérték-változása közvetlenül az eredménykimutatásban kerül elszámolásra, a pénzügyi műveletek egyéb bevételei vagy egyéb ráfordításai között.

Az ügyletek zárásakor az ügyletekkel kapcsolatban a mérlegben és mérlegen kívül felvett követeléseket, kötelezettségeket és a hozzájuk kapcsolódó értékelési tartalékokat és különbözeteiket mind vissza kell forgatni. Az ügylet zárásakor keletkezett eredmény elszámolása hatékony kapcsolat esetén a fedezett ügyleten keletkezett árfolyamkülönbséggel szemben nettó módon történik. Az ezen felüli nyereség/veszteség a pénzügyi műveletek nyereségét/veszteségét növeli.

1.4.3 AMORTIZÁCIÓS POLITIKA

A Társaság a tárgyi eszközöket és az immateriális javakat a Szt. szerinti bekerülési értéken értékelt, csökkentve a Számviteli Politika alapján meghatározott értékcsökkenés összegével. A terv szerinti értékcsökkenés megállapítása, elszámolása a maradványértékkel csökkentett bekerülési érték alapján lineáris leírással történik az üzembe helyezés, használatba vétel napjától.

Immateriális javak

A hasznos élettartam, valamint a maradványérték megállapítása amortizálható eszközönként egyedileg történik. A Szt. 3.§ (4) bekezdés 6. pontjában foglaltak szerint a maradványérték nulla is lehet.

A Társaság mérlegében megjelenő immateriális javak jellemző hasznos élettartamai:

- Kísérleti fejlesztés aktivált értéke: 2-5 év
- Vagyoni értékű jogok: 3-5 év
- Szellemi termékek: várható hasznos élettartam alapján, jellemzően 2-5 év

A terv szerinti értékcsökkenés megállapítása, elszámolása a jelentős maradványértékkel csökkentett bekerülési érték alapján lineáris leírással történik az üzembe helyezés, használatba vétel napjától. Az értékcsökkenés elszámolására havonta kerül sor a tárgyhónap utolsó napjával.

Negatív üzleti vagy cégértéket a Társaság a könyveiben nem mutat ki.

Tárgyi eszközök

A tárgyi eszközöket beszerzési, előállítási költségen, illetve apportértéken kell állományba venni. A hasznos élettartam, valamint a maradványérték megállapítása amortizálható eszközönként egyedileg történik. A Szt. 3.§ (4) bekezdés 6. pontjában foglaltak szerint a maradványérték nulla is lehet. A 200 ezer forint egyedi beszerzési értéket meg nem haladó tárgyi eszközök értékcsökkenése a használatba vétel időpontjában, egy összegben kerül elszámolásra.

A Társaság mérlegében megjelenő tárgyi eszközöknél a következő hasznos élettartamok kerülnek alkalmazásra:

- Épületek és építmények: 40 év
- Idegen tulajdonú ingatlanon végzett beruházások: 17 év
- Műszaki és számítástechnikai berendezések: 3-7 év
- Járművek: 5-10 év
- Bútorok: 10 év
- Egyéb berendezések: 3-7 év

A terv szerinti értékcsökkenés megállapítása, elszámolása a jelentős maradványértékkel csökkentett bekerülési érték alapján lineáris leírással történik az üzembe helyezés, használatba vétel napjától.

A terv szerinti értékcsökkenési leírást megváltoztatja a Társaság, amennyiben az eszközöknél az évenként elszámolásra kerülő értékcsökkenés megállapításakor figyelembe vett körülményekben (bruttó érték, hasznos élettartam, rendeltetésszerű használat) lényeges változás következik be. Lényegesnek tekinthető az a változás, amelynek hatására az egyedi eszköz hasznos élettartama legalább (+/-) 2 évvel, de az éves értékcsökkenési leírás összege minimum 1 millió forinttal megváltozik.

A Társaság nem számol el terv szerinti értékcsökkenést azokra az eszközeire, amelyeknek értéke a használat során nem csökken.

Terven felüli értékcsökkenést számol el a Társaság, ha a vagyoni értékű jog a várható leírási időn belül csak korlátozottan vagy egyáltalán nem érvényesíthető, ha a szellemi termék és a tárgyi eszköz hiányzik, megrongálódott vagy megsemmisült, ha az immateriális javak és tárgyi eszközök piaci értéke tartósan és jelentősen alacsonyabb a könyv szerinti értéknél.

Az elszámolt piaci értékelésen alapuló terven felüli értékcsökkenést visszairja, ha az alacsonyabb értékelés okai már nem, vagy csak részben állnak fenn. A Társaság visszairást csak az eszközök év végi értékeléséhez kapcsolódóan számol el.

1.4.4 CÉLTARTALÉK KÉPZÉSI SZABÁLYOK

A Társaság az adózás előtti eredmény terhére céltartalékot képez a várható kötelezettségekre, illetve a várható jövőbeni költségekre.

a. Céltartalék képzés a várható kötelezettségekre

Peres ügyekből származó várható kötelezettségek fedezetére képzett céltartalék.

A le nem zárt peres ügyekből származó várható kötelezettségek fedezetére céltartalék képzésre kerül sor a várható összegben (a perérték és a per várható kimenetelének függvényében meghatározott arány alapján), abban az esetben, ha a mérlegkészítéskor valószínűsíthető, hogy a Társaságnak pénzügyi kötelezettsége keletkezik a jogvita lezárásakor.

b. Hosszú távú munkavállalói juttatásokkal kapcsolatos biztos jövőbeni kötelezettségek fedezetének biztosítására képzett céltartalék

A Társaság céltartalékot képez hosszú távú munkavállalói juttatásokkal kapcsolatos biztos jövőbeni kötelezettségek fedezetének biztosítására. Az így megképzett és beállított céltartalék a Kollektív Szerződés, illetve az Irányítói Életpálya Megállapodáson és jogszabályon alapuló azon juttatásokat öleli fel, amelyek az Szt. 41. §-a alapján a tárgyévi mérlegfordulónapon valószínű vagy bizonyos, hogy fennállnak, de összegük vagy esedékességük időpontja még bizonytalan.

A céltartalék meghatározása aktuáriusi számítás alapján, a meglévő dolgozói állomány korának és juttatási körének megfelelően, a mintegy 40 éves életpályamodell figyelembevételével történt. A juttatásokra kimutatott biztos jövőbeni kötelezettségek értéke a magyar számviteli előírásoknak megfelelően nem a diszkontált értéken került elszámolásra.

c. Céltartalék képzés várható jövőbeni költségekre

A Társaság céltartalékot képez olyan várható, jelentős költségekre, amelyekről a mérlegfordulónapon feltételezhető vagy bizonyos, hogy a jövőben felmerülnek, de összegük vagy felmerülésük időpontja még bizonytalan és nem sorolhatók a passzív időbeli elhatárolások közé.

A Társaság a fentiek szerint meghatározott jogcímenek képzett valamennyi céltartalékot mérlegkészítéskor – a rendelkezésre álló információk alapján – értékhatártól függetlenül felülvizsgálja, és a felülvizsgálat eredménye alapján értéküket aktualizálja.

1.4.5 VÁLTOZÁSOK A SZÁMVITELI POLITIKÁBAN

2023. évtől a Társaság a Szt. 33. § (7) bekezdés módosuló rendelkezéseivel összhangban a fejlesztési célú támogatások elszámolását a már felmerült költségekkel arányos összegben

A HungaroControl Zrt. 2023.12.31.-i kiegészítő melléklete

számolja el, amennyiben bizonyítani tudja, hogy teljesíteni fogja a támogatáshoz kapcsolódó feltételeket és valószínű, hogy a támogatást meg fogja kapni.

A Társaság évente felülvizsgálja a tárgyi eszközök és immateriális javak hasznos élettartamát és maradványértékét. 2023. évtől a Társaság a költség-haszon, valamint a lényegesség elvének megfelelően csak azon eszközök maradványértékének és hasznos élettartamának felülvizsgálatát végzi el, melyek az adott vizsgálati év kezdetekor min. 5 millió forint feletti bekerülési értékkel és nettó értékkel rendelkeztek.

II. Specifikus Rész

2.1 Mérleghez kapcsolódó kiegészítések

2.1.1 TÁRGYI ESZKÖZÖK ÉS IMMATERIÁLIS JAVAK

Immateriális javak

adatok millió Ft-ban

Megnevezés	2022.12.31	2023.12.31	Változás %
Kísérleti fejlesztés aktivált értéke	442	326	-26%
Vagyoni értékű jogok	15 059	17 908	19%
Szellemi termékek	221	368	67%
Immateriális javak	15 722	18 602	18%

Az immateriális javak részletes állományváltozását a **4.2. sz. melléklet** tartalmazza.

A Társaság a kísérleti fejlesztés aktivált értéke soron mutatja be a megkezdett, de az üzleti év mérlegfordulónapjáig be nem fejezett kísérleti fejlesztés – jövőben várhatóan megtérülő – közvetlen költségeit.

A Társaság a vagyoni értékű jogok között mutatja be azon tevékenységét segítő szoftvereket is, melyek tulajdonjogával nem rendelkezik. Legjelentősebb ezek közül a MATIAS légiforgalmi irányító rendszer, mely folyamatos fejlesztés által az európai jogszabályi követelményeknek megfelel.

A kísérleti fejlesztés aktivált értékének 116 millió forintos változását magyarázza egyrészt a folyamatban lévő projektekhez kapcsolódóan elszámolt 85 millió forint növekedés, másrészt a szellemi termékek közé átsorolt 201 millió forint csökkenés.

A vagyoni értékű jogok nettó értéke 19%-kal növekedett, elsősorban az 5.903 millió forint értékben megvalósult beruházások, valamint a 2.594 millió forint értékben elszámolt terv szerinti értékcsökkenési leírás eredményeképp. A legjelentősebb tárgyévi aktiválás a MATIAS Build 13 rendszer volt, 4.100 millió forinttal és az ANS I hangkommunikációs- és hang-és képrögzítő rendszer 658 millió forint értékben.

Az Immateriális javak mérlegértékében szereplő főbb befejezetlen fejlesztések:

2023. december 31-én folyamatban lévő fejlesztések

adatok millió Ft-ban

Befejezetlen beruházások állománya	2022.12.31	2023.12.31
Moduláris Integrált Remote Torony rendszer (mirTWR)	2 340	4 002
ATM Backup rendszer	1 069	1 561
Megkezdett, de be nem fejezett kísérleti-fejlesztés aktivált értéke	442	326
MATIAS rendszer fejlesztése	2 745	300
AFTN/AMHS központ	0	145
ANS I hangkommunikációs- és hang-és képrögzítő rendszer	580	126
Vezetői Információs rendszer fejlesztés	0	122
Egyéb még nem aktivált immateriális javak	85	78
Légiforgalmi tájékoztatást segítő rendszer bővítése	36	36
Netbriefing fejlesztések	0	28
IMMATERIÁLIS JAVAK FEJLESZTÉSEI	7 297	6 724

Tárgyi eszközök

adatok millió Ft-ban

Megnevezés	2022.12.31	2023.12.31	Változás %
Ingtatlanok és kapcsolódó vagyoni értékű jogok	6 708	6 551	-2%
Műszaki berendezések, gépek, járművek	5 450	6 014	10%
Egyéb berendezések, felszerelések, járművek	3 401	3 627	7%
Beruházások, felújítások	3 201	3 364	5%
Beruházásokra adott előleg	31	23	-26%
Tárgyi eszközök	18 791	19 579	4%

A tárgyi eszközök nettó értéke 4%-os növekedést mutat a 2022. december 31-hez viszonyítva. A növekedés főként a műszaki berendezések, gépek, járművek, valamint az egyéb berendezések nettó értékében következett be. Az egyes jelentős változást tartalmazó mérlegsorok elemzését alábbiakban részletesen bemutatjuk.

A Tárgyi eszközök részletes állományváltozásait a **4.3. sz. melléklet** tartalmazza.

A Társaság üzembe helyezett eszközeire kizárólag lineáris módszerrel számol el tervek szerinti értékcsökkenési leírást. A tárgyévben tárgyi eszközökre elszámolt értékcsökkenési leírás értéke 2.977 millió forint.

Ingtatlanok

A Társaság alapításakor az irányításhoz használt épületeit és építményeit a Kincstári Vagyon Igazgatóságtól vagyonkezelési szerződés alapján vagyonkezelésbe kapta. A Társaság a kincstári vagyon részét képező eszközöket vagyonkezelésbe vételkor az egyéb hosszú lejáratú kötelezettségek között kimutatott 4.558 millió forint kötelezettséggel szemben vette állományba.

A Társaságnak a vagyonkezelési szerződése és a 254/2007. (X.4.) az állami vagyonnal való gazdálkodásról szóló kormányrendelet alapján a fennálló hosszú lejáratú kötelezettség és a vagyonkezelte eszközök nettó értékének különbözetéig visszapótlási kötelezettsége keletkezett.

Ebben 2013. június 28. hatállyal az Állami Vagyonról szóló 2007. évi CVI. törvény módosulása változást hozott, miszerint az alapfeladatként vagy főtevékenységként közfeladatot ellátó vagyonkezelő a visszapótlási kötelezettség teljesítése alól a törvény erejénél fogva mentesül. Ennek eredményeképpen a Társaságnál a 2013. június 28-tól elszámolt értékcsökkenés összegével párhuzamosan keletkező új visszapótlási kötelezettség értéke elengedett kötelezettségnek minősül, azt a Társaság a hosszú lejáratú kötelezettség csökkentésével szemben az egyéb bevételek között mutatja ki.

Az MNV Zrt. felé fennálló hosszú lejáratú kötelezettség értéke 2023. december 31-én 2.351 millió forint, a kincstári vagyon részét képező, vagyonkezelésben lévő eszközök záró bruttó értéke 7.400 millió forint, záró nettó értéke 2.682 millió forint. (Évközi mozgásait a **4.3. sz. mellékletben** mutatjuk be részletesen.)

A 2023. évben keletkező visszapótlási kötelezettség elengedése miatt elszámolt egyéb bevétel értéke 346 millió forint.

Az ingatlanok nettó értéke 2%-os csökkenést mutat. Ennek legfőbb oka, hogy az eszközcsoportra tárgyévben elszámolt 639 millió forint értékcsökkenési leírás mellett az aktiválás összege 482 millió forint. 219 millió forint értékben a saját ingatlanok fejlesztése, 263 millió forint értékben pedig a vagyonkezelésbe vett ingatlanokon végzett beruházások aktiválása történt meg, melyek közül a legnagyobb tételek:

- ANS1 corner munkaterem 221 millió forint,
- ANS3 mirTWR alapinfrastruktúra 125 millió forint,
- ANS3 technológiai kábelezés 33 millió forint.

Műszaki Berendezések

A műszaki berendezések, gépek, járművek nettó értéke 10%-os növekedésének fő oka, hogy az eszközcsoportra elszámolt 1.145 millió forint tárgyévi értékcsökkenési leírással szemben az aktivált beruházások értéke 1.715 millió forint volt, így a műszaki berendezések nettó értéke 5.450 millió forintról, 6.014 millió forintra nőtt. A tárgyévben aktivált jelentősebb beruházások:

- ANS I hangkommunikációs- és hang-és képrögzítő rendszer 1.536 millió forint,
- Technológiai területre munkaállomások és monitorok beszerzése 93 millió forint.

Egyéb Berendezések

Az egyéb berendezések, gépek, járművek nettó értéke 7%-os növekedést mutat, 1.193 millió forint éves terv szerinti értékcsökkenési leírás mellett az elszámolt aktiválás összege 1.421 millió forint. 2023-ban történt jelentősebb aktiválások:

- Hálózati eszközök 641 millió forint,
- Kliensoldali laptopok 142 millió forint.

Beruházások, felújítások

A tárgyi eszközökön végzett befejezetlen beruházások értéke 163 millió forint növekedést mutat 2022. december 31-hez képest, csökkenést jelentett a 3.618 millió forint értékű aktiválás, növekedésként hatott a tárgyévi beruházási tevékenység 3.790 millió forint értékben. 2023.

A HungaroControl Zrt. 2023.12.31.-i kiegészítő melléklete

december 31-én még folyamatban lévő, nem aktivált tárgyi eszköz beruházások értéke a következő:

2023. december 31-én folyamatban lévő beruházások

adatok millió Ft-ban

Befejezetlen beruházások állománya	2022.12.31	2023.12.31
Moduláris Integrált Remote Torony rendszer (mirTWR)	1 211	1 955
MATIAS rendszer hardver elemei	234	466
En-Route radarcsera Kőrishegy	0	307
ANS I hangkommunikációs- és hang-és képrögzítő rendszer	1 353	225
Egyéb beruházások	54	126
Püspökladányi új radartorony	7	124
AFTN/AMHS központ	0	78
KŐRISHEGY RADARÁLLOMÁS RADARTORONY felújítás	0	44
Egyéb ingatlanokon végzett beruházások	64	39
ANS I corner munkaterem és CWP tervezés	278	0
TÁRGYI ESZKÖZÖK BEFEJEZETLEN BERUHÁZÁSAI	3 201	3 364

2.1.2 BEFEKTETETT PÉNZÜGYI ESZKÖZÖK

Befektetett pénzügyi eszközök tartalmazza a HungaroControl Zrt. tartós részesedését kapcsolt vállalkozásban, egyéb tartós részesedését, valamint a hosszú lejáratra befektetett pénzügyi eszközök összegét.

A tartós hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok az éven túli lejáratú állampapírokat tartalmazzák. (A rövid lejáratú pénzügyi befektetések bemutatása a 2.1.5. pontban történik.)

Befektetett pénzügyi eszközök

adatok millió Ft-ban

Megnevezés	2022.12.31	2023.12.31	Változás %
Tartós részesedés kapcsolt vállalkozásban	6	6	0%
Egyéb tartós részesedés	2	2	0%
Tartós hitelviszonyt megtestesítő értékpapír	2 424	3 517	45%
Befektetett pénzügyi eszközök	2 432	3 525	45%

Tartós részesedés kapcsolt vállalkozásban

Az Entry Point Central Korlátolt Felelősségű Társaság (EPC Kft.) a HungaroControl Zrt. és a svéd Entry Point North AB közös vezetésű vállalata, mely a légiforgalmi irányító szakszemélyzet alapképzését végzi. Adatait az alábbi táblázat tartalmazza:

EPC Kft.

adatok ezer Ft-ban

	Adatok	2022.12.31	2023.12.31
Gazdasági társaság neve	Entry Point Central Kft.		
Székhelye:	1185 Budapest Igló u. 33-35.		
Alapítás:	2011. május 26.		
Tőkeszerkezet:	Saját tőke	144 756	53 691
	Jegyzett tőke	3 000	3 000
	Tőketartalék	10 000	10 000
	Eredménytartalék	103 416	6 756
	Adózott eredmény	28 340	33 935
Tulajdonosok részesedés aránya:	HungaroControl Zrt.	49%	49%
	Entry Point North AB	51%	51%

A HungaroControl Zrt. tulajdonosi részesedése az EPC Kft.-ben 49%, mindazonáltal a társasági szerződés alapján a jogokat a két tulajdonos egyenlő arányban gyakorolja, így az EPC Kft. közös vezetésű vállalkozásnak minősül. A Társaság a Szt. 119. § 2) bekezdésében adott felmentési lehetőséggel élve nem készít konszolidált beszámolót, mivel a társasági beszámoló az EPC Kft. konszolidálásba történő bevonása nélkül is megbízható és valós képet ad a csoport vagyoni, pénzügyi, jövedelmi helyzetéről.

Egyéb tartós részesedés

A „FAB CE Aviation Services Ltd.” a HungaroControl Zrt, valamint az osztrák, a cseh, a horvát, a szlovák és a szlovén légiforgalmi szolgáltatóval közösen alapított vállalat. A közös vállalat feladata a FAB CE Program végrehajtásának támogatása, a régió közös légiközlekedési projektjeinek menedzselése. A vállalat törzstőkéje: 36.000 euró, melyből a HungaroControl Zrt.

részesedésének értéke: 6.000 euró, a mérlegben 2023. december 31-én 2 millió forint. A vállalat székhelye: Szlovénia, Ljubjanai Repülőtér, Zgornij Brnik 130 N, 4210 Brnik. A HungaroControl Zrt. tulajdonosi részesedése 16,67%, a hat tulajdonos a jogokat részesedésük arányában gyakorolja.

Tartós hitelviszonyt megtestesítő értékpapír

A „Tartós hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok” az éven túli lejáratú állampapír befektetéseket tartalmazzák. Az éven túli lejáratú állampapír befektetések a Társaság hosszú távon befektetett pénzeszközeit tükrözik. E befektetések állománya 2023. évben 1.093 millió forinttal nőtt. A Társaság ugyanis 2023. év során további befektetéseket eszközölt az Irányítói Életpálya Megállapodásban szereplő kötelezettségekkel kapcsolatban, amelyek lejárat szerkezete a vállalt kötelezettségek várható időpontjához igazodik. A befektetések hosszú lejáratú állampapírokon kívül, rövid lejáratú értékpapírokba és rövid lejáratú bankbetétekbe történtek.

Az Irányítói Életpálya Megállapodás bemutatása a **2.1.9** pontban történik.

A befektetés összetételét az alábbi táblázat tartalmazza.

Irányítói Életpálya Megállapodás befektetései

adatok millió Ft-ban

Megnevezés	2022.12.31	2023.12.31	Változás %
Tartós hitelviszonyt megtestesítő értékpapír	2 424	3 517	45%
Rövid lejáratú államkötvények	49	0	-100%
Forintban lekötött betétek	753	867	15%
Forint elszámolási betétszámla	0	1	-
Befektetések összesen	3 226	4 385	36%

2.1.3 KÉSZLETEK

Készletek

adatok millió Ft-ban

Megnevezés	2022.12.31	2023.12.31	Változás %
Tartalék alkatrészek	188	167	-11%
Egyéb anyagok	29	22	-24%
Készletek	217	189	-13%

A készletek 2023. december 31-i záró állománya 13%-os csökkenést mutat, amelynek oka a tartalék alkatrészek 21 millió forintos, valamint az egyéb anyagok 7 millió forintos csökkenése. A Társaság az egyéb anyagok között jeleníti meg a működéséhez beszerzett és raktározott készleteket.

A Társaság 2023. év során az Egyéb anyagok között szereplő szerverekre 7 millió forint értékvesztést számolt el.

Készlet értékvesztése

adatok millió Ft-ban

Megnevezés	2022.12.31	2023. évi feloldás	2023. évi képzés	2023.12.31
Egyéb anyagok	35	0	7	42
Készlet értékvesztése	35	0	7	42

2.1.4 KÖVETELÉSEK**Követelések**

adatok millió Ft-ban

Megnevezés	2022.12.31	2023.12.31	Változás %
Vevők	9 881	9 364	-5%
Követelések kapcsolt vállalkozással szemben	11	17	55%
Egyéb követelések	2 303	2 084	-10%
Származékos ügyletek pozitív értékelési különbözete	998	89	-91%
Követelések	13 193	11 554	-12%

A Társaság követeléseit a Vevőkkel szembeni követelések, a Kapcsolt vállalkozásokkal szembeni követelések, az Egyéb követelések, valamint a Társaság fedezeti céllal kötött Származékos ügyleteinek pozitív értékelési különbözete mérlegsorok alkotják.

A Társaság követeléseinek 12%-os csökkenése több tényező változására vezethető vissza. A Származékos ügyletek pozitív értékelési különbözete 909 millió forint, a Vevők értéke 517 millió forint, az Egyéb követelések 219 millió forint csökkenést, míg a Követelések kapcsolt vállalkozással szemben 6 millió forint növekedést mutat.

A Követelések egyes tételeit az alábbiakban mutatjuk be részletesen:

Vevők

adatok millió Ft-ban

Megnevezés	2022.12.31	2023.12.31	Változás %
Belföldi vevők	23	25	9%
Belföldi vevők értékvesztése	-1	-1	0%
Nettó belföldi vevők	22	24	9%
Külföldi vevők	11 498	10 950	-5%
Külföldi vevők értékvesztése	-1 639	-1 610	-2%
Nettó külföldi vevők	9 859	9 340	-5%
VEVŐKÖVETELÉSEK ÖSSZESEN	9 881	9 364	-5%

A Belföldi vevők között megjelenő vevőkövetelések értékében az egyéb értékesítésekből származó követelések jelennek meg. A mérlegben a vevőkövetelések összegét csökkenti a megképzett értékvesztés állomány.

A Társaság külföldi vevőállományának több mint 99%-át a légitársaságokkal szemben fennálló légiforgalmi díjkövetelések jelentik, a következő táblázatban részletezettek szerint:

Légitársaságokkal szembeni követelések

Megnevezés	EUR	millió Ft	Záróárfolyam
Eurocontrol követelésállomány 2022.12.31	27 216 897,31	10 894	400,25
2022.12.31-ig elszámolt értékvesztés	-2 660 007,03	-1 065	400,25
Eurocontrol Nettó követelés 2022.12.31	24 556 890,28	9 829	400,25
Eurocontrol követelésállomány 2023.12.31	26 888 286,51	10 292	382,78
2023.12.31-ig elszámolt értékvesztés	-2 560 845,52	-980	382,78
Eurocontrol Nettó követelés 2023.12.31	24 327 440,99	9 312	382,78

A légiforgalmi díjkövetelések mérlegben kimutatott értékének 5,3%-os csökkenését az alábbi tényezők ellentétes hatásai eredményezték:

- A kiszámlázáshoz használt éves egységdíjak mindhárom üzletágban (ENR, TNC, KFOR) csökkentek 2022. évhez képest.
- Az év végi nyitott állomány legjelentősebb részét képező novemberi és decemberi repülésekből származó fizető forgalom szolgáltatási egység száma (service unit – SU) növekedett minden üzletágban. A forgalom elemzése a 2.2.1 pontban található.
- A forintban kifejezett követelés értékének növekedéseként hatott az év végi értékeléshez használt euró árfolyam változása, amely az év végén nyitott vevőállomány számlázáskori árfolyamához képest döntő többségében magasabb volt.

Az év végi, le nem járt követelések kiszámlázási alapját képező november-decemberi légiforgalmi irányítási szolgáltatási egységek (SU) száma és a kiszámlázáshoz használt éves forint egységdíjak a következőképpen alakultak az egyes üzletágokban:

Nov.-dec. forgalom (SU)	2022	2023	Változás
ENR	495 770,29	550 733,80	11,09%
TNC	10 059,98	11 956,43	18,85%
KFOR	341 972,47	388 705,00	13,67%
Éves Forint Egységdíj	2022	2023	Változás
ENR	15 421,94	13 207,16	-14,36%
TNC	131 497,89	127 168,31	-3,29%
KFOR	959,32	686,63	-28,43%

Az év végén még nyitott, le nem járt novemberi-decemberi követelések szolgáltatási egységben vizsgált értéke 12%-kal magasabb, mint az előző év végi érték.

A légitársasági követelések mérlegben kimutatott értékét jelentősen befolyásolja a kétes követelésekre képzett értékvesztés állománya. Az év során az Eurocontrol javaslatára a légitársasági követelések közül kivezetett összeg 210.333 euró értékű behajthatatlan követelés, amely 100%-ban értékvesztett. Továbbá, az Eurocontrol hatékony követeléskezelésének köszönhetően 300.512 euró értékben folyt be korábban értékvesztett követelés, így az értékvesztés állomány változása az előbbi két okból összesen 510.845 euró. 2023 végén a vevők minősítése alapján elszámolt további értékvesztés 413.800 euró, az értékvesztés feloldása 2.116 euró, ezáltal a légitársasági követelésekre elszámolt értékvesztés értéke 2.560.846 euróra csökkent.

Légitársasági követeléseken elszámolt értékvesztés

adatok millió Ft-ban

Légitársasági követeléseken elszámolt értékvesztés	EUR	millió Ft	Záró árfolyam
2022. évi záró állomány	2 660 007,03	1 065	400,25
2023. évi feloldás	-2 116,29	n/a	n/a
2023. évi kivezetés	-510 845,39	n/a	n/a
2023. évi képzés	413 800,17	n/a	n/a
2023. évi záró értékvesztés állomány	2 560 845,52	980	382,78

Egyéb követelések bemutatása

adatok millió Ft-ban

Megnevezés	2022.12.31	2023.12.31	Változás %
Általános forgalmi adó követelés	1 515	1 360	-10%
Egyéb (adók, egyéb különféle követelés, előleg)	550	606	10%
TNC elszámolásból eredő, Eurocontrollal szembeni követelés	223	35	-84%
Helyi adók elszámolása	0	59	-
Kifizetőhely TB-vel szembeni elszámolási számla	15	22	47%
Külföldön felszámított adó elszámolásából követelés	0	2	-
Egyéb követelések	2 303	2 084	-10%

Az egyéb követelések értéke 2022. december 31-hez viszonyítva 219 millió forinttal csökkent.

Származékos ügyletek pozitív értékelési különbözete

A rövid lejáratú követelések között kimutatott „Számazékos ügyletek pozitív értékelési különbözete” a 2023. december 31-én nyitva álló cash-flow fedezeti ügyletek mérlegfordulónapi pozitív valós értéke, melyet a saját tőkén belül megjelenő „Cash-flow fedezeti ügyletek valós érték értékelési tartalékkal” sor tartalmaz az Szt. 59/E. § értelmében. A fedezeti ügyletek, mint mérlegen kívüli tételek, részletes bemutatása a **3.1.1.** pontban található.

2.1.5 ÉRTÉKPAPÍROK**Értékpapírok**

adatok millió Ft-ban

Megnevezés	2022.12.31	2023.12.31	Változás %
Diszkontkincstárjegyek	0	8 000	-
Államkötvények	49	14 912	30333%
Értékpapírok	49	22 912	46659%

A banki partnerkockázat mérséklése érdekében a Társaság a rövid távú finanszírozáshoz nem szükséges pénzeszközök jelentős részét az elmúlt években különböző hosszú és rövid lejáratú Magyar Államkötvényekbe fektette. Az év végén meglévő rövid lejáratú állampapír állomány 22.912 millió forint, amely 2022. december 31-i állományhoz képest jelentős növekedést mutat.

A befektetett pénzügyi eszközök, az értékpapírok és a pénzeszközök állományának összesen 23,7 milliárd forintos (a 2023. év során eszközölt 1,2 milliárd forint IÉM befektetés és 14 milliárd forint hitelfelvétel hatását kiszűrve 8,5 milliárd forintos) növekedése elsődlegesen a

távol-keleti forgalom pandémia utáni visszaépülése, valamint az ukrajnai háborús konfliktus - döntően a légtérzárak következtében kerülő útra terelt légi járatok - miatti forgalomnövekedés hatását tükrözi.

2.1.6 PÉNZESZKÖZÖK

Pénzeszközök

adatok millió Ft-ban

Megnevezés	2022.12.31	2023.12.31	Változás %
Forint elszámolási betétszámla	308	1 549	403%
Forintban lekötött betétek	16 053	14 767	-8%
Deviza elszámolási betétszámla	956	703	-26%
Devizában lekötött betétek	11	15	36%
Pénzeszközök	17 328	17 034	-2%

A rendelkezésre álló pénzeszközállomány kimutatott csökkenése a bázis évhez képest 294 millió forint. A pénzeszközök elemzését a **2.1.5 ÉRTÉKPAPÍROK** pont tartalmazza.

A Társaság Számviteli törvény szerinti, **2023. évi Cash-flow kimutatását a 4.1. sz. melléklet** tartalmazza.

2.1.7 AKTÍV IDŐBELI ELHATÁROLÁSOK

A Társaság 2022. és 2023. december 31-i aktív időbeli elhatárolás állománya a következő:

Aktív időbeli elhatárolások

adatok millió Ft-ban

Megnevezés	2022.12.31	2023.12.31	Változás %
Bevételek aktív időbeli elhatárolása	33 983	37 179	9%
Elszámolási egyenlegek	30 600	34 370	12%
Felmentett repülések	1 037	827	-20%
Kamat elhatárolások	112	844	654%
Bevételek egyéb aktív elhatárolásai	2 234	1 138	-49%
Költségek, ráfordítások aktív időbeli elhatárolása	3 644	3 255	-11%
Költségek, ráfordítások elhatárolása	3 644	3 255	-11%
Aktív időbeli elhatárolások	37 627	40 434	7%

Az aktív időbeli elhatárolások 7%-os növekedésének fő okai egyrészt az „alulfinanszírozás” típusú költségalap elszámolási egyenlegek összértékének növekedése, másrészt a kamat elhatárolásának növekedése.

A korábbi években elhatárolt elszámolási egyenlegek 5.745 millió forint összegben épültek be a 2023. évi egységdíjakba (2022. évben 635 millió forint), növekedésként két üzletágban összesen 9.515 millió forint elszámolási egyenleg keletkezett (2022. évben 4.805 millió forint). A 2023. év összesített költségalap finanszírozási pozíciója 1.561 millió forint felülfinanszírozási egyenleget mutat. (részletesen lásd a **2.2.1.** pontban).

Az aktív időbeli elhatárolások között megjelenő, alulfinanszírozásból származó költségalap elszámolási egyenlegek 2023. évi alakulását a következő táblázat tartalmazza:

Költségalapok alulfinanszírozás típusú elszámolási egyenlegei

adatok millió Ft-ban

Megnevezés	2022.12.31	2023. évi feloldás	2023. évi képzés	2023.12.31
2016. évi ENR elszámolási egyenleg	67	-9	0	58
2020. évi ENR elszámolási egyenleg	11 541	-2 305	0	9 236
2020. évi TNC elszámolási egyenleg	2 142	-429	0	1 713
2021. évi ENR elszámolási egyenleg	9 613	-2 183	0	7 430
2021. évi TNC elszámolási egyenleg	2 211	-495	0	1 716
2021. évi KFOR elszámolási egyenleg	221	-221	0	0
2022. évi ENR elszámolási egyenleg	3 973	-86	0	3 887
2022. évi TNC elszámolási egyenleg	832	-17	0	815
2023. évi ENR elszámolási egyenleg	0	0	7 851	7 851
2023. évi TNC elszámolási egyenleg	0	0	1 664	1 664
Elszámolási egyenlegek	30 600	-5 745	9 515	34 370

A kiegészítő melléklet **1.2 pontjában** részletesen bemutattuk az **Eurocontrol elszámolási rendszerét**, illetve a velejáró elszámolási egyenlegek keletkezésének okát. A **2.2.1 pontban** pedig részletesen bemutatjuk a 2023. évben feloldott, illetve megképzett elszámolási egyenlegeket.

Felmentett repülések elhatárolt bevétele

adatok millió Ft-ban

Megnevezés	2022.12.31	2023. évi feloldás	2023. évi képzés	2023.12.31
2021. évi felmentett repülések	587	-587	0	0
2022. évi felmentett repülések	450	-31	-5	414
2023. évi felmentett repülések	0	0	413	413
Felmentett repülések összesen	1 037	-618	408	827

Az Európai Bizottságnak az egységes európai égboltra vonatkozó teljesítmény- és díjszámítási rendszer létrehozásáról, valamint a 390/2013/EU és a 391/2013/EU végrehajtási rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló EU 2019/317 számú végrehajtási rendeletének 31. cikk (6) bekezdése alapján a tagállamok biztosítják a léginavigációs szolgáltatók számára a léginavigációs díjak fizetése alól mentességet élvező repülésekkel kapcsolatban felmerült költségeinek megtérülését.

A 1086/2010. (IV.9.) Kormányhatározat a magyar légtér igénybevételéért fizetendő díjak fizetésével és a léginavigációs szolgálat biztosításának költségeivel összefüggő feladatokat szabályozza. A nevezett kormányhatározat alapján az n. év felmentett repüléseinek díját n+2. évben kell megtérítenie az érintett Minisztériumoknak.

A felmentett repülések díjszámítása az Eurocontrol által megküldött szolgáltatási egység számok alapján az auditált költségalap elszámolás során keletkező egy szolgáltatási egységre jutó költségek figyelembevételével történt.

A felmentett repülésekből nyitva álló költségtérítési igények közül 618 millió forint 2023-ban befolyt. A 2022. évi elszámolás során megállapított, díjfizetés alól felmentett repülések

költségeinek megtérítése a 1086/2010. (IV.9.) Kormányhatározat alapján 2024-ben, a 2023. évi díjfizetés alól felmentett repülések költségeinek megtérítése pedig 2025-ben esedékes.

A felmentett repülések egyéb bevételként elszámolt összege 2022 és 2023 év vonatkozásában a következő táblázatban felsorolt jogcímek szerint történt:

Felmentési jogcímek	2022.		2022. korrekció	2023.	
	Repülési egység	Érték (millió Ft)	Érték (millió Ft)	Repülési egység	Érték (millió Ft)
Útvonalirányítás – jogcímenként					
Körrepülések	920,69	10	1	1 076,86	13
Két tonna alatti léggjarművek	483,12	6	0	556,39	6
Tagállamok Katonai repülései	11 933,41	139	-2	11 374,99	125
Navigációs berendezések kalibrálása	10,04	0	0	7,99	0
Kutató-Mentő repülések	0,00	0	0	3,70	0
Diplomáciai repülések	1 989,46	23	0	2 320,84	26
VFR (Látvarepülés)	46,68	1	0	37,70	0
Nem tagállamok mentesített katonai repülései	17 305,86	202	-3	15 644,12	172
Egyéb	0,00	0	0	0,00	0
Útvonalirányítás- Felmentett repülések	32 689,26	381	-4	31 022,59	342
Terminálirányítás – jogcímenként					
Körrepülések	165,32	20	-1	181,92	21
Két tonna alatti léggjarművek	2,20	0	0	2,51	0
Tagállamok Katonai repülései	317,26	37	0	317,72	36
Navigációs berendezések kalibrálása	0,25	0	0	0,00	0
Kutató-Mentő repülések	0,00	0	0	0,00	0
Diplomáciai repülések	65,54	8	0	94,38	11
VFR (Látvarepülés)	0,40	0	0	0,00	0
Nem tagállamok mentesített katonai repülései	30,14	4	0	23,50	3
Egyéb	2,80	0	0	3,03	0
Terminálirányítás - Felmentett repülések	583,91	69	-1	623,06	71
Felmentett repülések összesen	33 273,17	450	-5	31 645,65	413

Kamat elhatárolások

adatok millió Ft-ban

Megnevezés	2022.12.31	2023. évi feloldás	2023. évi képzés	2023.12.31
2022. évet érintő kamat elhatárolások	112	-112	0	0
2023. évet érintő kamat elhatárolások	0	0	844	844
Kamat elhatárolások	112	-112	844	844

Az év végén elhatárolt kamatbevételek összege 2022. december 31-én 112 millió forint, 2023. december 31-én 844 millió forint. Ezen összegek a pénzügyi befektetések időarányosan járó, de még ki nem fizetett kamatát jelentik.

Bevételek egyéb aktív elhatárolásai

adatok millió Ft-ban

Megnevezés	2022.12.31	2023. évi feloldás	2023. évi képzés	2023.12.31
2022. évet érintő elhatárolások	2 234	-2 234	0	0
2023. évet érintő elhatárolások	0	0	1 138	1 138
Bevételek egyéb aktív elhatárolásai	2 234	-2 234	1 138	1 138

A 2023. december 31-én a bevételek elhatárolásának legjelentősebb eleme 1.045 millió forint összegben az Szt. 33. § (7) szerinti támogatásokhoz kapcsolódik. 458 millió forint a működési célú, 587 millió forint a fejlesztési célú támogatásokhoz kapcsolódik. A kapott támogatások bemutatását a **3.4 pont** tartalmazza.

Költségek, ráfordítások elhatárolása

adatok millió Ft-ban

Megnevezés	2022.12.31	2023. évi feloldás	2023. évi képzés	2023.12.31
Anyagjellegű ráfordítások	3 607	-1 440	1 068	3 235
Személyi jellegű ráfordítások	37	-37	20	20
Költségek, ráfordítások elhatárolása	3 644	-1 477	1 088	3 255

Az anyagjellegű ráfordítások között azok a költségek szerepelnek, melyek kiszámlázása tárgyidőszaki, de következő időszakok költségeit terhelik. Ilyenek többek között a folyóirat előfizetések, online szolgáltatások, ingatlanok bérleti díjai, szoftvertámogatások, biztosítási díjak, tagdíjak stb. Az anyagjellegű ráfordítások 2023. év végi elhatárolt állománya 372 millió forinttal alacsonyabb a 2022. év végi záróállománynál.

A személyi jellegű ráfordítások aktív időbeli elhatárolásai a munkaviszony megszűnéséhez kapcsolódó olyan költségeket, járulékokat tartalmazzák, amelyek a következő évet érintik, mivel a munkaviszony befejezésének időpontja átnyúlik a következő időszakra. A személyi jellegű ráfordítások 2023. év végi elhatárolás állománya 17 millió forinttal alacsonyabb a 2022. év végi állománynál.

2.1.8 SAJÁT TŐKE**Saját tőke**

adatok millió Ft-ban

Megnevezés	Saját tőke ÖSSZESEN	Jegyzett tőke	Eredmény tartalék	Lekötött tartalék	Értékelési tartalék	Adózott eredmény
Egyenleg 2022.12.31-én	49 865	20 202	16 657	442	864	11 700
2022. évi eredmény átvezetése eredménytartalékba	0	0	11 700	0	0	-11 700
2022. évi eredmény terhére 2023. évben jóváhagyott osztalék	-8 000	0	-8 000	0	0	0
Cash-Flow fedezeti ügyletek valós érték értékelési tartaléka	-1 029	0	0	0	-1 029	0
A kísérleti fejlesztés aktivált értékéből még le nem írt összeghez kapcsolódó korrekció	0	0	116	-116	0	0
2023. évi adózott eredmény	15 314	0	0	0	0	15 314
Záró állomány 2023.12.31-én	56 150	20 202	20 473	326	-165	15 314

Jegyzett tőke

A Társaság jegyzett tőkéje sem 2023-ban, sem 2022-ben nem változott.

Eredménytartalék

Az eredménytartalék a következő tényezők miatt változott: növelte az eredménytartalékot a 2022. évi adózott eredmény (11.700 millió forint), a kísérleti fejlesztés aktivált értékéből még le nem írt összeghez kapcsolódó korrekció (116 millió forint), csökkentette az eredménytartalékot a 2022. évre jóváhagyott osztalék (8.000 millió forint).

Cash-flow fedezeti ügyletek valós érték értékelési tartaléka

A saját tőkén belül kimutatott Cash-flow fedezeti ügyletek valós érték értékelési tartaléka soron szereplő 165 millió forint a Társaság 2023. december 31-én nyitva álló, hatékony cash-flow fedezeti ügyleteinek negatív valós érték különbözete, mely az Szt. 59/E. §. értelmében a tőkében a „Cash-flow fedezeti ügyletek valós érték értékelési tartalékkal” soron szerepel mérlegfordulónapi értékeléskor. A fedezeti ügyletek, mint mérlegen kívüli tételek részletes bemutatása a 3.1.1. pontban található.

Adózott eredmény

A 2022. évi adózott eredmény 11.700 millió forint, mely alapján 8.000 millió forint osztalék került a tárgyévben jóváhagyásra. A 2023. évi adózott eredmény 15.314 millió forint. Az előző üzleti évi adózott eredménnyel kiegészített szabad eredménytartalékból kifizethető osztalék mértékét a közzétett részvényesi határozat tartalmazza.

2.1.9 CÉLTARTALÉKOK

A céltartalékok 2023. évi záró állománya 3.608 millió forinttal magasabb, mint a 2022. évi záróállomány. A céltartalékok kategóriánkénti nyitó állományát, 2023. évi feloldását, képzését és záró állományát összefoglalva az alábbi táblázat mutatja be:

Céltartalékok

adatok millió Ft-ban

Megnevezés	2022.12.31	2023. évi feloldás	2023. évi képzés	2023.12.31
Hosszútávú munkavállalói juttatásokra képzett céltartalék	5 692	-2 048	4 140	7 784
Egyéb képzett céltartalékok	3 054	-2 068	3 584	4 570
Céltartalék várható kötelezettségekre	8 746	-4 116	7 724	12 354

A Céltartalékok fő kategóriáiban történő változásokat az alábbiakban mutatjuk be részletesen:

Hosszútávú Munkavállalói juttatásokra képzett céltartalék

adatok millió Ft-ban

Ügy	2022.12.31	2023. évi feloldás	2023. évi képzés	2023.12.31
a) IÉM befektetés	3 079	-165	1 364	4 278
b) KSZ életpálya juttatás céltartaléka (5 évet el nem érők)	155	-89	85	151
c) Felmondási bérekkel kapcsolatban képzett céltartalék	437	-269	836	1 004
d) KSZ alapján az "Üzemi balesetek" fedezetére képzett céltartalék	47	0	14	61
e) IÉM alapján Határozott idejű szerződést aláíró munkavállalók többletjuttatására képzett céltartalék	22	-12	155	165
f) Megtartó juttatásra képzett céltartalék	463	-463	0	0
g) Hjt. alapján a vezényelt katonák jubileumi jutalmára képzett céltartalék	481	-38	141	584
h) Kiegészítő juttatás fedezetére képzett céltartalék	1 008	-1 008	1 119	1 119
i) NYESZ-R juttatás	0	-4	426	422
Összesen - Munkavállalói juttatásra képzett céltartalék	5 692	-2 048	4 140	7 784

A Beszámoló 1.4.4. pontja alatt bemutatott módszer alapján a Társaság céltartalékot képez a *hosszú távú munkavállalói juttatásokkal kapcsolatos biztos jövőbeni kötelezettségek fedezetének biztosítására*. A fenti táblázatban bemutatjuk a céltartalék 2023. évben történt változását.

A Társaság munkavállalói juttatási- és életpálya-rendszerét a Kollektív Szerződés (KSZ) és az Irányítói Életpálya Megállapodás (IÉM) határozzák meg. Ezen megállapodások alapján a hosszútávú munkavállalói juttatások (HungaroControl Életpálya program) jellemzői a következők:

a) A Társaság az IÉM megállapodás alapján befekteti a munkavállalóknak kifizetendő összegeket. Ezen juttatási elem bruttó összegben meghatározott, a munkavállalóknak majdan kifizetendő nettó összeg és a kifizetés időpontja bizonytalan, ezért a biztos jövőbeni kötelezettség fedezetére céltartalékot képez.

b) A Kollektív Szerződés alapján a Társaság életpálya juttatás kifizetést vállal minden nem légiforgalmi irányítói munkakörben dolgozó munkavállalóra. Ezt a juttatást a Társaság alapvetően éves költségnek tekinti, így csak azon munkavállalók megszolgált juttatásaira képez

céltartalékot, akik munkaviszonya az 5 évet még nem érte el, mivel a kifizetésre való jogosultság feltétele a legalább 5 éves munkaviszony.

c) A Kollektív Szerződés alapján a Társaság a nyugdíjba menő munkavállalói részére biztosítja azon felmentési időtartamra járó juttatásokat, amelyek munkáltatói felmondás esetén illették volna meg őket. A tárgyévben nyugdíjba vonulásukat jelző munkavállalók következő időszakban kifizetendő juttatásaira céltartalékot képez.

d) A Kollektív Szerződés alapján üzemi balesetből származó halál esetén a Társaság a család számára megfizeti azt az összeget, amely abban az esetben illette volna meg a munkavállalót, ha a halál időpontjában munkáltatói felmondást közöltek volna vele, így ezen becsült kötelezettség fedezetére is céltartalék képzésre került sor.

e) Az irányítói életpálya megállapodás célja, hogy a légiforgalmi irányítókat arra ösztönözze, hogy 60 éves korukig az irányításból visszavonuljanak. Az IÉM alapján az 55 évet betöltő, vagy betöltött, illetve a legalább 15 éves szakszolgálati engedéllyel rendelkező irányítók részesülhetnek ún. többletjuttatásban, ha a munkaviszonyukat határozott idejűvé alakítják, amely legkésőbb a 60. életév betöltése félévének a végéig véget ér. A Társaság az ilyen kötelezettségvállalásokkal kapcsolatos jövőbeni kifizetések fedezetére céltartalékot képez.

f) A 2018. évben képzett IÉM-hez kötött megtartó juttatás 2023. évben feloldásra került.

g) A Honvédek jogállásáról szóló 2012. évi CCV. törvény (Hjt.) 132. § alapján a Társasághoz vezényelt katonák részére járó jubileumi juttatások a Társaságot terhelik, így ezekre a kötelezettségekre is céltartalékot képez.

h) Az IÉM megállapodás részeként bevezetett irányítói életpálya kiegészítő juttatást a Társaság befekteti. Ezen juttatási elem bruttó összegben meghatározott, a munkavállalóknak majdan kifizetendő nettó összeg és a kifizetés időpontja bizonytalan, ezért a biztos jövőbeni kötelezettség fedezetére céltartalékot képez. A korábbi évben képzett összegek a befektetés évében átvezetésre kerülnek az IÉM befektetésbe.

i) A Társaság az Irányítói Életpálya Megállapodás hatálya alá tartozó minden, 55. életévét betöltő, illetve 55. életévét betöltött légiforgalmi irányító számára folyamatos tőkefelhalmozást biztosító, nyugdíj-előtakarékossági számlán (NYESZ-R számlán) gyűjtendő, évente fizetendő Munkáltatói hozzájárulást biztosít az érintett munkavállaló 60 éves koráig. A Társaság az ilyen kötelezettségvállalásokkal kapcsolatos jövőbeni kifizetések fedezetére céltartalékot képez.

A céltartalékok 2023. évi állományában változást jelentettek a 2023-ban megszolgált összegek fedezetére történő céltartalék képzések, valamint a kifizetések és a kilépő munkavállalókra eső

céltartalék feloldások. A hosszútávú munkavállalói juttatásokra képzett céltartalékok állománya 2023-ban az alábbi táblázatban látható módon alakult:

adatok millió Ft-ban

Hosszútávú Munkavállalói juttatásokra képzett céltartalék	Nyitó 2022.12.31	Növekmény megszolgáltatás /Feloldás	Feloldás kifizetés /kilépés miatt	Feltételezés változások hatása	Záró 2023.12.31
Céltartalék - KSZ és IÉM megállapodások alapján	4 726	2 978	-476	-193	7 035
Céltartalék - Hjt. alapján vezényelt katonák juttatásaira	481	15	-38	126	584
Határozott idejű szerződést aláíró munkavállalók többletjuttatásaira képzett céltartalék	22	155	-12	0	165
Légiforgalmi irányítók megtartó juttatására képzett céltartalék	463	-431	0	-32	0
Határozott idejű szerződést aláíró munkavállalók többletjuttatásaira képzett céltartalék	5 692	2 717	-526	-99	7 784

A céltartalékok 2023. évi megképzésében az előző évihez képest megváltozott feltételezések a következő hatást okozták:

adatok millió Ft-ban

Feltételezés változások hatása	2023. év
Béremelési feltételezések változásának hatása	245
Feltételezett kilépések megváltozásának hatása	-263
Kilépési valószínűség változásának hatása	-12
Egyéb változások	-69
Feltételezés változások hatása összesen	-99

A társaság a jövőbeni kötelezettségek fedezetére egyéb céltartalékot képzett a következők szerint:

Egyéb képzett céltartalékok

adatok millió Ft-ban

Megnevezés	2022.12.31	2023. évi feloldás	2023. évi képzés	2023.12.31
Vezetői prémiumokra képzett céltartalék	60	-60	65	65
Nem kontrollálható költségek elszámolására képzett céltartalék	752	0	2 356	3 108
Egyéb jogcímen képzett céltartalék	2 242	-2 008	1 163	1 397
Egyéb képzett céltartalékok	3 054	-2 068	3 584	4 570

- Az előző évekre jóváhagyott vezetői prémiumokra képzett céltartalék változás 5 millió forint.
- 2023. december 31-én a Társaság további céltartalékot képzett a nem kontrollálható költségekkel kapcsolatban 2.356 millió forint értékben.
- Az egyéb jogcímen képzett céltartalékok összege 2023. december 31-én 1.397 millió forint. A 2023. évet érintő, de pénzügyileg el nem számolt kötelezettségek fedezetére 1.163 millió forint értékben történt céltartalék képzés a következők szerint:

- a 2023. évi teljesítmény és projekt értékeléshez kitűzött feladatokért járó juttatások fedezetére 898 millió forint,
- a 2023. évben felmerült közigazgatási költségek és hatósági díjak fedezetére 59 millió forint,
- a 2023. évi teljesítménytervben meghatározott késési célértéktől való eltérés miatt fizetendő teljesítményösztönző büntetés összegére 196 millió forint,
- a 2023. évben egyéb címen képzett céltartalék összeg 10 millió forint.

2.1.10 KÖTELEZETTSÉGEK

Hosszú lejáratú kötelezettségek

A hosszú lejáratú kötelezettségek a következő tételeket tartalmazzák:

Hosszú lejáratú kötelezettségek

adatok millió Ft-ban

Megnevezés	2022.12.31	2023.12.31	Változás %
Vagyonkezelte eszközökhöz kapcsolódó kötelezettség	2 557	2 351	-8%
Tartós kötelezettségek kapcsolt vállalkozással szemben	5	5	0%
Egyéb hosszú lejáratú kötelezettség	31	128	313%
Hosszú lejáratú kötelezettségek	2 593	2 484	-4%

A Társaság 2007. szeptember 5-én vagyonkezelési szerződést kötött a Kincstári Vagyonigazgatósággal a tevékenység ellátása érdekében szükséges ingatlanok, ingatlanokhoz kapcsolódó vagyoni értékű jogok vagyonkezelésére. Az induláskor átadott eszközök és befejezetlen beruházások összes bruttó értéke 4.558 millió forint, mely összeget a Társaság a vagyonkezelte eszközök állományba vételével szemben a hosszú lejáratú kötelezettségek között jelentette meg. 2013. június 28-i hatállyal az Állami Vagyonról szóló 2007. évi CVI. törvény módosulása az alapfeladatként vagy főtevékenységként közfeladatot ellátó vagyonkezelőket a visszapótlási kötelezettség teljesítése alól a törvény erejénél fogva mentesítette. Ennek eredményeképpen a Társaság a 2013. június 28-tól elszámolt értékcsökkenés összegével párhuzamosan keletkező új visszapótlási kötelezettséggel a hosszú lejáratú kötelezettségét csökkentette. Az MNV Zrt. felé fennálló hosszú lejáratú kötelezettség értéke 2023. december 31-én 2.351 millió forint.

Egyéb hosszú lejáratú kötelezettségen belül az éven túli fizetési határidejű szállítói megállapodások értéke 127 millió forint, továbbá a jótállási biztosíték értéke 1 millió forint.

Rövid lejáratú kötelezettségek

A rövid lejáratú kötelezettségek 2023. december 31-én fennálló összege 106%-os növekedést mutat 2022. év végéhez képest.

Rövid lejáratú kötelezettségek

adatok millió Ft-ban

Megnevezés	2022.12.31	2023.12.31	Változás %
Rövid lejáratú hitelek	0	14 000	-
Vevőktől kapott előlegek	0	0	-
Kötelezettségek áruszállításból és szolgáltatásból (szállítók)	4 455	4 012	-10%
Rövid lejáratú kötelezettségek kapcsolt vállalkozással szemben	1 201	1 201	0%
Rövid lejáratú kötelezettségek egyéb részesedési viszonyban lévő vállalkozással szemben	12	22	83%
Származékos ügyletek negatív értékelési különbözete	97	256	164%
Egyéb rövid lejáratú kötelezettségek	6 761	6 321	-7%
Rövid lejáratú kötelezettségek	12 526	25 812	106%

Rövid lejáratú hitelek

A Társaság 2022-ben kötött két hazai kereskedelmi bankkal rulírozó, többségében fix kamatozású, 2025-ben megszűnő, összesen 17,5 milliárd forintot kitevő hitelkeret-szerződéseket. Az ezen hitelkeretektől lehívott hitel összege 2023. december 31-én 14 milliárd forint volt, míg 2022 végén a Társaság nem vett igénybe hitelt. A rulírozó jellegre tekintettel a hitelek a rövid lejáratú kötelezettségek között jelennek meg.

Szállítók

A szállítói kötelezettségek állománya 2022 végéhez képest 4.012 millió forintra, 10%-kal csökkent.

Kötelezettségek áruszállításból és szolgáltatásból

adatok millió Ft-ban

Megnevezés	2022.12.31	2023.12.31	Változás %
Beruházási szállítók	2 443	1 241	-49%
Egyéb szállítók	2 012	2 771	38%
Kötelezettségek áruszállításból és szolgáltatásból	4 455	4 012	-10%

Egyéb rövid lejáratú kötelezettségek

Az egyéb rövid lejáratú kötelezettségek értéke 2022. december 31-hez képest 7%-kal alacsonyabb, összetételüket a következő táblázat mutatja be:

Egyéb rövid lejáratú kötelezettségek

adatok millió Ft-ban

Megnevezés	2022.12.31	2023.12.31	Változás %
Folyósított támogatás előlegek	3 466	3 869	12%
Jövedelem elszámolás munkavállalókkal szemben	848	978	15%
Társasági adó fizetési kötelezettség	1 111	437	-61%
Különféle hatóságokkal szembeni rövid lejáratú kötelezettségek	255	329	29%
Személyi jövedelemadó	62	241	289%
Biztosítottaktól levont járulékok	94	165	76%
Innovációs járulék	142	95	-33%
Szociális hozzájárulási adó	0	94	-
Rehabilitációs hozzájárulás	16	20	25%
Szakszervezetekkel, érdekképviselőkkel kapcsolatos elszámolás	2	2	0%
Egyéb rövid lejáratú kötelezettségek munkavállalókkal és tagokkal szemben	1	1	0%
Iparűzési adó	759	0	-100%
Szakképzési hozzájárulás	0	0	-
Egészségügyi hozzájárulás	0	0	-
Különféle egyéb kötelezettségek	5	90	1700%
Egyéb rövid lejáratú kötelezettségek	6 761	6 321	-7%

A folyósított támogatási előlegek az elnyert uniós támogatások előfinanszírozásként megkapott összegeit tartalmazzák:

- 2022. december 31-én összesen 3.466 millió forint (8.658.772,97 euró) előfinanszírozási összeg jelenik meg előlegként, a CEF-, a SESAR 2020, illetve SDM támogatási projektekkel kapcsolatban.
- 2023. december 31-én összesen 3.869 millió forint (10.106.811,76 euró) előfinanszírozási összeg jelenik meg előlegként, a CEF-, a SESAR 2020, illetve SDM támogatási projektekkel kapcsolatban.

Az uniós támogatások részletes bemutatását a **3.4. pont** tartalmazza.

Származékos ügyletek negatív értékelési különbözete

A rövid lejáratú kötelezettségek között kimutatott „Számazékos ügyletek negatív értékelési különbözete” a 2023. december 31-én nyitva álló cash-flow fedezeti ügyletek mérlegfordulónapi negatív valós értéke, melyet a saját tőkén belül megjelenő „Cash-flow fedezeti ügyletek valós érték értékelési tartalékával” sor tartalmaz az Szt. 59/E. § értelmében. A fedezeti ügyletek, mint mérlegen kívüli tételek, részletes bemutatása a **3.1.1.** pontban található.

2.1.11 PASSZÍV IDŐBELI ELHATÁROLÁSOK

Passzív időbeli elhatárolások

adatok millió Ft-ban

Megnevezés	2022.12.31	2023.12.31	Változás %
Bevételek passzív időbeli elhatárolása	29 454	34 785	18%
Elszámolási egyenlegek	29 453	34 784	18%
Bevételek egyéb passzív időbeli elhatárolása	1	1	0%
Költségek, ráfordítások passzív időbeli elhatárolása	695	1 113	60%
Mérlegfordulónap előtti időszakot terhelő költségek, ráfordítások	695	1 113	60%
Halasztott bevételek	1 480	1 131	-24%
Fejlesztési célra kapott támogatások elhatárolása	1 479	1 130	-24%
Egyéb halasztott bevételek	1	1	0%
Passzív időbeli elhatárolások	31 629	37 029	17%

Elszámolási egyenlegek

A bevételek passzív időbeli elhatárolásai között a 2022. december 31-én elhatároláson lévő „felülfinanszírozás” típusú költség-alap-elszámolási egyenlegek 2023. évben részben feloldásra kerültek, párhuzamosan a légiforgalmi irányítási egységdíjakban történő visszaadással. 2023-ra mindhárom üzletágban képződött éves felülfinanszírozási egyenleg. Ezen tételek részletes bemutatását az alábbi táblázat tartalmazza.

Költség-alapok felülfinanszírozás típusú elszámolási egyenlegei

adatok millió Ft-ban

Megnevezés	2022.12.31	2023. évi feloldás	2023. évi képzés	2023.12.31
2016. évi ENR elszámolási egyenleg	501	-72	0	429
2016. évi TNC elszámolási egyenleg	179	-26	0	153
2017. évi ENR elszámolási egyenleg	549	-78	0	471
2017. évi TNC elszámolási egyenleg	189	-27	0	162
2018. évi ENR elszámolási egyenleg	651	-93	0	558
2018. évi TNC elszámolási egyenleg	193	-28	0	165
2019. évi ENR elszámolási egyenleg	614	-98	0	516
2019. évi TNC elszámolási egyenleg	206	-34	0	172
2020. évi ENR elszámolási egyenleg	6 198	-1 481	0	4 717
2020. évi TNC elszámolási egyenleg	1 157	-220	0	937
2021. évi ENR elszámolási egyenleg	4 005	-1 116	0	2 889
2021. évi TNC elszámolási egyenleg	1 141	-228	0	913
2022. évi ENR elszámolási egyenleg	12 272	-1 344	-62	10 866
2022. évi TNC elszámolási egyenleg	889	-136	0	753
2022. évi KFOR elszámolási egyenleg	709	0	36	745
2023. évi ENR elszámolási egyenleg	0	0	10 204	10 204
2023. évi TNC elszámolási egyenleg	0	0	119	119
2023. évi KFOR elszámolási egyenleg	0	0	15	15
Elszámolási egyenlegek	29 453	-4 981	10 312	34 784

A 2023. évi elszámolási egyenlegek elhatárolása a megbízható és valós kép bemutatása érdekében az árbevétellel szemben történik, jellegüktől függően az aktív vagy a passzív időbeli

elhatárolások között. Az útvonalirányítási (ENR) és terminálirányítási (TNC) üzletágakban érvényben levő teljesítmény rendszerből kifolyólag egyes jogcímenek alulfinanszírozási egyenlegek, más jogcímenek felülfinanszírozási egyenlegek keletkeznek. Az alulfinanszírozási egyenlegek az aktív időbeli elhatárolások között, a megképzett felülfinanszírozási egyenlegek a passzív időbeli elhatárolások között kerülnek bemutatásra. Az elhatárolt egyenlegek feloldása (érvényesítése az irányítási díjakban) nem ugyanabban az időszakban történik.

A 2023. évi finanszírozási egyenlegek összefoglaló bemutatása - a 2023. évi költségalap elszámolások alapján - a **2.2.1** fejezet részben a „Finanszírozási egyenleg hatása az árbevételre” alcím alatt található.

Költségek és ráfordítások passzív időbeli elhatárolása

Költségek, ráfordítások elhatárolása

adatok millió Ft-ban

Megnevezés	2022.12.31	2023. évi feloldás	2023. évi képzés	2023.12.31
Anyagjellegű ráfordítások	4	-4	114	114
Személyi jellegű ráfordítások	673	-673	920	920
Pénzügyi ráfordítás	18	-18	79	79
Költségek, ráfordítások elhatárolása	695	-695	1 113	1 113

Az anyagjellegű ráfordítások passzív időbeli elhatárolásának értéke 2023. december 31-én 110 millió forinttal volt magasabb, mint a 2022. december 31-én elhatárolásként kimutatott érték. Új tétel 2023-ban egy bérleti díj korrekció 42 millió forint értékben, valamint a nagyvállalati licenkek elhatárolt összege 15 millió forint értékben. Az egyenleg további része a szokásos tételek elhatárolását takarja (közmű díjak, szoftver követési díjak, adatátviteli díjak, reklámköltségek, szakértői díjak, decemberi bankköltség).

A személyi jellegű ráfordítások passzív időbeli elhatárolásai azon személyi jellegű költségeket tartalmazzák, amelyek kifizetése 2024. évben történt, azonban költségként a 2023. év terhére számolandók el.

A passzív időbeli elhatárolások között megjelenő pénzügyi ráfordítások elhatárolása az évközben névérték feletti árfolyamon vásárolt államkötvények időarányosan elhatárolt árfolyamkülönbözete 18 millió forint értékben, valamint a hitelfelvételhez kapcsolódó időarányos kamatráfordítás elhatárolása 61 millió forint értékben.

Halasztott bevételek – Fejlesztési célra kapott támogatások elhatárolása

A fejlesztési célra kapott támogatásokkal kapcsolatban kimutatott halasztott bevétel megoszlása az alábbi:

- 2007-ben a Kohéziós Alapból a radarfelújításokra kapott támogatások halasztott bevétele 25 millió forint,

A HungaroControl Zrt. 2023.12.31.-i kiegészítő melléklete

- 2013-ban megítélt TEN-T EERP (ANS III beruházásra kapott) támogatás halasztott bevétele 430 millió forint,
- 2021-ben megítélt UTM 1.0 támogatás halasztott bevétele 26 millió forint,
- 2023-ban megítélt CEF támogatások (ATM system upgrade for cross-border free route operation és AMAN LOWW initial projektek) halasztott bevétele 367 millió forint
- valamint az Szt. 33. § (7) szerint elszámolt támogatások halasztott bevétele 282 millió forint.

Fejlesztési célra kapott támogatások

adatok millió Ft-ban

Megnevezés	2022.12.31	2023. évi feloldás	2023. évi képzés	2023.12.31
Fejlesztési célra kapott támogatások	1 479	-432	83	1 130
Fejlesztési célra kapott támogatások	1 479	-432	83	1 130

2.2 Eredménykimutatáshoz kapcsolódó kiegészítések

2.2.1 ÉRTÉKESÍTÉS NETTÓ ÁRBEVÉTELE

Értékesítés nettó árbevétele

adatok millió Ft-ban

Megnevezés	2022.év	2023.év	Változás %
Útvonalirányítás	41 134	46 021	12%
Terminálirányítás	8 483	10 300	21%
Koszovó feletti irányítás	1 537	1 702	11%
Egyéb értékesítés	460	379	-18%
Szimulációs és projekt tanácsadói szolgáltatások	52	0	-100%
Értékesítés nettó árbevétele	51 666	58 402	13%

A Társaság főtevékenysége a légiforgalmi irányítás, melyen belül három fő üzletága:

- Magyarország felett átrepülő forgalom irányítása: Útvonalirányítás (En Route vagy ENR)
- Budapest Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér Közelkörzeti és Terminálirányítása (TNC)
- Koszovói magaslégtér átrepülő forgalmának irányítása (KFOR)

A Társaság 2023. évi árbevételének 99%-a légiforgalmi díjakból származik, 2023-ban 58.023 millió forint, 2022-ben 51.154 millió forint. A légiforgalmi díjbevételt egyrészt meghatározza a légiforgalom alakulása, és ehhez kapcsolódóan a szolgáltatási egységek alakulása, másrészt az elszámolási rendszer keretein belül kalkulált „finanszírozási egyenleg”.

Légiforgalom alakulása

A HungaroControl légiforgalmi szolgálatai 2023-ban a magyar ellenőrzött és nem ellenőrzött, illetve a koszovói magaslégtérben együttesen 1.231.452 légi jármű biztonságos repülését segítették, ami 13 %-kal több, mint a korábbi rekord évben, 2022-ben volt. A HungaroControl által a magyar légtérben kezelt forgalomban továbbra is nagyon jelentős az átrepülő forgalom aránya, ami 2023-ban a mozgásszámban kifejezett összeforgalom 88%-át adta. A nem ellenőrzött légtér forgalma továbbra is elmarad a 2019-es rekord évitől, és éves szinten 8%-kal elmarad 2022-től is.

A magyar és a KFOR szektorban kezelt forgalom nagysága alapján az ACC szolgálat 2023-ban több hónapon keresztül Európa 5. legnagyobb forgalmat ellenőrző ACC-je volt.

A CRCO adatai szerint a magyar ellenőrzött légtérben 1.065.019 volt a mozgásszám, ebből 958 ezer az átrepülő és 107 ezer a terminál mozgásszám. Mivel a Társaság bevételeit a CRCO adatai alapján könyveli, a további elemzésekben a CRCO adatokat mutatjuk be.

Míg az európai légiforgalmi hálózat teljesítménye 2023-ban sem tudta elérni a COVID-19 világjárvány előtti utolsó év teljesítményét, addig a magyar légtérben közlekedő légi járművek száma tovább növekedett. Magyarország 2023. évi összeforgalma rekord méretű volt és először haladta meg az egymilliót, a legnagyobb növekedést az átrepülőforgalomban tapasztaltuk. A jelentős forgalomművekedés több tényezőnek köszönhető. Egyrészt a lezárt ukrán légtérrel gyakorlatilag minden, korábban arra közlekedő légitársaság nyugati irányba, a magyar légtéren keresztül repülve kerül meg, másrészt az Európai Bizottság, illetve a különböző

országok által bevezetett szankciós intézkedések következményeként, a légitársaságok elsősorban többsége a kínai, távol-keleti és indiai célállomásokra tartó járataikkal elkerülik az orosz légtérrel, így ezek a járatok is (pl. Japan Airlines, vagy Asiana Airlines) jelentős számban jelentek meg a magyar légtérben. Harmadrészt pedig az európai átlagnál gyorsabban nőtt a dél-keleti tengely forgalma, főleg a török légitársaságoknak köszönhetően.

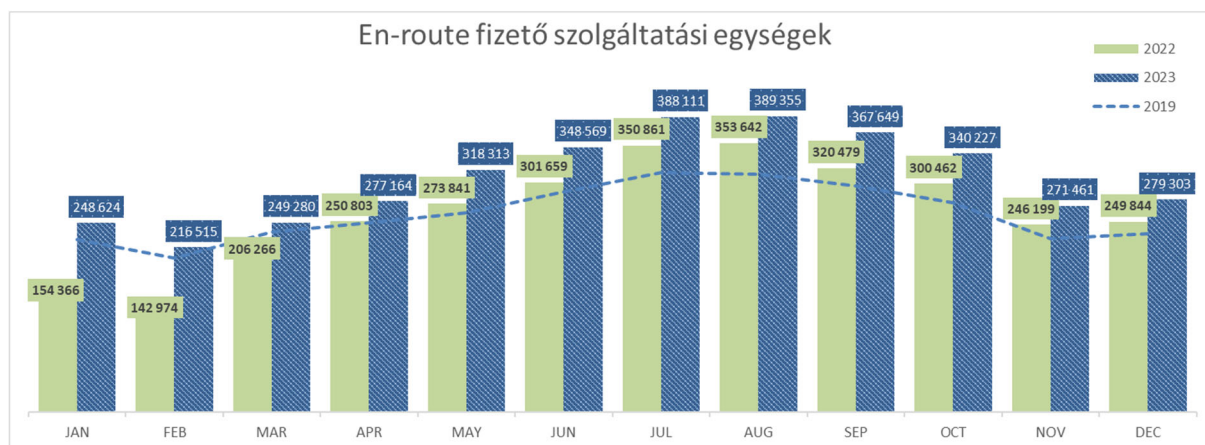
A Budapest Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér forgalmát vizsgálva, a 107 ezer érkező/induló légi jármű a 2019-es forgalom 88%-át teszi ki. A legjelentősebb hazai nemzetközi repülőtér a COVID utáni visszaépülés mértéke nagyon hasonló az európai ATM hálózatban tapasztalt arányhoz, és a 2019-hez viszonyított elmaradás ellenére 10%-kal haladja meg a 2022-es forgalmat. A lezárt ukrán légtér, illetve a szankciók következtében továbbra is szünetel a légiforgalom Magyarország és Ukrajna, illetve Oroszország városai között, de ezen járatok helyett a COVID utáni hatalmas utazási kedv miatt további új járatok kerültek megnyitásra a Budapest Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtérrel. Ezzel együtt továbbra is számos régió (pl. Észak-Amerika) hiányzik a Budapestről közvetlenül elérhető célállomások listájáról.

Szolgáltatási egységek alakulása

A HungaroControl Zrt. bevételeit (útvonaldíj, közeli körzeti díj) csak közvetetten alakítja a mozgásszám. A bevételeket közvetlenül alakító mutatószám, az úgynevezett szolgáltatási egység (service unit – SU). Értéke a terminál forgalomban a légi jármű súlyának, az átrepülő forgalomban pedig a jármű súlyának, illetve a tényleges belépési és kilépési pontok közötti távolságnak a függvénye.

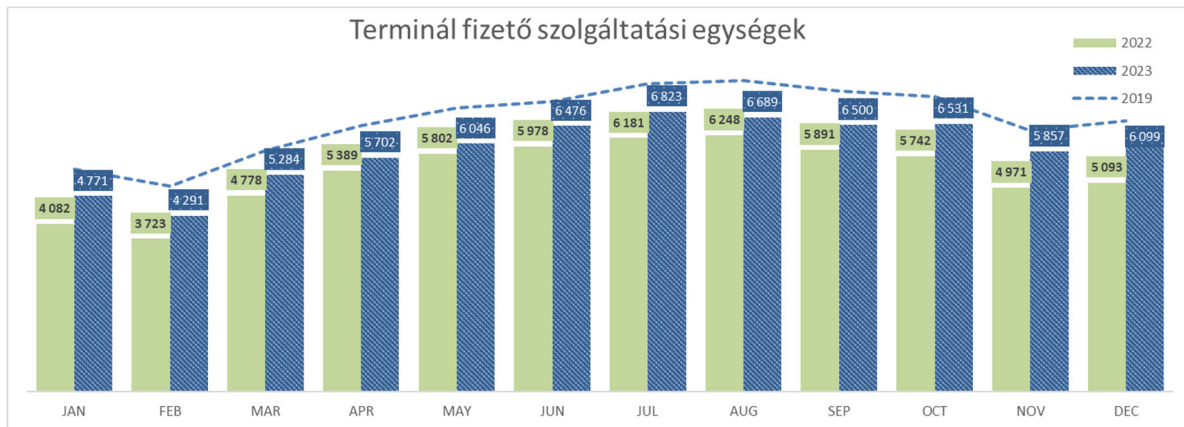
En Route szolgáltatási egységek alakulása

2023-ban a totál en-route szolgáltatási egységszám a 2019-es szintnél 18%-kal, az előző évinél pedig 17%-kal volt magasabb. 2023-ban a totál en-route szolgáltatási egységek száma 3.725.594 volt, amelyből 31.023 egység (0,8%) tartozott a felmentett kategóriába. A bevétel alapját képező en-route fizető szolgáltatási egységek száma 3.694.572 SU volt.

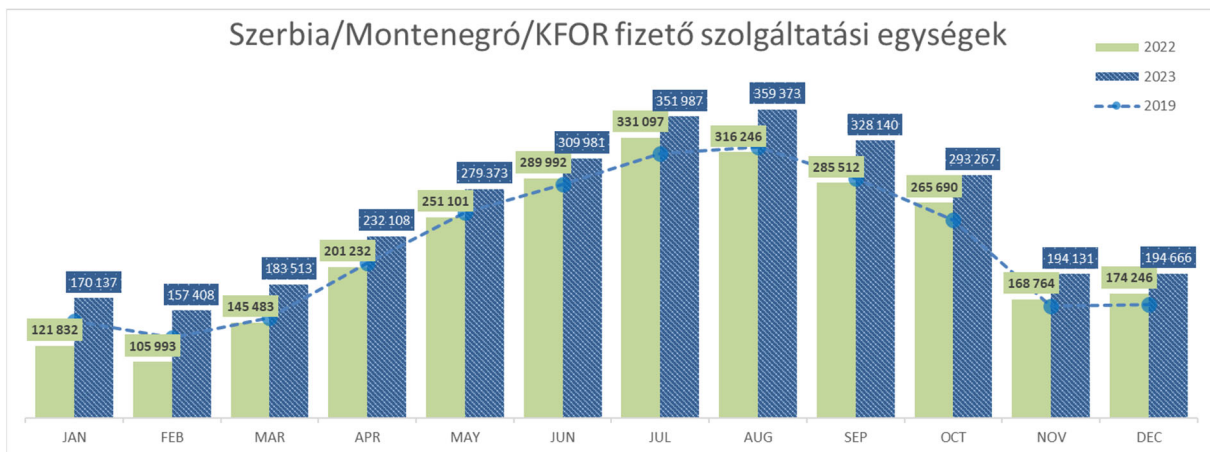
Budapest le- és felszálló szolgáltatási egységek alakulása

2023-ban a terminál szolgáltatási egységszám az előző évinél 11%-kal volt magasabb, de ez a 2019-es adatoknak még mindig csak 90%-a, ami a mozgásszámoknál leírtak következménye. 2023-ban a szolgáltatási egységek száma a terminál üzletágban 71.692 volt, amelyből 623 egység (0,9%) tartozott a felmentett kategóriába. A bevétel alapját képező fizető terminál szolgáltatási egységek száma 71.069 SU volt.

Koszovói üzletág szolgáltatási egységek alakulása

A Koszovó feletti magaslégtérben nyújtott szolgáltatás pénzügyi elszámolása a Szerbiával és Montenegróval alkotott közös díjzóna alapján történik. Emiatt a koszovói üzletág esetében, a szolgáltatási egységszámok elemzése során a teljes díjzóna forgalmát kell vizsgálni. A teljes díjzóna fizető szolgáltatási egységben kifejezett forgalma a 2019. évi forgalomnak a 114%-a volt, ez 2022-höz képest 15%-os növekedést jelent.

Finanszírozási egyenleg hatása az árbevételre

Tekintettel az összemérés elvére, a Társaság az n. év tevékenységéhez köthető, de részben az n+2. évben realizálódó árbevétele az n. évi beszámolóban az aktív vagy a passzív időbeli elhatárolás során szerepel, attól függően, hogy alulfinanszírozási vagy felülfinanszírozási egyenleg keletkezik. A Társaság esetében az ármegállapítás külső szabályozás alapján történik, a pénzügyileg az n+2. évben rendezendő bevételecsökkentő vagy -növelő tétel ténylegesen az n. időszakban végzett tevékenységhez és akkor felmerült költséghez kapcsolódik. Ebből adódóan a Társaság jövedelmi-vagyoni helyzetét tükröző megbízható és valós összkép biztosítása érdekében a számviteli törvény alapján az n. időszakban történő megjelenítés mellett döntött. A fentiek alapján a tárgyévi elszámolási egyenlegek az árbevétellel szemben kerülnek elhatárolásra, jellegüktől függően az aktív vagy a passzív időbeli elhatárolások között.

A Társaság forintban számított légitforgalmi irányításhoz kapcsolódó árbevétele 2023-ban 16%-os növekedést mutat 2022-höz viszonyítva.

A 2023. évben, ENR és KFOR üzletágakban árbevétel csökkentő felülfinanszírozási egyenleg keletkezett, míg TNC üzletágban árbevétel növelő alulfinanszírozási egyenleg. 2023-ban az elszámolási egyenlegek képzése és feloldása következtében 1.561 millió forint, míg 2022-ben 9.700 millió forint árbevétel csökkentő hatás keletkezett.

A 2023. évi költségalap elszámolások tekintetében a finanszírozási egyenlegek a következőképpen alakultak:

2023. évi Elszámolási egyenlegek

adatok millió Ft-ban

Megnevezés	2023.	Finanszírozási egyenleg jellege
Tárgyévi egyéb alulfinanszírozás jellegű egyenleg	-65	alulfinanszírozás - árbevétel növelő
Tárgyévi egyéb felülfinanszírozás jellegű egyenleg	143	felülfinanszírozás - árbevétel csökkentő
Tárgyévi forgalmi hatás	9 654	felülfinanszírozás - árbevétel csökkentő
Tárgyévi inflációs hatás	-7 786	alulfinanszírozás - árbevétel növelő
Tárgyévi koszvói költségek érvényesítése miatti elszámolási egyenlegek	407	felülfinanszírozás - árbevétel csökkentő
2022. évi egyéb felülfinanszírozás jellegű egyenleg korrekció	-62	felülfinanszírozás korr. - árbevétel növelő
Korábbi évek alulfinanszírozás jellegű egyenleg feloldása	4 566	alulfin. feloldás - árbevétel csökkentő
Korábbi évek felülfinanszírozás jellegű egyenleg feloldása	-974	felülfin. feloldás - árbevétel növelő
Korábbi évek felülfinanszírozás jellegű forgalmi hatás feloldása	-1 773	felülfin. feloldás - árbevétel növelő
Korábbi évek koszvói költségek érvényesítése miatti egyenlegek feloldások	-1 121	felülfin. feloldás - árbevétel növelő
Korábbi évek nem kontrollálható alulfinanszírozás jellegű egyenleg feloldása	17	alulfin. feloldás - árbevétel csökkentő
Korábbi évek nem kontrollálható felülfinanszírozás jellegű egyenleg feloldása	-414	felülfin. feloldás - árbevétel növelő
ÚTVONAL - Elszámolás összevont egyenlege	2 592	felülfinanszírozás - árbevétel csökkentő
Tárgyévi egyéb alulfinanszírozás jellegű egyenleg	-44	alulfinanszírozás - árbevétel növelő
Tárgyévi egyéb felülfinanszírozás jellegű egyenleg	2	felülfinanszírozás - árbevétel csökkentő
Tárgyévi forgalmi hatás	117	felülfinanszírozás - árbevétel csökkentő
Tárgyévi inflációs hatás	-1 620	alulfinanszírozás - árbevétel növelő
Korábbi évek alulfinanszírozás jellegű egyenleg feloldása	941	alulfin. feloldás - árbevétel csökkentő
Korábbi évek felülfinanszírozás jellegű egyenleg feloldása	-142	felülfin. feloldás - árbevétel növelő
Korábbi évek felülfinanszírozás jellegű forgalmi hatás feloldása	-419	felülfin. feloldás - árbevétel növelő
Korábbi évek nem kontrollálható felülfinanszírozás jellegű egyenleg feloldása	-138	felülfin. feloldás - árbevétel növelő
TERMINÁL irányítás - Elszámolás összevont egyenlege	-1 303	alulfinanszírozás - árbevétel növelő
Tárgyévi Koszovó feletti irányítás bevétel többlete	15	felülfinanszírozás - árbevétel csökkentő
2022. évi Koszovó feletti irányítás bevétel többlet korrekció	36	felülfinanszírozás - árbevétel csökkentő
Korábbi évek egyenleg feloldása	221	alulfin. feloldás - árbevétel csökkentő
Koszovó feletti irányítás - Elszámolás összevont egyenlege	272	felülfinanszírozás - árbevétel csökkentő
2023. évi összesített elszámolási pozíció	1 561	felülfinanszírozás - árbevétel csökkentő

A „nem kontrollálható költségekből” származó elszámolási egyenleg kezelése alapvetően a következő: RP2 tekintetében a 391/2013 EU rendelet, RP3 tekintetében 2019/317 EU rendelet rendelkezéseinek megfelelően - költségkockázatot nem viselő (nem kontrollálható) költségekből adódó elszámolási egyenlegek mind pozitív, mind pedig negatív eltérés esetén kimutatásra kerülnek a Társaság könyveiben, mint az értékesítés nettó árbevételét módosító

tételek. Kivételt képez ez alól a beruházási költségek eltérése, mert annak összesített értéke a referenciaperiódus lezárását követően határozható meg.

Értékesítés nettó árbevételének megbontásai

A fő üzletágak (Útvonalirányítás, Terminálirányítás, Koszovói irányítás) árbevételét a légtérfelhasználók országa szerinti földrajzi megbontásban a **4.4. „Légiforgalmi irányítási Szolgáltatás Árbevétele Földrajzi megbontásban” című mellékletben** mutatjuk be.

A Társaság árbevételét Belföld és Export szerinti megbontásban a következő táblázatok tartalmazzák:

Belföldi értékesítés nettó árbevétele

adatok millió Ft-ban

Megnevezés	2022.év	2023.év	Változás %
Belföldi értékesítés Útvonaldíj és Terminálirányítási díjak árbevétele	5 480	5 443	-1%
Légiforgalmi szolgáltatás Útvonal irányítás	3 175	2 514	-21%
Légiforgalmi szolgáltatás Terminálirányítás	2 207	2 841	29%
Koszovó feletti irányítás bevétele	98	88	-10%
Belföldi egyéb szolgáltatás értékesítése	403	316	-22%
Szimulációs és projekt tanácsadói szolgáltatások	1	0	-
Egyéb belföldi szolgáltatás (*)	402	316	-21%
Belföldi értékesítés nettó árbevétele	5 883	5 759	-2%

(*) Anyavállalat részére történő értékesítés összege 2022. évben 11 millió forint, 2023. évben 49 millió forint

A mellékletekben csatolt **4.4.** táblázatban látszik, hogy a teljes légiforgalmi irányításból származó árbevételből útvonal irányítási üzletágban 5%, terminálirányítási üzletágban 28%, koszovói irányítás üzletágban 5% belföldi vevőktől, azaz magyarországi székhelyű légitársaságoktól származik.

Export értékesítés nettó árbevétele

adatok millió Ft-ban

Megnevezés	2022.év	2023.év	Változás %
Export értékesítés Útvonaldíj és Terminálirányítási díjak árbevétele	45 674	52 580	15%
Légiforgalmi szolgáltatás Útvonal irányítás	37 959	43 507	15%
Légiforgalmi szolgáltatás Terminálirányítás	6 276	7 459	19%
Koszovó feletti irányítás bevétele	1 439	1 614	12%
Egyéb export értékesítés	109	63	-42%
Egyéb export tevékenység	58	63	9%
Szimulációs és projekt tanácsadói szolgáltatások	51	0	-
Export értékesítés nettó árbevétele	45 783	52 643	15%

Útvonalirányítási üzletágban a bevételek 95%-a külföldi légtérfelhasználóktól származik, míg a terminálirányítási üzletág bevételeinek 72%-a, a koszovói irányítás bevételeinek pedig 95%-a származik külföldi vevőktől.

2.2.2 EGYÉB BEVÉTELEK

Egyéb bevételek

adatok millió Ft-ban

Megnevezés	2022.év	2023.év	Változás %
Várható kötelezettségekre képzett céltartalék felhasználása	3 315	4 116	24%
Felmentett repülések költségtérítése	450	408	-9%
Fejlesztési célú támogatások feloldása	427	376	-12%
Hitelezők által elengedett kötelezettség	333	348	5%
Utólag kapott engedmény	190	182	-4%
Egyéb elszámolt tételek	29	125	331%
Költségek ellentételezésére kapott támogatás	239	122	-49%
Kapott bírság, kötbér, késedelmi kamat, kártérítések	15	40	167%
Értékesített immateriális javak, tárgyi eszközök bevételei	9	10	11%
Egyéb bevétel	10	6	-40%
Biztosító által visszaigazolt kártérítés összege	2	2	0%
Követelések visszaírt értékvesztése	1	1	0%
Egyéb bevételek	5 020	5 736	14%

Az egyéb bevételek között jelenik meg a céltartalékok tárgyévi feloldása. A **2.1.9.** pontban, a „Céltartalékok” részben bemutatott tételek szerint a következő jogcímenen történt 2022-ben és 2023-ban a céltartalék feloldás:

- Az egyéb bevételek között a hosszútávú munkavállalói juttatásokra képzett céltartalék feloldása 2023-ban 2.048 millió forint (2022-ben 410 millió forint).
- Egyéb céltartalékok tekintetében a 2023. évi feloldás összege 2.068 millió forint (2022. évi feloldás összege 2.905 millió forint).

Egyéb bevételek tartalmazzák a **2.1.7** pontban az Aktív időbeli elhatárolások alatt bemutatott „Felmentett repülések” költségeinek a Magyar Állammal szemben elszámolt összegeit. A felmentett repüléshez kapcsolódóan elszámolt bevétel 2023-ban 408 millió forint, 2022-ben 450 millió forint.

Az elhatárolt fejlesztési célú támogatási bevételek feloldásának összege 2023. évben 376 millió forint, 2022. évben 427 millió forint, amely a támogatott eszközök értékcsökkenési leírással arányos bevételként történő elszámolásából ered. Ez az összeg tartalmazza egyrészt a lezárult támogatásokkal kapcsolatban megítélt bevételeket, másrészt azon fejlesztési célra járó támogatások felmerült ráfordításai arányos összegére elszámolt bevételt, amelyek esetében a Társaság bizonyítani tudja, hogy teljesíteni fogja a támogatáshoz kapcsolódó feltételeket és valószínű, hogy a támogatást meg fogja kapni. A támogatásokkal kapcsolatban a fordulónapig megítélt összeget, a folyósított előlegeket, az előfinanszírozásokkal történő elszámolást, valamint a támogatások leírását részletesen a **3.4.** pont tartalmazza.

A fejlesztési célú támogatások feloldása során az alábbi beruházásokra kapott támogatási bevételek feloldásai szerepelnek:

- A TEN-T EERP projektre,
- A Kohéziós Alapból finanszírozott radar felújítási projektekre,
- A CEF (Európai Hálózatfinanszírozási Eszköz) keretén belül finanszírozott Hungarian ATM system upgrade for AF3-AF4 projektre, Modular Integrated Remote Tower Air

Traffic Management System projektre, ATM system upgrade for cross-border free route operation projektre, AMAN LOWW initial projektre,

- A magyar állam által finanszírozott UTM 1.0 MyDronespace alkalmazás és honlap projektre kapott beruházás.

Az egyéb bevételek között jelenik meg a **2.1.10.** pontban bemutatott „elengedett kötelezettség”, amely a Társaság vagyongkezelésből eredő visszapótlási kötelezettségének megszűnése miatt elszámolt bevétel. A „Hitelezők által elengedett kötelezettség” 2023-ban 348 millió forint, 2022-ben 333 millió forint volt.

A Társaság 2023-ban és 2022-ben jelentősebb egyéb bevételeket realizált a következő jogcímenek:

- az utólag kapott engedmény 2023-ban 182 millió forint, míg 2022-ben 190 millió forint, amely a Társaság közös vezetésű vállalatától a 2023. és 2022. évi tervet meghaladó oktatási szolgáltatási megrendelésnek köszönhetően kapott mennyiségi árengedmény.
- a költségek ellentételezésére kapott, járó támogatás összege 2023-ban 122 millió forint, míg 2022-ben 239 millió forint. Ez az összeg tartalmazza egyrészt a lezárult támogatásokkal kapcsolatban megítélt bevételeket, másrészt azon költségek ellentételezésére kapott támogatások felmerült ráfordításaival arányos összegére elszámolt bevételt, amelyek esetében a Társaság bizonyítani tudja, hogy teljesíteni fogja a támogatáshoz kapcsolódó feltételeket és valószínű, hogy a támogatást meg fogja kapni. A támogatásokkal kapcsolatban a fordulónapig megítélt összeget, a megkapott összegeket, az előfinanszírozásokkal történő elszámolást, valamint a támogatások leírását részletesen a **3.4.** pontban mutatjuk be;
- az egyéb elszámolt tételek jelentős része a korábbi években értékvesztett vevő követelésekre befolyt összeg 2023-ban 120 millió forint, 2022-ben 20 millió forint.

2.2.3 ANYAGJELLEGŰ RÁFORDÍTÁSOK**Anyagjellegű ráfordítások**

adatok millió Ft-ban

Megnevezés	2022.év	2023.év	Változás %
Anyagköltség	598	2 147	259%
Igénybe vett szolgáltatások értéke	7 561	7 406	-2%
Egyéb szolgáltatások értéke	3 907	4 788	23%
Eladott áruk beszerzési értéke	209	164	-22%
Eladott (közvetített) szolgáltatások értéke	2	16	700%
Anyagjellegű ráfordítások	12 277	14 521	18%

Az anyagjellegű ráfordítások összértéke 2.244 millió forinttal nőtt, az alábbiakban részletezettek szerint.

Anyagköltség

adatok millió Ft-ban

Megnevezés	2022.év	2023.év	Változás %
Villamosenergia díja	417	1 862	347%
Gázfogyasztás anyagköltsége	85	138	62%
Számítástechnikai anyagok	16	38	138%
Légiforgalmi irányítási gép-berendezés karbantartási anyagköltség	19	35	84%
Üzemanyag költség	27	25	-7%
Karbantartási anyagköltség	1	13	1200%
Fűtőanyagok költsége (szén, gázolaj, pb gáz...)	15	10	-33%
Egyéb anyagok	7	10	43%
Nyomtatvány irodaszer	5	7	40%
Munkaruha	1	5	400%
Gyógyszer, vegyszer	3	2	-33%
Vízdíjak	2	2	0%
Anyagköltség	598	2 147	259%

A Társaság anyagköltségei összességében 259%-kal növekedtek az alábbi tényezők eredményeképp:

Az energiapiacra 2021-2023 között tapasztalható nagymértékű áremelkedés eredményezte azt, hogy a villamosenergia költség a bázisidőszaki érték több mint háromszorosára emelkedett. A 2022. évi villamosenergia közbeszerzési eljárását 2021 őszén, az energiapiaci áremelkedés kezdetekor folytatta le a Társaság, ekkor a kiskereskedelmi árat is meghatározó határidős tőzsdei árak a 110-120 euró/MWh közötti sávban mozogtak. A 2023. évre vonatkozó beszerzés 2022-ben, az elsősorban a földgáz ellátással kapcsolatos bizonytalanságok következtében már jelentősen megnövekedett villamosenergia árak mellett történt. A Társaság az extrém árcsúcsokat elkerülve, de az előző évitől lényegesen magasabb – mintegy 500-550 euró/MWh-ás tőzsdei határidős árak mellett adódó – áron szerződhetett. A Társaság két forrásból szerez be villamosenergiát, egyrészt saját közbeszerzés útján, másrészt – bizonyos infrastrukturális

elemek energiaellátására – a Budapest Airport Zrt-től. Míg az előbbi áramdíja egész évben fixált, addig utóbbinál – mivel a Budapest Airport közbeszerzésre nem kötelezett, rugalmasabb energiabeszerzésre képes – 2023-ban már jelentkezett az év során fokozatos mérséklődést mutató energiaárak hatása. Az előbbieket eredményeképp adódott az összességében 347%-os költségnövekedés 2022-höz képest.

A gázfogyasztás költsége hasonló okokból mutatott jelentős, 62%-os emelkedést. A Társaság a 2021/2022-es gázévre (2021. október 1. és 2022. szeptember 30. közötti időszak) változó áras, tőzsdei árjegyzéshez kötött földgázellátási szerződéssel rendelkezett, míg a 2022/2023-as gázévre (2022. október 1. és 2023. szeptember 30. közötti időszak) és a 2023/2024-es gázévre (2023. október 1. és 2024. szeptember 30. közötti időszak) a gázévek egészére forintban fixált szerződéseket kötött. A 2021/2022-es gázév beszerzési árait meghatározó átlagos TTF (Title Transfer Facility, holland gáztőzsde) gázár mintegy 30%-kal a 2022/2023-as gázévre kötött fix ár alatt volt. A 2022/2023-as gázévre lefolytatott közbeszerzéssel az extrém árcsúcsokat elkerülve, de viszonylag magas piaci gázár (150 euró/MWh) mellett szerződhetett a Társaság. A gázfogyasztás költségét befolyásoló tényező még, hogy 2022. szeptemberig bizonyos épületek hőenergiáját lehetőség volt a Budapest Airport Zrt-től vásárolt kedvezőbb árú távhő szolgáltatással biztosítani, hasonló lehetőség 2023-ban nem állt rendelkezésre, így 2023-ban valamennyi épület szükséges hőenergiáját saját beszerzésű földgázzal biztosította a Társaság. A fogyasztáscsökkentési intézkedések és az enyhe tél hatására ugyanakkor a fogyasztás a bázisévhez képest kedvezőbben alakult, amely némileg ellensúlyozta az árnövekedés hatását.

A számítástechnikai anyagfelhasználásnak meghatározó része a hálózati eszközökhöz kapcsolódó anyagok (a Társaság jelentős nagyságú hálózati eszközparkot üzemeltet, aminek a folyamatos, nagy megbízhatóságú üzemeltetése elengedhetetlen a légiforgalmi irányítás folyamatos biztosításához). Az ehhez kapcsolódó anyagfelhasználás nem folyamatos, az eszközök elhasználódásának, illetve a hálózat fejlesztésének megfelelően alakulnak. 2023-ban jelentősebb anyagfelhasználásra került sor, 2022-ben összességében kisebb volumenben történtek ilyen munkálatok.

A légiforgalmi irányítási gép-berendezés karbantartási anyagköltség 84%-os növekedése radarberendezéseket érintő ad-hoc karbantartási események miatt növekedett, ezek volumene meghaladta a bázisévit.

A karbantartási anyagköltségben tapasztalható növekedés amiatt jelentkezett, hogy 2023-ban az alapinfrastruktúra kapcsán (döntően légtechnikai berendezéseknél) nagyobb volumenű eseti karbantartás vált esedékessé, 2022-ben hasonló mértékű munkálatokra nem került sor.

A fűtőanyagokat a távolkörzeti radarállomások (Köris-hegyi és püspökladányi en-route radarok) fűtésénél alkalmazza a Társaság, ezek ára 2023-ban mérsékeltebb volt 2022-höz képest, döntően ez eredményezte a bázisévhez viszonyított 33%-os költségcsökkenést.

Az igénybe vett szolgáltatások értéke összességében 2%-kal csökkent. Az egyes tételek változását az alábbiakban mutatjuk be:

Igénybe vett szolgáltatások

adatok millió Ft-ban

Megnevezés	2022.év	2023.év	Változás %
Szoftver éves rendszeres és alkalmi frissítés, karbantartás, követés	1 416	1 594	13%
Belföldi képzés, továbbképzés költségei	954	1 041	9%
Ingatlanok vagyonekezelési díjai	1 451	947	-35%
On-line szolgáltatás, adatátvitel	612	655	7%
Javítás, karbantartás	672	534	-21%
Munka-, tűz-, vagyonevédelem és őrző-védő szolgáltatás	403	499	24%
Egyéb igénybe vett szolgáltatások	426	399	-6%
Szakértői, pályázati díj, üzletviteli tanácsadás	295	399	35%
Hirdetés, reklám, marketing költségek	379	319	-16%
Külföldi utazás kiküldetés	243	258	6%
Tárgyi eszközök bérleti díjai, kölcsönzési díjai	199	225	13%
Ingatlanok bérleti-, kölcsönzési díjai	213	201	-6%
Szennyvíz-, hulladékkezelés, takarítás	147	158	7%
Könyvvizsgálat díja	18	36	100%
Külföldi szakmai és nyelvi képzés, továbbképzés költségei	8	31	288%
Meteorológiai szolgáltatás költségei	24	23	-4%
Nem tárgyi eszközt érintő kölcsönzési díjak	20	22	10%
Ügyvéd, közjegyző, jogi szolgáltatás díja, perköltség	25	16	-36%
Telefon költség	14	15	7%
Távfűtés díja	21	11	-48%
Belföldi utazás kiküldetés	0	9	-
Teherszállítás-rakodás, fuvarozás, raktározás költségei	11	6	-45%
Hírlap-, folyóirat-, elektronikus adathordozón vásárolt dokumentum előfizetés	3	3	0%
Postaköltség, futár szolgáltatás,	3	3	0%
Ügyviteli szolgáltatás, tanácsadás díjai, gazdasági jutalékok	3	1	-67%
Parkolási díjak	1	1	0%
Igénybe vett szolgáltatások	7 561	7 406	-2%

A szoftver éves karbantartási, követési szolgáltatások 13%-os növekedésében az alábbi két tétel a meghatározó:

- a hálózati eszközök gyártói támogatási díjai összességében 138 millió forinttal növekedtek. A szállítók jelentős, az átlagos fogyasztói árindexet lényegesen meghaladó áremeléseket hajtottak végre 2022-ben, 2023-ban a szolgáltatások igénybe vétele egész évben a megemelt díjakon történt.
- a Társaság új vállalatirányítási rendszert állított üzembe 2023. januártól, az ehhez kapcsolódó support és követési díjak 78 millió forinttal növelték a ráfordításokat.

A belföldi képzési, továbbképzési költségek 87 millió forinttal magasabban alakultak 2023-ban, mint 2022-ben. Ennek fő oka, hogy 2023-ban a kapacitásnövelési célokkal összhangban az előző évit meghaladó létszámban indult kezdő légiforgalmi irányító képzés, így az EPC Kft-től vásárolt képzések költsége növekedett.

A vagyonekezelési díjban jelentkező, előző évhez viszonyított eltérés ismertetéséhez szükséges a vagyonekezelés díj teljes referencia periódusban való alakulását bemutatni. A harmadik referencia periódus (2020-2024) első évében – elfogadott teljesítményterv hiányában – a vagyonekezelési szerződés rendelkezései alapján az előző referencia periódus utolsó évét (2019) alapul véve állapította meg a Társaság a vagyonekezelési díjat. 2021-ben – mivel a teljesítménytervek elfogadása elhúzódott és új teljesítménytervet kellett beadni 2021. október 1-jéig – a vagyonekezelési szerződés módosítása vált szükségessé, mivel a korábbi szerződés nem rendezte a díjmegállapítási szabályokat arra az esetre, ha a Társaság nem rendelkezik elfogadott teljesítménytervvel egy referencia periódus második évében sem és a teljesítménytervet csak 2022. májusban fogadták el. A szerződésmódosítás ezt az elmaradást rendezte, illetve megoldást nyújtott az elfogadott teljesítményterv nélküli referenciaidőszak valamennyi évében a vagyonekezelési díj megállapítására. Ennek alapján 2021-ben a Társaság 1.567 millió forint – a 2020. évvel megegyező - vagyonekezelési díj megfizetését vállalta, amely magasabb összeg volt, mint a teljesítménytervben 2021-re elfogadott érték és a szerződésmódosítás értelmében ezt a keletkező különbözetet a következő évek (2023-2024) vagyonekezelési díjának módosításával rendezi a Társaság és a Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt. 2022-ben a harmadik referencia periódusban elfogadott teljesítményterv alapján merült fel a vagyonekezelési díj, míg 2023-ban a teljesítménytervben elfogadott vagyonekezelési díjat csökkentette az említett, 2021. évi különbözet elszámolásából adódó díjmérséklés. Ez eredményezte a vagyonekezelési díj 35%-kal történő csökkenését a bázisévhez viszonyítva.

Az on-line szolgáltatás, adatátvitel költségek 7%-os növekedését döntően az eredményezte, hogy 2022-ben a koszovói magaslégtér irányításhoz vásárolt radaradatok egyikénél adatminőségi problémák merültek fel, ezért a bázisév egy részében nem merült fel ráfordítás ennél a tételnél. 2023-ban hasonló probléma nem merült fel.

A javítási, karbantartási költségek 21%-os csökkenése egyszeri bázishatásból adódott. 2022-ben a püspökladányi en-route radar cseréjének előkészületeként a Társaság a radartorony tartószerkezetének ellenőrző vizsgálatát rendelte meg. A vizsgálat alapján a tartószerkezet állapota nem volt megfelelő ahhoz, hogy azon a tervezett új radar is biztonságosan telepíthető és élettartama végéig üzemeltethető legyen, ezért a tartószerkezetet 2022-ben meg kellett erősíteni. Hasonló volumenű javítási munkálatra 2023-ban nem került sor.

A munka-, tűz-, vagyonevédelem és őrző-védő szolgáltatás költségei 2023-ban 24%-os növekedést mutattak, melynek fő oka a fegyveres biztonsági őrzés és recepciós szolgáltatás díjában – alapvetően a garantált bérminimum emelkedése miatt - történt szállítói díjemelés.

Az egyéb igénybe vett szolgáltatások értékének 6%-os csökkenésében meghatározó tényezők, hogy 2023-tól a Társaság nem vesz igénybe külső szolgáltatásként diszpécseri szolgáltatást az alapinfrastruktúra üzemeltetéséhez, hanem saját munkaerővel biztosítja azt (2022-ben egész évben igénybe vett ilyen szolgáltatást), valamint a Digitális Kormányzati Ügynökségnek fizetett eljárási díjak – az egyes beszerzési eljárások alakulásának megfelelően – kisebb összegben merültek fel 2023-ban, mint a bázisévben.

A szakértői, pályázati díj, üzletviteli tanácsadási költségek 35%-os emelkedését döntően egyszeri tételek magyarázzák. Külső szakértői megbízást indított a Társaság technológiai üzemeltetési felelősségi határok megállapítása érdekében, továbbá vezetői utánpótlás program kapcsán nagyobb összegű szakértői megbízás történt 2023-ban.

A hirdetés, reklám, marketing költségek 16%-os változása döntően a szponzorációs tevékenység csökkentése miatt adódott, a Társaság 2023-ban nagyobb mértékben élt más – összességében kisebb ráfordítással járó – eszközökkel a munkáltatói és üzletfejlesztési márkaépítés érdekében.

A külföldi utazás kiküldetés költségeinek változásában a pandémia okozta bázishatás jelentkezik. 2022. év elején még kevés utazás volt a pandémia miatt, 2023-ban már az év egészében nem korlátozták utazási szabályok a külföldi kiküldetések lebonyolítását.

A Társaság 2022. áprilistól bérlő a Budapest Airport Zrt-től a remote tower (távolsági toronyirányítás) üzemeltetéséhez szükséges adatkapcsolatot biztosító optikai hálózatot. 2023-ban már egész évben felmerült a bérleti díj, döntően ez okozta a tárgyi eszközök bérleti, kölcsönzési díjainak 13%-os növekedését.

Egyéb szolgáltatások

adatok millió Ft-ban

Megnevezés	2022.év	2023.év	Változás %
Eurocontrol hozzájárulás	1 623	1 947	20%
Felelősségbiztosítások	1 132	1 375	21%
Hatósági díjak	1 025	1 327	29%
Bankköltségek	66	65	-2%
Vagyonbiztosítások	28	36	29%
Egyéb nemzetközi tagdíjak	22	27	23%
Kamarai, egyéb szakmai szervezeteknek, jogi személyeknek fizetett díj	11	11	0%
Egyéb szolgáltatások	3 907	4 788	23%

Az Egyéb szolgáltatások értéke a 2022. évhez képest összességében 23%-os növekedést mutat.

Az Eurocontrol hozzájárulás a szervezet költségvetésének, valamint a Magyarországra jutó részarány változásának megfelelően növekedett.

A Társaság a légiforgalmi irányítói tevékenység ellátásához – törvényi kötelezettségből fakadóan - felelősségbiztosítási fedezetekkel kell rendelkezzen. Ezek biztosítási díja – döntően az orosz-ukrán, illetve közel-keleti konfliktusok eredményeképpen – emelkedett a bázisévihez képest.

A felügyeleti hatóságnak fizetendő hatósági díjak (magyar és koszovói légtér után) egyrészt a harmadik referencia periódus teljesítménytervével összhangban növekedtek 2022-höz képest, másrészt a 2023. évi ráfordítás utólagos, 2021-re vonatkozó díjkorrekciót is tartalmaz (tárgyévre fizetett összeg és a tárgyévben ténylegesen felmerült költségek közötti eltérés

rendezése a tárgyévet követő második évben). (Az ezzel kapcsolatos céltartalék feloldás az egyéb bevételek között jelenik meg).

A beszerzésekből az importbeszerzések értékét (termék- és szolgáltatás-beszerzések) földrajzi megbontásban a **4.5. számú mellékletben** mutatjuk be részletesen.

2.2.4 SZEMÉLYI JELLEGŰ RÁFORDÍTÁSOK

Személyi jellegű ráfordítások

adatok millió Ft-ban

Megnevezés	2022.év	2023.év	Változás %
Béreköltség	14 775	17 762	20%
Személyi jellegű egyéb költségek	1 598	2 419	51%
Bérráfordítások	2 119	2 567	21%
Személyi jellegű ráfordítások	18 492	22 748	23%

A 2023. évi személyi jellegű ráfordítások 23%-kal növekedtek a 2022. évhez képest, amelynek főbb okai:

- A Társaság 2023. január 1-től az MNB által közzétett 2022. évi infláció alapján 14,5%-os általános bérfelajánlást hajtott végre.
- A Covid-19 utáni regenerálódás a forgalom visszarendeződésén keresztül az alaptevékenységben dolgozó kollégák (szakszemélyzet) kapacitáskihasználtságát megközelítően visszaállította a pandémia előtti időkre, valamint az ukrán háborús helyzet és légtérzár a magyar légtérben jelentős többletfeladatokat generált, mely a forgalomfüggő bónuszokon, illetve készenléti rendszereken keresztül hatott a költségek alakulására, növekedésére.
- 2023-ra a korábban befagyasztott pozíciók - a Társaság elvégzendő feladataihoz igazítva - betöltésre kerültek. Ősszel a korábbi évekhez képest több, 39 hallgató kezdte meg a képzést (2022. évben 17 fő), valamint a stratégiai feladatok miatti növekedési elvárásokkal összefüggésben a 2023. évi átlagos létszám 24,3 fővel növekedett.
- Az alapszámú és a létszám növekedése húzza magával a pótlékok és életpálya juttatások összegszerű növekedését.
- A személyi jellegű egyéb költségek emelkedésének másik indoka, hogy a Társaság egyszeri kiegészítést juttatott a munkavállalók részére összesen 189 millió forint összegben.
- A bérráfordítások növekedését a járulékalap változása okozza.

Bérráfordítások

adatok millió Ft-ban

Megnevezés	2022.év	2023.év	Változás %
Szociális hozzájárulási adó	2 055	2 490	21%
Rehabilitációs hozzájárulás	64	77	20%
Bérráfordítások	2 119	2 567	21%

A Társaság 2023. évi záró létszáma 775 fő, míg 2022. évi záró létszáma 759 fő volt. 2023-ban az átlagos statisztikai állományi létszáma 747,8 fő. A személyi jellegű ráfordításokhoz

kapcsolódóan a Munkavállalók átlagos statisztikai létszámát, bérköltségét és egyéb személyi jellegű kifizetéseit a **3.3.** pont tartalmazza.

2.2.5 EGYÉB RÁFORDÍTÁSOK

Egyéb ráfordítások

adatok millió Ft-ban

Megnevezés	2022.év	2023.év	Változás %
Céltartalék képzése	4 595	7 724	68%
Költségvetéssel és önkormányzattal elszámolt adók, illetékek (iparűzési adó, ingatlanadó, gépjármű adó innovációs járulék)	1 444	1 383	-4%
Költségek fedezetére adott támogatások	2 247	917	-59%
Behajthatatlan követelések leirt értéke	0	248	-
Követelések elszámolt értékvesztése	321	159	-50%
Véglegesen nem fejlesztési célra átadott pénzeszközök	111	129	16%
Különféle egyéb ráfordítások	87	21	-76%
Terven felüli értékcsökkenési leírás	29	6	-79%
Készletek elszámolt értékvesztése	7	7	0%
Egyéb ráfordítások	8 841	10 594	20%

Az egyéb ráfordítások 2023. évi összértéke 20 %-os növekedést mutat az előző évhez viszonyítva.

Céltartalék képzés

2023. év végén a céltartalék-képzés mértéke 3.129 millió forinttal volt magasabb, mint a 2022. évi képzés. A 2023. évben megképzett céltartalékok bemutatását a **2.1.9.** pont tartalmazza. A céltartalék képzés jogcímei közül a következő kategóriákban volt jelentős a változás:

- A céltartalék képzés a hosszútávú munkavállalói juttatásokra 2.071 millió forinttal volt magasabb, mint a 2022. évi képzés.
- Az egyéb képzett céltartalékok értéke 1.058 millió forinttal magasabb a 2022. évi értéktől.

Költségek fedezetére adott támogatások

A költségek fedezetére adott támogatások 2022. évi jelentős emelkedése a COVID miatt átírt európai teljesítménytervezési szabályok miatt jelentkezett az előző évekhez képest rendkívüli módon. A Társaság csak 2022-ben fizette ki a 2020-2022. években felmerült kutatás-mentési költségekhez, valamint a léginavigációs szolgáltatásnyújtással kapcsolatos közigazgatási költségtérítésekhez kapcsolódó igényeket, ugyanis a kifizetés előfeltétele volt a magyar teljesítményterv elfogadása. A Bizottság a magyar teljesítménytervet 2022-ben fogadta el.

A központi költségvetéssel és a helyi önkormányzatokkal elszámolt adók

A központi költségvetéssel és a helyi önkormányzatokkal elszámolt adók

adatok millió Ft-ban

Megnevezés	2022.év	2023.év	Változás %
Iparűzési adó	1 206	1 150	-5%
Innovációs Járulék	182	173	-5%

A HungaroControl Zrt. 2023.12.31.-i kiegészítő melléklete

Egyéb központi és helyi adók	56	60	7%
A központi költségvetéssel és a helyi önkormányzatokkal elszámolt adók	1 444	1 383	-4%

A központi költségvetéssel és a helyi önkormányzatokkal elszámolt adók értéke 4%-kal, 61 millió forinttal csökkent.

Véglegesen, nem fejlesztési célra átadott pénzeszközök

A véglegesen, nem fejlesztési célra átadott pénzeszközök azon támogatásokat tartalmazzák, amelyeket elszámolási kötelezettség nélkül, tehát nem a költségek-ráfordítások ellentételezésére nyújt a HungaroControl Zrt. Ezeket a támogatásokat a Társaság Társadalmi Felelősségvállalás Programjának keretében, a vállalati CSR stratégiával összhangban, illetve tulajdonossal történő egyeztetés, és NKOH engedély alapján nyújtja. 2023-ban a Társaság 16%-kal magasabb támogatást nyújtott, mint az előző évben. Sem 2023-ban, sem 2022-ben nem volt olyan ráfordítás, amelyet a Társaság kivételes nagyságúnak vagy előfordulásának ítélt volna meg.

Követelésekre elszámolt értékvesztés

A követelések elszámolt értékvesztése 162 millió forint csökkenést mutat 2022. évhez viszonyítva, melynek oka, hogy míg 2022-ben jelentős értékvesztés került elszámolásra az ukrán háború miatt fizetési nehézséggel küzdő légitársaságokra, addig 2023-ban ez az összeg jelentősen csökkent, továbbá 2022-ről 2023-ra lényegesen csökkent az aktív légtérhasználók 90 napon túl lejárt tartozásainak összege.

2.2.6 PÉNZÜGYI MŰVELETEK EREDMÉNYE

Pénzügyi műveletek eredménye

adatok millió Ft-ban

Megnevezés	2022.év	2023.év	Változás %
Pénzügyi műveletek bevételei	3 219	7 177	123%
Kapott (járó) osztalék és részesedés	0	61	-
Egyéb kapott (járó) kamatok és kamatjellegű bevételek	1 350	3 706	175%
Befektetett pénzügyi eszközök kamatai, árfolyamnyeresége	73	113	55%
Pénzügyi műveletek egyéb bevételei	1 796	3 297	84%
Pénzügyi műveletek ráfordításai	2 000	1 603	-20%
Fizetendő kamatok és kamatjellegű ráfordítások	154	284	84%
Pénzügyi műveletek egyéb ráfordításai	1 846	1 319	-29%
Pénzügyi műveletek eredménye	1 219	5 574	357%

A Társaság 2023-ban elért pénzügyi eredménye 4.355 millió forint növekedést mutat az előző évi pénzügyi eredményhez képest. Ennek fő összetevői: 61 millió forint értékben az Entry Point Central Kft-től kapott osztalék, 2.583 millió forint értékű növekedés a pénzügyi befektetéseken realizált hozamok értékében, 130 millió forint kamatráfordítás-növekedés, valamint 1.841 millió forint értékben a devizás tételeken és a devizás árfolyamkockázat fedezésére kötött származékos ügyleteken keletkező árfolyamkülönbözetek növekménye.

Befektetések hozama

adatok millió Ft-ban

Megnevezés	2022.év	2023.év	Változás %
Kamatozó Állampapírok hozama	70	407	481%
Kamatozó Állampapírok kamata	75	226	201%
Kamatozó Állampapírok árfolyam különbözete	-5	181	3720%
Egyéb befektetések hozama (DKJ, Bankbetét)	1 348	3 594	167%
Befektetések hozama	1 418	4 001	182%

A pénzeszközök befektetéséből származó hozam a pénzügyi műveletek bevételei közt megjelenő, névérték alapján kapott kamatbevételek, valamint a pénzügyi műveletek ráfordításai között könyvelt, az értékpapírok beszerzési árában a névértékhez képest megfizetett árfolyamkülönbözet különbsége. A befektetések nettó hozama, 2023-ban 4.001 millió forint, míg 2022-ben 1.418 millió forint volt, a hozamok összértéke tehát 182%-kal nőtt.

A növekedés mértékét erőteljesen növekvő hozamszint mellett (a Társaság a befektetéseken 2022. évi 9% után 2023-ban 13,5%-os átlagos hozamot ért el) az átlagos lekötött állomány 88%-os növekedése magyarázza (a 2022-es 15.776 millió forintról 29.663 millió forintra).

Árfolyamkülönbözetek

adatok millió Ft-ban

Megnevezés	2022.év	2023.év	Változás %
Realizált árfolyamkülönbözetek (+ nyereség / - veszteség)	152	-127	-184%
Devizás tételek év végi nem realizált árfolyamkülönbözete	-206	97	147%
Fedezeti ügyletek árfolyamkülönbözetei (+ nyereség/ - veszteség)	10	1 827	18170%
Árfolyamkülönbözetek	-44	1 797	4184%

A pénzügyi műveletek egyéb bevételei és ráfordításai az értékpapírok elhatárolt árfolyamkülönbözetén (2023-ban 181 millió forint, 2022-ben -5 millió forint, részletesen a fenti „Befektetések hozama” táblában bemutatva) túl a devizás eszközökön és forrásokon keletkezett realizált és nem realizált árfolyam-különbözeteket tartalmaznak, valamint itt jelenik meg devizás árfolyamkockázat fedezésére kötött határidős deviza adásvételi ügyletek eredménye is. Az árfolyamkülönbözetek értéke a devizák piaci árfolyamainak mozgásától függ. A Társaság a jelentős devizás árfolyamkitettségeit árfolyamkockázat fedezeti ügyletekkel fedezi.

A *Kamatozó Állampapírok vételára* tartalmazza az időarányosan felhalmozott, járó kamatot, amely a következő kamatfizetéssel kerül jóváírásra. Ezt a felhalmozott kamatot beszerzéskor az egyéb kapott kamatok csökkentő tételeként kell kimutatni.

2023-ban a Társaságnak 1.827 millió forint árfolyamnyeresége származott a deviza-árfolyam kockázat kezelése céljából megkötött fedezeti ügyletek eredményeként, mely a lezárt, főtevékenységből származó árbevétel fedezeti ügyletek 2.226 millió forintos árfolyamnyereségéből, a lezárt egyéb tételekre kötött fedezeti ügyletek 398 millió forintos árfolyamvesztéséből, illetve a fordulónapon nyitott származékos ügyletek 1 millió forintos nem hatékony részét jelentő negatív eredményhatásából ered.

Az árfolyamkockázat fedezeti ügyletek 2023. évi eredményhatása a következő táblákban kerül részletezésre:

2023-ban lezárt származékos ügyletek - Eurocontrolltól származó bevételek fedezésére - határidős EUR eladás

Megnevezés	Lejárat	Ügyletérték devizában (EUR)	Kötési átlagárfolyam	Ügylet érték (millió Ft)	Cash-flowra gyakorolt hatás (millió Ft)	Eredményhatás (millió Ft)
2022.október árbevétel fedezése	2023. január	1 406 882	407,17	573	0	10
2022.novemberi árbevétel fedezése	2023. január	10 336 614	433,07	4 479	0	350
2022.decemberi árbevétel fedezése	2023. február	10 760 574	420,14	4 522	0	214
2023. januári árbevétel fedezése	2023. március	9 231 000	419,69	3 878	0	356
2023. februári árbevétel fedezése	2023. április	8 205 000	407,35	3 342	0	210
2023. márciusi árbevétel fedezése	2023. május	9 814 000	399,01	3 916	0	173
2023. áprilisi árbevétel fedezése	2023. június	10 879 000	396,16	4 311	0	263
2023. májusi árbevétel fedezése	2023. július	12 740 000	386,64	4 927	0	193
2023. júniusi árbevétel fedezése	2023. augusztus	14 092 000	383,41	5 403	0	211
2023. júliusi árbevétel fedezése	2023. szeptember	15 687 000	382,57	6 001	0	-113
2023. augusztusi árbevétel fedezése	2023. október	15 364 000	389,16	5 979	0	195
2023. szeptemberi árbevétel fedezése	2023. november	14 350 000	393,97	5 654	0	22
2023.októberi árbevétel fedezése	2023. december	13 277 000	393,56	5 229	0	142
Cash-flow fedezeti célú származékos ügyletek		146 143 070		58 214	0	2 226

2023-ban lezárt egyéb származékos ügyletek - határidős deviza vétel vagy eladás

Megnevezés	Deviza	Ügylet érték devizában	Kötési átlagárfolyam	Ügylet érték (millió Ft)	Cash-flowra gyakorolt hatás (millió Ft)	Eredményhatás (millió Ft)
Szállítói fedezések	EUR	22 668 959	393,03	9 144	0	-375
Szállítói fedezések	USD	2 100 514	371,08	779	0	-23
Cash-flow fedezeti célú származékos ügyletek				9 923	0	-398

A főtevékenységből befolyó eurós díjbevételeken keletkező árfolyamkockázatot a Társaság határidős cash-flow fedezeti ügyletekkel kezeli (részletesen bemutatva a 3.1.1. pontban). A megkötött fedezeti ügyletek biztosítják, hogy a Társaság forintban az eredetileg tervezett árbevételt tudja realizálni. Az év során befolyó és fedezeti ügyletekkel fedezett árbevételen realizált árfolyamnyereség 2023-ban 2.226 millió forint volt. Ezzel szemben az árfolyam-elmozdulások miatt az éves forintban kifejezett árbevétel 368 millió forinttal alakult alacsonyabban az eltérő díjszámítási és kiszámlázási árfolyamok következtében annál az árbevételnél, amely tisztán forintos elszámolás esetén illette volna meg a Társaságot.

Összességében tehát a főtevékenységből származó árbevétel elszámolásával és pénzügyi rendezésével összefüggő tételek 1.858 millió forintos pozitív egyenleget mutatnak.

2.2.7 TÁRSASÁGI ADÓ

A 2023. év eredménye után keletkező Társasági Adó fizetési kötelezettséget a következő táblázat mutatja be.

A 2023. évi társasági adó megállapítása:

adatok ezer Ft-ban

Adózás előtti eredmény:	16 307 718
Társasági adóalapot növelő tételek	15 409 778
Társasági adóalapot csökkentő tételek	20 675 092
2023. adóév egészére megállapított adóalap	11 042 404
Számított adó	993 816
Adókedvezmény	0
Adófizetési kötelezettség:	993 816
Adóalapra számított adókulcs	9,00%
Effektív adókulcs	6,09%

A **Társasági adóalap módosító tételei** a mellékletek között a **4.6. táblázatban** kerülnek részletesen bemutatásra.

2.3 Vagyoni, pénzügyi és jövedelmi helyzet értékelése

Társasági vagyonstruktúra változásának bemutatása

adatok millió Ft-ban

Megnevezés	Előző év 2022	Tárgyév 2023	Megoszlás % 2022	Megoszlás % 2023	Változás %
Befektetett eszközök	36 945	41 706	35,1%	31,2%	13%
Forgóeszközök	30 787	51 689	29,2%	38,6%	68%
Aktív időbeli elhatárolások	37 627	40 434	35,7%	30,2%	7%
Eszközök összesen	105 359	133 829	100%	100%	27%

A Társaság mérlegfőösszege a két időszak között 27%-kal nőtt, a Társaság vagyoni helyzete stabil.

Források szerkezetének bemutatása

adatok millió Ft-ban

Megnevezés	Előző év 2022	Tárgyév 2023	Megoszlás % 2022	Megoszlás % 2023	Változás %
Saját tőke	49 865	56 150	47,4%	42,0%	13%
Céltartalékok	8 746	12 354	8,3%	9,2%	41%
Kötelezettségek	15 119	28 296	14,3%	21,1%	87%
Passzív időbeli elhatárolások	31 629	37 029	30,0%	27,7%	17%
Források összesen	105 359	133 829	100%	100%	27%

A Társaság saját tőkéje a 2023. évi 15.314 millió forint értékű adózott eredmény bekerülésének, valamint a 2022. évre jóváhagyott 8.000 millió forint osztalék előírásának eredményeképp 13%-kal nőtt. A források között 2023. december 31-én a saját tőke aránya 42%. A céltartalékok értékének 41%-os növekedése mellett forrásszerkezeten belüli arányuk közel 0,9 százalékponttal növekedett, hasonlóan a kötelezettségekhez, melyek aránya 7 százalékponttal növekedett a hitelfelvétel következtében. A passzív időbeli elhatárolások értéke 17%-os növekedést mutat.

Vagyoni helyzet mutatói	Számítása	2022.12.31	2023.12.31
Likviditás			
Likviditási ráta	(Forgóeszközök / Rövid lejáratú kötelezettségek)	2,5	2,0
Likviditási gyors ráta	((Forgóeszközök - Készletek) / Rövid. Lej. Köt.)	2,4	2,0
Tőkeszerkezet			
Tőkeellátottság	(Saját tőke / Eszközök összesen)	47,4%	42,0%
Kötelezettségek vs. Eszközök	(Kötelezettségek / Eszközök összesen)	14,3%	21,1%
Jövedelmezőség			
Saját tőke arányos adózás előtti eredmény	(Adózás előtti eredmény / Saját tőke)	25,7%	29,0%
Saját tőke arányos adózott eredmény	(Adózott eredmény / Saját tőke)	23,5%	27,3%
Árbevétel arányos adózott eredmény	(Adózott eredmény / Értékesítés nettó árbevétele)	22,6%	26,2%
Eszközarányos adózott eredmény	(Adózott eredmény / Eszközök összesen)	11,1%	11,4%

A Társaság likviditási helyzete stabil, forgóeszközei több mint 200%-ban fedezik rövid lejáratú kötelezettségeit. Tőkeszerkezete megfelelő, az eszközök 42%-át a saját tőke finanszírozza. A Társaság 2023. évi adózás előtti eredménye és adózott eredménye alapján számított jövedelmezőségi mutatói a 2022. évhez viszonyítva növekedtek.

III. Tájékoztató Rész

3.1 Mérlegen kívüli tételek

3.1.1 MÉRLEGFORDULÓNAPON NYITOTT HATÁRIDŐS ÜGYLETEK

A „teljesítményrendszer” keretein belül a Társaságra hárul – egyéb kockázatok mellett – az árfolyamkockázatok viselése. A Társaság ennek kivédésére, a devizás árfolyamkockázatainak csökkentésére cash-flow fedezeti ügyleteket köt.

Az euróban számlázott légitforgalmi díjbevételek fedezésére használt módszer célja a forgalom-becsülés alapján meghatározott várható havi árbevételből származó eurós cash-flowk forint értékének biztosítása az Eurocontrol által alkalmazott ún. havi árfolyam-kiigazító mechanizmus alapján számított havi átlagos EUR/HUF árfolyamon. Minden megkötött ügylet leszállításos, cash-flow fedezeti célú, tőzsdén kívül kötött határidős ügylet, jellemzően 3-4 hónapos futamidővel.

Továbbá, a Társaság devizás beszerzéseiből és egyéb devizás bevételeiből származó jelentős devizás kitétségeit szintén határidős cash-flow fedezeti ügyletekkel fedezi, lejáratban a várható pénzáramok bekövetkezési idejéhez igazodva.

Abban az esetben, ha megszűnik egy ügylet fedezeti hatékonysága, a Társaság a könyvekben kereskedési célú nem fedezeti ügyletté minősíti azt át. A Társaság a származékos ügyleteit a Szt. 59/A-59/F. § alapján a „Valós értéken történő értékelés” szabályai szerint értékeli. A lejáratig, minden hónap végén elvégzi a tranzakciók értékelését az ügyletkötő bankok által ügyletenként közölt Mark-to-Market (MtM) értéken értékelve.

2023. december 31-én az alábbi nyitott fedezeti ügyleteket tartotta nyilván a Társaság:

Fordulónapon nyitott származékos ügyletek

Megnevezés	Deviza	Ügylet érték devizában	Bekerülési érték (millió Ft)	2023.12.31. valós értékeléshez kapcsolódó értékelési különbözet (millió Ft)	Valós érték értékelési tartalékban (millió Ft)	Üzleti évben elszámolt eredményhatás (millió Ft)
Határidős EUR eladás	EUR	30 906 000	11 996	52	51	1
Határidős EUR vétel	EUR	9 242 136	3 710	-88	-86	-2
Határidős USD vétel	USD	3 172 754	1 249	-131	-130	0
Származékos ügyletek összesen		43 320 890	16 955	-167	-165	-1

A Társaság pénzügyi instrumentumai közül csak a határidős fedezeti ügyletek kerülnek valós értéken bemutatásra.

2023. december 31-én a még le nem zárt származékos ügyletek valós értéken történő értékeléséből származó értékelési különbözete negatív, összesen 167 millió forint. Az értékelési különbözetből 165 millió forint veszteség a valós értékelés értékelési tartalékával szemben, míg 1 millió forint veszteség a pénzügyi műveletek eredményében kerül kimutatásra.

Valós értékű eszközök és források értékelési különbözetének állományváltozása

Megnevezés	Valós érték értékelési különbözet (millió Ft)	Saját tőke - értékelési tartalék (millió Ft)	Eredménykimutatás (millió Ft)
Egyenleg 2023.01.01-én	901	864	37
Tárgyévi változás összesen	-1 068	-1 029	-39
Záró állomány 2023.12.31-én	-167	-165	-2

A 2023. december 31-es mérlegfordulónapi hatékonyság-vizsgálat alapján, a fedezeti ügyletek hatékonyság fokának megfelelően került elszámolásra a valós értékelésből származó különbözet a saját tőkében, illetve a nem hatékony rész az eredményben. Az ügyletek valós értékelését az ügyletkötő bank által szolgáltatott valós értékek alapján végezte el a Társaság, amely összességében 167 millió forint negatív valós értékkülönbözetet mutat év végén.

3.1.2 PÉNZÜGYI SZEMPONTBÓL JELENTŐS, MÉRLEGBEN NEM SZEREPLŐ MEGÁLLAPODÁSOK BEMUTATÁSA

A HungaroControl Zrt. 2023. december 31-én a következő adott és kapott garanciákkal rendelkezett:

Kapott garanciák

Partner	Garancia lejárata	Garancia összege	Garancia devizaneme	Garanciához kapcsolódó ügylet
Indra Navia AS	2024.03.31	873 699,85	EUR	Moduláris Integrált Remote Torony (mir TWR) rendszer beszerzése
Frequentis AG	2024.04.12	14 971,08	EUR	ANS III. CWP recording rendszerbővítés rTWR
Indra Avitech GmbH	2024.07.04	44 919,40	EUR	AFTN/AMHS Központ Upgrade
Frequentis AG	2025.01.21	3 373,19	EUR	Ambient Recording System beszerzése
INDRA SISTEMAS SA.	2025.01.27	246 575,00	EUR	Enroute cseréje, Kőrishegy, Püspökladány
MNT Systems Kft	2025.08.31	2 067 950,00	HUF	ANSI. épületben található UPS1-2 berendezések telepköreinek cseréje
Krüll-Ung Árnyékolástechnika Kft	2026.04.08	650 900,00	HUF	TWR Kabin Árnyékoló Fólia Csere
Thermik Plus Kft	2027.01.30	1 946 633,00	HUF	HC ANS II. 400KW folyadékhűtő telepítése és statisztikai szakvélemény készítése
NEO Property Services Zrt.	2027.11.30	12 002 456,00	HUF	ANS I. épület CORNER C/STWR munkaterem kivitelezése

Adott garancia

Partner	Garancia lejárata	Garancia összege	Garancia devizaneme	Garancia típusa
Budapest Airport Zrt.	2024.08.30	75 712,32	EUR	Bankgarancia bérleti díj fizetésre

3.2 Vezető tisztségviselők, igazgatóság, felügyelő bizottság tagjainak kifizetései

Igazgatóság, FB tagok, vezető tisztségviselői juttatások

adatok millió Ft-ban

Megnevezés	Járandóság	Folyósított előlegek	Nyújtott kölcsönök
	2023-ban	2023.12.31	2023.12.31
Igazgatóság tagjainak juttatásai összesen	36	0	0
Felügyelő bizottság tagjainak juttatásai összesen	31	0	0
Vezető tisztségviselői juttatás 2023. során	67	0	0
Összesen	134	0	0

3.3 Munkavállalók átlagos létszáma, bérköltsége és személyi jellegű egyéb kifizetései

Munkavállalók átlagos létszáma, bérköltsége és egyéb személyi jellegű kifizetései

Megnevezés		Átlagos statisztikai létszám (fő)	Bérköltség (millió Ft)	Személyi jellegű egyéb kifizetés (millió Ft)
Főállásban, teljes munkaidőben	fizikai foglalkozásúak	3,0	21	5
	szellemi foglalkozásúak	712,9	16 432	1 497
Főállásban nem teljes munkaidőben	fizikai foglalkozásúak	0,0	0	0
	szellemi foglalkozásúak	18,9	300	27
Egyéb állományba nem tartozó munkavállalók		13,0	1 009	890
Foglalkoztatottak összesen		747,8	17 762	2 419

3.4 Kapott támogatások (2022-2023. év eseményei)

Pályázat megnevezése	Projekt kezdési időpontja	Projekt befejezési időpontja	Maximálisan elnyerhető EU támogatás	Eddig előlegként folyósított támogatás	A támogatást nyújtóval az elszámolás megtörtént
			EUR	EUR	
Free Route Airspace from the Black Forest to the Black Sea	2015.09.01	2017.04.21	401 798	213 868	nem
ATM system upgrade for cross-border free route operation (*)	2016.01.04	2019.03.31	1 592 900	1 867 772	igen 2023.07.12.
AMAN LOWW initial (*)	2016.03.01	2019.03.31	684 250	629 023	igen 2023.07.12.
FAB CE wide Study of DAM and STAM (*)	2017.02.07	2018.12.31	41 815	35 635	igen 2023.07.12.
European Deployment Roadmap for Flight Object Interoperability	2017.02.08	2017.12.22	18 490	1 947	nem
Deploy SWIM governance	2017.02.07	2020.06.30	21 930	18 256	nem
DLS Implementation Project - Path 1 "Ground" stakeholders	2017.02.07	2018.02.01	21 930	10 766	nem
DLS Implementation Project - Path 2	2017.02.15	2020.12.31	17 200	11 505	nem
Implementation of PBN procedures in Hungary (*)	2017.09.01	2020.12.31	570 588	543 784	igen 2022.03.23
SESAR Deployment Alliance / SESAR Deployment and Infrastructure Partnership	2018.01.01	határozatlan	határozatlan	190 433	nem
IP1 - DLS European Target Solution assessment	2018.04.16	2019.09.30	26 000	1 613	nem
SWIM Common PKI and policies & procedures for establishing a Trust framework	2018.11.13	2022.06.30	54 425	1 577	nem
Hungarian ATM system upgrade for AF3-AF4	2018.04.16	2021.06.30	1 106 175	922 156	nem
Modular Integrated Remote Tower Air Traffic Management System	2018.04.16	2023.09.05	10 131 000	7 873 159	nem
SAFEMODE (*)	2019.06.01	2022.11.30	329 288	149 776	igen 2023.11.15.
Airport Airside & Runway Throughput (S2020 W2 PJ02 AART)	2019.12.01	2023.06.30	189 200	150 436	nem
Digital Technology for Tower (SESAR2020 W2 PJ05 DTT) (*)	2019.12.01	2023.03.31	275 942	223 884	igen 2023.11.30.
Separation Management & Controller Tools (SESAR2020 W2 PJ10 PROSA) (*)	2019.12.01	2023.06.30	507 829	106 574	igen 2023.12.20.
IFR RPAS (SESAR2020 W2 PJ13 ERICA)	2019.12.01	2023.03.31	104 210	77 155	nem
ATM Master Plan (SESAR2020 W2 PJ20 AMPLE) (*)	2019.12.01	2023.06.30	70 000	22 350	igen 2023.12.20.
GREAT (*)	2020.01.01	2023.06.30	401 289	159 951	igen 2023.12.13.
Collaborative U-Space ATM interface (SESAR Wave3 PJ34) (*)	2021.01.01	2023.06.30	176 250	35 424	igen 2023.12.19.
Downlinking Flight Trajectory to Improve ATM Performance (SESAR Wave3 PJ38) (*)	2020.11.01	2023.06.30	200 001	79 798	igen 2023.12.15.
ATM-U-space Interface and Airspace Reconfiguration Service (ENSURE)	2023.06.01	2026.05.31	193 056	144 792	nem
			17 135 566	13 471 634	

(*) A lezárt támogatások esetében az „Eddig előlegként folyósított támogatás” oszlopban a megítélt támogatás összege szerepel

A támogatást nyert beruházásokat és projekteket az alábbiakban mutatjuk be:

Free Route Airspace from the Black Forest to the Black Sea

A projektben megcélzott technológiai megvalósíthatósági tanulmány a CEF (Connecting Europe Facility, Európai Hálózatfinanszírozási Eszköz) forrásainak bevonásával valósul meg a SESAR Deployment Manageren keresztül. A „Free Route Airspace” (FRA) FAB CE-n (közép-európai funkcionális légtérblokk) belüli megvalósításához, működtetéséhez szükséges működési feltételek kidolgozásáról szól, a HUFRA (a magyar légtérben bevezetett free route

airspace) tapasztalataiból kiindulva, tekintettel arra, hogy a koncepció bevezetésére nincs egységesen kidolgozott eljárás, valamint a már bevezetett koncepciók között elég nagy eltérések mutatkoznak Európa-szerte. A projekt a határon átnyúló, valamint FAB szintű FRA Concept of Operations kidolgozását és annak validálását célozza meg, továbbá a felmerülő AIS kérdéskörök kidolgozását, repülésbiztonsági elemzés készítését, a szükséges ATM rendszerfejlesztések meghatározását, valamint szimulációt foglal magában, amely a HungaroControl Simulation HUB központjában történik. A projekt konzorciumban valósul meg, melyben a HungaroControl Zrt. a konzorcium-vezető, tagok: AustroControl, Croatia Control, BHANSA, Slovenia Control, LPS SR, és az ANS CR légiforgalmi irányítást végző szolgáltatók, mint FAB CE tagok a SESAR Deployment Manageren keresztül.

ATM system upgrade for cross-border free route operation

A projekt CEF forrás bevonásával valósul meg a SESAR Deployment Manageren keresztül. A projekt egy következő lépcsőfoka a már támogatást nyert szabad útvonalú légtér megvalósíthatósági tanulmánynak. A projekt keretében megvalósuló szoftverfejlesztés alkalmassá teszi a MATIAS-t a határon átnyúló szabad útvonalú üzemmód kezelésére annak érdekében, hogy támogassa FAB CE szinten bevezetendő egyes országhatárokon átnyúló kiterjesztett free route üzemet. További cél a MATIAS FDP (Flight Data Processing) részterületének továbbfejlesztése, annak érdekében, hogy a rendszer képessé váljon a rugalmas légtértervezés és felhasználás támogatására, ami előfeltétele a határokon átívelő free-route működés bevezetésének.

AMAN LOWW initial

A projekt CEF forrás bevonásával valósul meg a SESAR Deployment Manageren keresztül. A projekt a hazai légiforgalmi irányítási rendszer, a MATIAS új funkció kialakításával történő fejlesztésére, szoftverfejlesztésre irányul, annak érdekében, hogy támogassa a bécsi leszálló gépek hatékony és biztonságos áramlását a magyar légtérben. A projekt célja a bécsi repülőteret kiszolgáló AMAN (Arrival Management) rendszer támogatása a MATIAS rendszerben fejlesztendő AMAN és E-AMAN (Extended AMAN) funkcionalitás kialakításával.

FAB CE wide Study of DAM and STAM

A projekt Connecting Europe Facility (CEF) forrás bevonásával valósul meg a SESAR Deployment Manageren keresztül. A tanulmány célja annak felmérése, hogy a tervezett regionális „free route” környezetben milyen módon lehet növelni a légtér-gazdálkodás és áramlásszervezés hatékonyságát. A FAB CE térségben alkalmazott nemzeti légtér-gazdálkodást harmonizálni szükséges, így a közösen kialakított műszaki és alkalmazói követelmények lehetővé teszik a jövőben az útvonalaktól mentes, országhatároktól független FAB CE free route környezetben a légiforgalmi áramlást befolyásoló ideiglenesen elkülönített légtér-stratégiák, dinamikusabb elő-taktikai és taktikai menedzselését.

European Deployment Roadmap for Flight Object Interoperability

A projekt Connecting Europe Facility (CEF) forrás bevonásával valósul meg a SESAR Deployment Manageren keresztül. SWIM ernyője alatt ez a projekt a különböző ATM rendszerek által nyújtott információk, adatok globális szintű sztenderdizálását célozza meg. Minden repülési információ (pl. útvonal, katonai légtér kijelölése, időjárás információk, érkezési futópályához tartozó adatok) globálisan megosztható és dinamikusan kezelhető legyen, így minden érintett (légitársaság, reptér, ANSP) a számára szükséges, legfrissebb információ birtokában legyen.

Deploy SWIM governance

A projekt Connecting Europe Facility (CEF) forrás bevonásával valósul meg a SESAR Deployment Manageren keresztül. A SWIM (System Wide Information Management) az információ menedzsment és - csere koncepciójában bekövetkező paradigmaváltás a teljes ATM hálózat szereplőinek bevonásával. A projekt célja felállítani az elsődleges intézményi struktúrát, jogi és pénzügyi keretrendszert. A projekt során kialakításra kerülnek az egységes SWIM sztemderdek, iránymutatást adó segédanyagok, SWIM szolgáltatás definíciói és a compliance keretrendszer. A projekt célja, hogy minden légitársaságban érintett szereplő a megfelelő időben a megfelelő információhoz jusson.

DLS Implementation Project - Path 1 "Ground" stakeholders

A projekt Connecting Europe Facility (CEF) forrás bevonásával valósul meg a SESAR Deployment Manageren keresztül. Az adatkapcsolat kialakítása és alkalmazása Európában kiemelkedő fontosságú a PCP (Pilot Common Project) AF6 (6. számú ATM funkcionalitás), i4D trajektória megvalósítása érdekében. A Datalink Services Recovery Plan (Adatkapcsolati Helyreállítási Terv) alapján a projektnek a multifrekvenciás hálózatok országos és regionális szintű kialakítására, fejlesztésére kell összpontosítania. A projekt célja a multifrekvenciás adatkapcsolat kiépítése és fejlesztése, mely előfeltétel a szolgáltatási terület alapú koncepció felé. A multifrekvenciás szolgáltatás célja a meglévő frekvencia túlterheltségének csökkentése, mely a növekvő forgalom kezeléséhez elengedhetetlen.

DLS Implementation Project - Path 2

A projekt Connecting Europe Facility (CEF) forrás bevonásával valósul meg a SESAR Deployment Manageren keresztül. Szintén az adatkapcsolati szolgáltatások fejlesztését célozza a DLS Path 2 projekt. Célja a SESAR Deployment Manager támogatása a megvalósítandó megoldásokhoz vezető lépések és tevékenységek feltárásában. Döntéselőkészítő tanulmány segít meghatározni a szolgáltatási területet/körzeteket és előzetesen definiálni a pán-európai adatkapcsolati rendszer technológiai felépítést, figyelembe véve a pénzügyi és jogi aspektusokat is.

Implementation of PBN procedures in Hungary

A projekt Connecting Europe Facility (CEF) forrás bevonásával valósult meg. A projekt keretében hét polgári (Győr/Pér, Hévíz/Balaton, Debrecen, Pécs, Szeged, Nyíregyháza és Békéscsaba) és három katonai (Pápa, Kecskemét, Szolnok) repülőtéren valósult meg a Performance Based Navigation (PBN), azaz a teljesítményalapú eljárások megtervezése, amely lehetővé tette a műholdas megközelítések megvalósítását.

SESAR Deployment Alliance / SESAR Deployment and Infrastructure Partnership

A Társaság 2018. január 1-jével a SESAR Deployment Alliance AISBL (SDA) tagjává vált. Ez a non-profit nemzetközi szervezet a SESAR megvalósítási szakaszát koordináló Deployment Manager funkciót látta el az Európai Bizottság megbízásából, fokozatosan bővülő feladatkörrel és befolyással az európai folyamatokra. A tagsággal Társaságunk vállalta, hogy a PANSA-HungaroControl-ROMATSA konzorciumban (PHRC) megállapodott keretek között részt vesz az SDA döntéshozatali mechanizmusában, valamint szakértőket bocsát a szervezet rendelkezésére körülbelül 1 fő teljes munkaidős alkalmazottnak megfelelő arányban. A SESAR Deployment Manager funkciót 2022.06.01.-től az Európai Bizottság megbízásából a SESAR

Deployment and Infrastructure Partnership (SDIP) vette át, amelyben a Társaság a korábbi megállapodás szerinti tagságát fenntartotta.

IP1 - DLS European Target Solution assessment

A projekt Connecting Europe Facility (CEF) forrás bevonásával valósul meg a SESAR Deployment Manageren keresztül. A projekt célja, a SESAR Deployment Manager által kidolgozott DLS Recovery Plan-ban foglaltak végrehajtásának folytatása. A projekt folytatja a 2016_159_AF6-P35 Path II projektben elkezdett munkát, tovább vizsgálva, definiálva a VME (VDL Monitoring Equipment), VGS (VDL Ground Station) követelményeket és az üzleti tervet. További célja a távlati célban meghatározott Model D és a jelenleg megvalósuló Model B közötti teljesítmény eredményeinek vizsgálata, valamint egy közös európai ATN Ground Network szolgáltatás definiálása. A HungaroControl a projekt tagjaként folyamatosan figyelemmel kísérheti és tevékenyen részt vehet a Data Link Service jövőbeni alakításában az SDM-n keresztül a konzorcium tagjaként pályázva.

SWIM Common PKI and policies & procedures for establishing a Trust framework

A projekt Connecting Europe Facility (CEF) forrás bevonásával valósul meg a SESAR Deployment Manageren keresztül. A projekt célja egy európai szintű digitális, nyilvános kulcsú infrastruktúra (PKI – Public Key Infrastructure) létrehozása a repülés különböző szereplői számára (ANSP-k, légtérfelhasználók, katonaság, repterek, stb). Cél egy olyan közös keretrendszer kifejlesztése és élesítése, amely képes egyrészt a lokálisan létező PKI-kat interoperábilis módon integrálni, másrészt megfelelő digitális tanúsítványokat biztosítani a SWIM felhasználói és rendszerelemei számára. Az eredményeként előálló PKI és a hozzá kapcsolódó „bizalmi keretrendszer” a PCP rendeletnek való megfeleléshez szükséges. A tanúsítványok lehetővé teszik a biztonságos azonosítást és kommunikációt a SWIM egyes komponensei és felhasználói között.

Hungarian ATM system upgrade for AF3-AF4

A projekt a Connecting Europe Facility (CEF) forrás bevonásával valósul meg a SESAR Deployment Manageren keresztül. A projekt keretében a MATIAS rendszer egyes funkcióinak továbbfejlesztését, valamint új funkciók integrálását kívánja megvalósítani a 716/2014/EU PCP reguláció egyes követelményeinek teljesítése érdekében.

A MATIAS Build 12 upgrade során a következő fejlesztéseket kívánja a Társaság CEF pályázat során megvalósítani:

- a) ATM System – ASM System (MATIAS – LARA) interface, ARES (airspace reservation) üzenetek fogadása érdekében.
- b) Management of Dynamic Airspace Configurations.
- c) Interface ATM systems to NM systems, EFPL (extended Flight Plan) üzenetek küldése/fogadása érdekében.

Modular Integrated Remote Tower Air Traffic Management System

A projekt a Connecting Europe Facility (CEF) forrás bevonásával valósul meg. A projekt célja, hogy a hagyományos toronyirányítással és az eddig használt több, különálló irányítási rendszerrel szemben egy olyan integrált rendszer kerüljön kialakításra, amely jelentősen egyszerűsíti az irányítói munkakörnyezetet, valamint hosszabb távon lehetőséget biztosít több repülőtér toronyirányítói szolgálatának ellátására. A rendszer magában foglalja a repülőtérre érkező videóképek megjelenítését, sőt a digitális kép javítását és extra információkkal való ellátását is (pl. légi járművek címkéi hozzáemelve a járművekhez). A rendszer támogatja továbbá több földrajzilag távol fekvő repülőtér irányításának megvalósítását egy műszaki platformról. Ez a gyakorlatban azt jelenti, hogy a rendszer modularitása miatt rövid idő alatt és kis beruházási igénnyel kiépíthető lesz a távoli toronyirányítói szolgálat olyan kis repülőterek

esetén, ahol korábban a helyszínen egyáltalán nem volt elérhető, vagy korlátozott volt a szolgáltatás.

SAFEMODE (Strengthening synergies between Aviation and maritime in the area of human Factors towards achieving more Efficient and resilient MODE of transportation)

A SAFEMODE célja, hogy segítse a fejlesztők, tervezők, kockázatelemzők és humán faktor szakértők munkáját abban, hogy egy új koncepció vagy szoftver tervezésénél milyen emberi kockázati tényezőkre kell figyelni. A tényezők meghatározására és mérésére egy keretrendszert dolgoz ki (Human Informed Risk Design Framework), majd validálja azt felhasználó-központú mérésekkel. A projekt egy 34 tagból álló konzorcium formájában valósul meg, melynek a vezetője a Deep Blue.

Airport Airside & Runway Throughput (S2020 W2 PJ02 AART)

A Wave 1 PJ03b-01 Follow the greens projekt folytatása az Indra Navia-val. A SESAR PJ.02 projekt, 21-es megoldásának célkitűzése a légi és egyéb járművek vezetőinek helyzet-tudatosság növelése a földi közlekedés során, a lehető legnagyobb biztonsági szint elérése mellett, szélsőséges látási és időjárási körülmények között egyaránt. Különös tekintettel az Airfield Ground Lighting (AGL) és "Follow-The-Greens" automatizált eljárások kiterjesztésével, melyek az irányítói leterheltség csökkentését hivatottak elősegíteni. A projekt két részből áll, egy moving map alkalmazás validálása, mely a földi járművek tájékozódását segíti, illetve az AGL tesztelése erősen automatizált környezetben.

Digital Technology for Tower (SESAR2020 W2 PJ05 DTT)

A Wave 1 PJ05.02 és PJ05_03 projektek folytatása, melynek keretében az Indra Navia-val közös validáció valósul meg. A projekt fókuszában több repülőtér forgalmának flexibilis és dinamikus allokációja, valamint a különböző Remote Tower Modulok kapcsolatának (RTM) vizsgálata szerepel. A projekt egyik célja a multi remote tower rendszer kiterjesztése, több rendszer összekapcsolása; ilyen környezetben a repülő forgalom és a légiforgalomirányítók terhelhetőségének vizsgálata, repülőtér irányítás átadása Multi rTWR modulok között (split and merge funkciók), valamint az erre irányuló fejlesztési lehetőségek körüljárása. A másik célja az új HMI felület integrálása a rTWR koncepcióba.

Separation Management & Controller Tools (SESAR2020 W2 PJ10 PROSA)

A 73-as megoldás a Wave 1 PJ10 projekt folytatása, melynek célja a Flight Centred ATC and Improved Distribution of Separation Responsibility in ATC. A megoldás célja, a Flight Centric ATC koncepció validálása, a jövőbe mutató közelkörzeti és En Route módszertanok és metódusok kidolgozása az európai légtérben, amely során a légiforgalmi irányító szektorok nélküli környezetben, a légijármű földrajzi elhelyezkedésétől függetlenül, egy adott területen (Flight Centric Area), akár országhatárokon túl is nyújthat légiforgalmi szolgáltatást. A HungaroControl a közepes és magas komplexitású környezet vizsgálatára koncentrál. A projekt során real-time szimulációs gyakorlat kerül végrehajtásra az European Operational Concept Validation Methodology (E-OCVM) alapján, a DLR (At-One) TrafficSim szimulátorával.

A 93-as és 96-os megoldások a Wave 1 PJ16.03 és a PJ15.09 projektek folytatása, ami különböző légtér delegációs esetek részletes kidolgozására fókuszál, valamint az ezekhez kapcsolódó ATM szolgáltatások meghatározását célozza a Virtuális Központ technológiai megoldáshoz, amiket két validációs gyakorlat keretén belül fognak tesztelni. A 96-os megoldás a PJ16.04 folytatása, melyben az ASR, AG és UPMS került validálásra több validációs gyakorlat keretében.

IFR RPAS (SESAR2020 W2 PJ13 ERICA)

A Wave 1-ben PJ10_05 projekt folytatása, melynek célja, hogy a dedikált repülőtereken működő IFR RPAS (Instrument Flight Rules Remotely Piloted Aircraft Systems) rendszeresen működjenek az A-C légtérsztyályokban. Továbbá célja új eljárások és eszközök kifejlesztése, amelyek lehetővé teszik az ATC számára, hogy az IFR RPAS-t teljeskörűen integrálják a légi közlekedéssel. A PJ13_115 projekt 2021-2025 időtávra fókuszál, és célja a meglévő tool-okat felhasználva az eljárás alapú elkülönítés biztosítása a jelenlegi rendszerek képességeihez mérten, a jelenlegi légtér felhasználókra a lehetőség szerinti legkisebb hatást gyakorolva.

ATM Master Plan (SESAR2020 W2 PJ20 AMPLE)

A Társaság a projekt által közreműködik az ATM Master Plan frissítésben (Level 1 Executive level és Level 2 Development Planning and Monitoring).

GREAT (Greener Air Traffic Operations)

A GreAT célja, hogy kínai és európai együttműködés által környezetbarát légiforgalmi működési koncepciót dolgozzon ki - hatékony légtér- és útvonal optimalizációs módszerek és technológiák segítségével -, és így csökkentse az üzemanyag-fogyasztást és a károsanyagkibocsátást a „gate-to-gate” repülési szakaszok során. A projekt egy 13 tagból álló konzorcium formájában valósul meg, melynek a vezetője a DLR.

Collaborative U-Space ATM interface (SESAR Wave3 PJ34)

A megoldás célja bemutatni és validálni az UTM adatok cseréjét egységes SWIM platformon keresztül a különböző UTM szereplők között.

Downlinking Flight Trajectory to Improve ATM Performance (SESAR Wave3 PJ38)

A megoldás célja a Tesla tool (rövid távú konfliktuskutató eszköz) HungaroControl Zrt igényeire történő szabása, illetve ACC és APP irányításban történő használatának a tesztelése. További cél ADS-C szerverhez történő kapcsolódás kialakítása, illetve ADS-C adatok fogadása és feldolgozása.

ATM-U-space Interface and Airspace Reconfiguration Service (ENSURE)

A HungaroControl részt vesz a Tern és Unifly partnereként egy közös validációs gyakorlatban, Budapest CTR működési környezetében. A Társaság hozzájárul az ATM/U-space interface és a Dynamic Airspace Reconfiguration koncepciók további fejlesztéséhez, az operatív és funkcionális elvárások bővítéséhez. A validációs gyakorlat során humán faktor és repülésbiztonsági elemzés készül, aktív TWR és APP irányító kollégák bevonásával.

3.5 Környezetvédelem

A HungaroControl Zrt. elismeri a környezetvédelem és a fenntartható fejlődés fontosságát, gazdasági és társadalmi jelentőségét. Tevékenysége során kötelezettséget vállal természetes környezetének megóvására, a környezet állapotának javítására. Elkötelezettségét a Társaság 2017. november 28-án kiadott Környezeti politikája alapozza meg.

A HungaroControl Zrt. tanúsított ISO 14001 szabványnak megfelelő környezetközpontú irányítási rendszert működtet, környezeti teljesítményét az ISO 14031 szabvány alapján kialakított mérőszám rendszer alkalmazásával követi nyomon. Az energiahatékonyság növelése érdekében 2016. óta ISO 50001 szabvány szerint tanúsított energiairányítási rendszert működtet.

A környezetvédelem iránti elkötelezettség, az energiatakarékos működés, a szennyezések megelőzésére, illetve a környezetterhelések fajlagos csökkentésére való törekvés érdekében 2023-ban is számos intézkedés történt. Az intézkedések elsősorban anyag-, energiatakarékos és hulladékszegény működésre, a HungaroControl tevékenységével befolyásolható légi járművek környezetterhelésének csökkentésére, illetve a környezeti szempontú szemléletformálásra, környezettudatosság előmozdítására irányultak.

A **környezet védelmét szolgáló eszközök kimutatását** a mellékletek között a **4.7. melléklet** tartalmazza.

A 2023. évben képződött, érvényes hulladékgazdálkodási engedéllyel rendelkező hulladékkezelő partnereknek átadott hulladékok, valamint a nyitó és zárókészletek mennyiségi adatait a hulladékok veszélyességi osztálya szerint csoportosítva a **4.8. mellékletben** található táblázat foglalja össze részletesen.

A HungaroControl Zrt. környezetvédelmi céltartalék képzésére tevékenysége alapján nem kötelezett, a jogszabályokból, illetve hatósági kötelezésekben eredő egyéb környezetvédelmi kötelezettségeit 2023. évben is teljesítette. A környezetvédelemmel kapcsolatos egyéb kötelezettségek összegét a **4.9. melléklet** tartalmazza.

3.6 Kutatás-fejlesztés támogatása

A kutatás-fejlesztési és innovációs tevékenységek célja továbbra is a biztonság és hatékonyság növelése, a Társaság piaci pozíciójának megőrzése, valamint a környezet megóvása, mindezt a legfejlettebb technológiák alkalmazásán keresztül. A Társaság mindemellett szem előtt tartja az európai kutatás-fejlesztési folyamatokba való csatlakozást és együttműködések létrehozását is.

Az Üzleti Tervező és Támogató Csoport (ÜTCS), átalakulás után pedig az Üzleti Tervező, Fejlesztő és Támogató Osztály (TFTO) a 2023-as évben is számos alapkutatáson, alkalmazott kutatáson, kísérleti fejlesztésen, valamint szolgáltatás és termékfejlesztésen dolgozott.

A **Virtual Pseudo Pilot Platform (VPPP)** az első olyan HungaroControl fejlesztés, amely száz százalékban saját erőforrásból megalkotott technológiai újítás. A VPP kísérleti fejlesztés 2022-es validációja után 2023-ban döntés született a fejlesztés leállításáról, fejlesztői kapacitás hiányában.

A **Merge Strip** egy hatékonyságnövelő szoftver, amely a leszállási sorrend és térközök tervezésében segít az Approach (APP) irányítói munkahelyeken. Segítségével Continuous Descent Approach (CDA) valósítható meg. A 2023-as évben folytatódott a **GREAT projekt** keretében a fejlesztési munka. 2023 június 30-án sikeresen lezárult a GREAT projekt, amelyben H2020 finanszírozásból fejlesztett a Társaság három funkcionalitást a MergeStrip-be. Sikeres munkatermi validáció zajlott 2023 tavaszán, a Merge Strip további fejlesztéséről 2024-ben születik döntés.

A **SAFEMODE** projekt célja az emberközpontú design és módszertan erősítése a légiforgalmi irányítás területein. A projekt eredményeként egy olyan tervezéstámogató eszköztár és módszertan (e-HURID) jött létre, amely a légiközlekedésben és a tengerhajózásban szerzett széleskörű tapasztalatokat ötvözve, a repülésbiztonsági célok fókuszban tartásával az emberközpontú design megvalósításához segíti hozzá az eljárás- és rendszertervezőket. Az e-HURID kidolgozásához kapcsolódóan a Társaság részt vett (ACC, tornyos és drónos) esettanulmányok előkészítésében, megvalósításában, szimulátoros, illetve table-top validációjában. A tudományos kutatásokhoz az operatív szervezeti tapasztalati bázissal járultunk hozzá, a projekt sikeresen zárult 2023-ban.

A HungaroControl 2016 óta tagja a **Single European Sky ATM Research (SESAR)** programnak, melynek keretében – iparági partnereinkkel közösen – 11 projektben, 17 megoldásban, számos validációban és nyílt nap megrendezésében vett részt. 2022-től a Társaság aktívan részt vesz a SESAR 3 fejlesztési programban is, amelyben immár az irányítói testület tagjaiként tudja alakítani az ATM iparági fejlesztések irányultságát, valamint első kézből értesül az európai iparág legfrissebb technológiai újításairól. A SESAR keretében megvalósuló K+F projektek kiemelt mértékben járulnak hozzá a HungaroControl ATM és UTM stratégiájához, többek között a távoli torony-, illetve a légiforgalmi irányítás legújabb módszertani, vagy az ADS-C kapcsolatra épülő kommunikáció területén, amelyek – CO2-kibocsátás csökkenése mellett – növelik a repülésbiztonságot és hatékonyságot.

2023-ban elindult a SESAR 3 első olyan projektje, amelyben a HungaroControl is aktív szereplő, ez az **ENSURE**. A projekt keretében Társaságunk a TERN és a Unifly partnereként vesz részt egy közös validációs gyakorlatban, Budapest CTR működési környezetében. A projektben való részvétellel a Társaság hozzájárul az ATM/U-space interface és a Dynamic Airspace Reconfiguration koncepciók további fejlesztéséhez, az operatív és funkcionális elvárások bővítéséhez. A validációs gyakorlat során humán faktor és repülésbiztonsági elemzés készül, aktív TWR és APP irányító kollégák bevonásával.

Az ATM Rendszerfejlesztési Osztály közreműködésével is folytak K+F projektek 2023-ban:

Az **ATM System Test Tool** a MATIAS Non Regression Tool továbbfejlesztése. A fejlesztés célja HungaroControl által operatív irányítási célokra használt ATM rendszerek, azaz a magyar légiforgalmi irányítás és (MATIAS) és a tartalék irányító rendszer (Polaris) példányainak automatizált feketedoboz alapú funkcionális és nem-funkcionális regressziós tesztelését egységesen megvalósító eszközrendszer létrehozása, amely az eredményeket kiértékelhetően megjeleníti, ezzel támogatva a tesztelést végző kollégákat. A K+F projekt 2023-ban zárta a 3. fázisát, amelynek célja Test Tool jelenlegi képességeinek továbbfejlesztése haladó szintű képességekkel, a tesztlabor állapotának, valamint a funkcionális tesztkészlet további építése volt. 2024-ben kezdetét veszi a projekt 4. fázisa, aminek tartalma a jelenlegi Test Tool képességeinek továbbfejlesztése mellett az eszköz kiterjesztése további ATM rendszerekre, így a HungaroControl Polaris tartalék irányító rendszerére, illetve ezentúl annak vizsgálata, hogy az eszköz hogyan integrálható a társaság TWR irányító rendszeréhez.

ATM System Test Tool Termékesítés projekt célja az elmúlt 5 évben sikeresen lezárt 3 egymásra épülő MATIAS Non Regression Tool K+F projekt fázis eredményeinek, és a 2024-ben induló 4. K+F projekt fázis eredményeinek hasznosítása a nemzetközi légiközlekedés területén, azon belül is elsődlegesen ANSP, ATM gyártó és integrátor szereplői körében, ami a társaság egyik úttörő tevékenysége CORE business mellett az iparágon belüli új üzleti lehetőségek felkutatására és megvalósítására irányuló célok elérésében. A ProofIT-val közösen sales, marketing és termék definíciós tevékenységet valósít meg a Társaság, így az ehhez szükséges eszközkészlet összeállítása, személyes megkeresések, workshopok és demok mellett többek között olyan eseményekre is felkészül, mint a márciusban tartott Airspace World 2024, ahol a HungaroControl a megoldását népszerűsíteni tudja.

Az **ATM Backup System** az izlandi Tern Systems segítségével zajlik, célja, hogy a fő irányítórendszer (MATIAS) meghibásodása vagy teljes leállása esetén is biztonságosan – az elkülönítési minimumok fenntartása mellett – kiüríthető legyen a magyar légtér. A Polaris MAG ATM tartalék rendszer operatív üzembe állásának (Build 1) tervezett időpontja 2025 vége. A következő fejlesztési csomag (Build 2) tervezett üzembe állítása még tervezés alatt van.

3.7 MÉRLEGFORDULÓNAP UTÁNI ESEMÉNYEK

A Társaság Számviteli Politikájának megfelelően a mérlegkészítés időpontja március 15-e, ezért az addig ismertté vált és a 2023. évet lényegesen érintő események hatása a beszámoló keretei között már figyelembevételre került.

Nem történt egyéb, a mérlegkészítés időpontját követően bekövetkezett jelentősebb esemény.

Budapest, 2024. május 2.

Vezérigazgató

IV. Mellékletek

4.1 Cash-flow kimutatás

		2023.12.31-el végződő üzleti év	adatok millió Ft-ban	
Sor-szám		A tétel megnevezése	Előző év	Tárgyév
a		b	c	d
1	I.	Működési cash flow (1-13. sorok)	21 980	-4 479
2	1a.	Adózás előtti eredmény +	12 825	16 308
3		ebből: működésre kapott, pénzügyileg rendezett támogatás,	681	540
4	1b.	Korrekciók az adózás előtti eredményben +	2 620	43
5	1.	Korrigált adózás előtti eredmény (1a+1b) +	15 445	16 351
6	2.	Elszámolt értékcsökkenés és amortizáció +	5 600	5 658
7	3.	Elszámolt értékvesztés és visszairás +	399	420
8	4.	Céltartalék képzés és felhasználás különbözete +	1 280	3 608
9	5.	Befektetett eszközök értékesítésének eredménye +	-9	-10
10	6.	Szállítói kötelezettség változása +	-563	755
11	7.	Egyéb rövid lejáratú kötelezettség változása +	794	-1 669
12	8.	Passzív időbeli elhatárolások változása +	13 558	5 400
13	9.	Vevőkövetelés változása +	-5 560	112
14	10.	Forgóeszközök (vevőkövetelés és pénzeszköz nélkül) változása +	-1 362	-22 629
15	11.	Aktív időbeli elhatárolások változása +	-6 794	-2 807
16	12.	Fizetett adó (nyereség után) -	-8	-1 668
17	13.	Fizetett osztalék, részesedés -	-800	-8 000
18	II.	Befektetési cash flow (14-18. sorok)	-10 838	-11 196
19	14.	Befektetett eszközök beszerzése -	-10 894	-11 267
20	15.	Befektetett eszközök eladása +	56	10
21	16.	Hosszú lejáratra nyújtott kölcsönök és elhelyezett bankbetétek törlesztése, megszüntetése, beváltása +	0	0
22	17.	Hosszú lejáratra nyújtott kölcsönök és elhelyezett bankbetétek -	0	0
23	18.	Kapott osztalék, részesedés +	0	61
24	III.	Finanszírozási cash flow (19-26. sorok)	-928	15 382
25	19.	Részvénykibocsátás, tőkebevonás (tőkeemelés) bevétele +	0	0
26	20.	Kötvény és hitelviszonyt megtestesítő értékpapír kibocsátásának bevétele +	0	0
27	21.	Hitel és kölcsön felvétele +	15 019	34 438
28	22.	Véglegesen kapott pénzeszköz +	1 860	2 428
29	23.	Részvénybevonás, tőke kivonás (tőkeleszállítás) -	0	0
30	24.	Kötvény és hitelviszonyt megtestesítő értékpapír visszafizetése -	0	0
31	25.	Hitel és kölcsön törlesztése, visszafizetése -	-15 019	-20 438
32	26.	Véglegesen átadott pénzeszköz -	-2 788	-1 046
33	IV.	Pénzeszközök változása (I+II+III. sorok) +	10 214	-293
34	27.	Devizás pénzeszközök átvértékelése +	-17	-1
35	V.	Pénzeszközök mérleg szerinti változása (IV+27. sorok) +	10 197	-294

Cash-flow kimutatásban szereplő korrekciók részletezése

adatok millió Ft-ban

Megnevezés	Előző év 2022	Tárgyév 2023
Korrekciók az adózás előtti eredményben	2 620	43
Kapcsolt vállalkozástól kapott osztalék	0	-61
Származékos ügyletek korrekciói	496	-131
Nem realizált átértékelés miatti korrekció	17	1
Véglegesen átadott pénzeszköz	2 788	1 046
Véglegesen kapott pénzeszköz	-681	-812
Korrekciók a szállítói kötelezettség változásban	-1 475	1 198
Beruházáshoz kapcsolódó szállítói kötelezettségek korrekciója	-1 475	1 198
Korrekciók az egyéb rövid lejáratú kötelezettségben	-2 333	-15 239
Véglegesen kapott pénzeszköz	-1 179	-1 616
Beruházáshoz kapcsolódó korrekciók	-43	-297
Hitelhez kapcsolódó korrekciók	0	-14 000
Társasági adót érintő korrekció	-1 111	674
Korrekciók a vevő követelés változásban	-364	-406
Tárgyi eszköz értékesítéshez kapcsolódó vevő korrekció	-45	0
Értékvesztéshez, visszairáshoz, leíráshoz kapcsolódó korrekció	-319	-406
Korrekció a forgóeszközök (vevőkövetelés és pénzeszköz nélkül) változásában	35	-8
Társasági adót érintő korrekció	-6	0
Értékvesztéshez, visszairáshoz kapcsolódó korrekció	-8	-8
Hosszú lejáratú értékpapírok átsorolása rövid lejáratú értékpapírok közé	49	0

4.2 Immateriális javak állományváltozása

2023. év									adatok millió Ft-ban
MEGNEVEZÉS	KÍSÉRLETI FEJLESZTÉS		VAGYONÉRTÉKŰ JOGOK			SZELLEMI TERMÉK			IMMATERIÁLIS JAVAK ÖSSZESEN
	Használatba nem vett	Összesen	Használatba vett	Használatba nem vett	Összesen	Használatba vett	Használatba nem vett	Összesen	
NYITÓ BRUTTÓ É.	442	442	38 207	6 850	45 057	443	5	448	45 947
Vásárlás	85	85	0	5 443	5 443	0	33	33	5 561
Aktiválás	0	0	5 903	0	5 903	231	0	231	6 134
Átsorolás	0	0	0	0	0	0	201	201	201
Növekedés összesen	85	85	5 903	5 443	11 346	231	234	465	11 896
Selejtezés	0	0	10 280	0	10 280	0	0	0	10 280
Átsorolás	201	201	0	0	0	0	0	0	201
Aktivált érték	0	0	0	5 903	5 903	0	231	231	6 134
Csökkenés összesen	201	201	10 280	5 903	16 183	0	231	231	16 615
ZÁRÓ BRUTTÓ É.	326	326	33 830	6 390	40 220	674	8	682	41 228
Nyitó é.cs.	0	0	29 998	0	29 998	227	0	227	30 225
Terv szerinti növekedés	0	0	2 594	0	2 594	87	0	87	2 681
Terv szerint csökkenés selejtezés miatt	0	0	10 280	0	10 280	0	0	0	10 280
Záró é. cs.	0	0	22 312	0	22 312	314	0	314	22 626
NYITÓ NETTÓ É.	442	442	8 209	6 850	15 059	216	5	221	15 722
ZÁRÓ NETTÓ É.	326	326	11 518	6 390	17 908	360	8	368	18 602

4.3 Tárgyi eszközök állományváltozása

MEGNEVEZÉS	INGATLANOK			MŰSZAKI BERENDEZÉS	EGYÉB BERENDEZÉS	BEFEJEZETLEN BERUHÁZÁS	BERUHÁZÁSRA ADOTT ELŐLEGEK	TÁRGYI ESZKÖZÖK ÖSSZESEN
	Saját ingatlanok	Vagyonkezelésbe átvett ingatlanok	Összesen					
NYITÓ BRUTTÓ É.	6 106	7 137	13 243	17 324	10 160	3 201	31	43 959
Vásárlás	0	0	0	0	0	3 790	176	3 966
Aktiválás	219	263	482	1 715	1 421	0	0	3 618
Növekedés összesen	219	263	482	1 715	1 421	3 790	176	7 584
Értékesítés	0	0	0	11	71	0	0	82
Készletre való átsorolás	0	0	0	0	1	0	0	1
Átsorolás	0	0	0	0	0	9	0	9
Selejtezés, Bontás	0	0	0	790	329	0	0	1 119
Térítés nélküli átadás	0	0	0	42	0	0	0	42
Egyéb csökkenés	0	0	0	0	0	0	184	184
Aktiválás	0	0	0	0	0	3 618	0	3 618
Csökkenés összesen	0	0	0	843	401	3 627	184	5 055
ZÁRÓ BRUTTÓ É.	6 325	7 400	13 725	18 196	11 180	3 364	23	46 488
Nyitó é.cs.	2 163	4 372	6 535	11 874	6 759	0	0	25 168
Terv szerinti écs növekedés	293	346	639	1 145	1 193	0	0	2 977
Terv szerinti écs csökkenés értékesítés miatt	0	0	0	11	70	0	0	81
Terv szerinti écs csökkenés készletre átsorolás miatt	0	0	0	0	1	0	0	1
Terv szerinti écs csökkenés selejtezés miatt	0	0	0	784	328	0	0	1 112
Terv szerinti écs csökkenés térítés nélküli átadás miatt	0	0	0	42	0	0	0	42
Terven felüli écs növekedés	0	0	0	6	0	0	0	6
Terven felüli écs csökkenés	0	0	0	6	0	0	0	6
Záró é. cs.	2 456	4 718	7 174	12 182	7 553	0	0	26 909
NYITÓ NETTÓ É.	3 943	2 765	6 708	5 450	3 401	3 201	31	18 791
ZÁRÓ NETTÓ É.	3 869	2 682	6 551	6 014	3 627	3 364	23	19 579

adatok millió Ft-ban

4.4 Légiforgalmi irányítási szolgáltatások árbevétele – földrajzi megbontásban

Átrepülő forgalom - Útvonaliirányítási Díjbevétele

adatok millió Ft-ban

Sorrend	Ország	2023. értékesítés árbevétele	2023. értékesítés %
1	Törökország	8 306	18%
2	Egyesült Arab Emírátsok	4 519	10%
3	Németország	3 747	8%
4	Egyesült Királyság	3 202	7%
5	Katar	2 573	6%
6	Magyarország	2 514	5%
7	Írország	2 050	4%
8	Málta	1 260	3%
9	Ausztria	1 223	3%
10	Lengyelország	1 172	3%
11	Hollandia	974	2%
12	Szingapúr	942	2%
13	Franciaország	873	2%
14	Amerikai Egyesült Államok	804	2%
15	Dél-Korea	785	2%
16	Csehország	644	1%
17	India	563	1%
18	Thaiföld	543	1%
19	Tajvan	540	1%
20	Svájc	523	1%
21	Kína	503	1%
22	Szerbia	456	1%
23	Svédország	449	1%
24	Luxemburg	441	1%
25	Románia	417	1%
	Egyéb országok	5 998	13%
Átrepülő forgalom - Útvonaliirányítási Díjbevétele		46 021	100%

Közlekedés - Terminálirányítás Díjbevétele

adatok millió Ft-ban

Sorrend	Ország	2023. értékesítés árbevétele	2023. értékesítés %
1	Magyarország	2 841	28%
2	Írország	2 337	19%
3	Németország	1 033	10%
4	Törökország	532	5%
5	Egyesült Királyság	366	4%
6	Svájc	291	3%
7	Lengyelország	269	3%
8	Egyesült Arab Emírátsok	263	3%
9	Hollandia	254	2%
10	Kína	242	2%
11	Franciaország	215	2%
12	Ausztria	180	2%
13	Katar	160	2%
14	Izrael	132	1%
15	Belgium	120	1%
16	Finnország	101	1%
17	Luxemburg	93	1%
18	Dél-Korea	92	1%
19	Amerikai Egyesült Államok	87	1%
20	Norvégia	85	1%
21	Egyiptom	83	1%
22	Spanyolország	80	1%
23	Málta	70	1%
24	Svédország	60	1%
25	Szerbia	56	1%
	Egyéb országok	258	3%
Átrepülő forgalom - Útvonaliirányítási Díjbevétele		10 300	100%

Koszovó felett átrepülő forgalom Díjbevétele

adatok millió Ft-ban

Sorrend	Ország	2023. értékesítés árbevétele	2023. értékesítés %
1	Törökország	404	23%
2	Egyesült Királyság	178	10%
3	Németország	123	7%
4	Írország	94	6%
5	Magyarország	88	5%
6	Egyesült Arab Emírátsok	69	4%
7	Katar	51	3%
8	Málta	50	3%
9	Szerbia	45	3%
10	Ausztria	43	3%
11	Görögország	42	2%
12	Egyiptom	42	2%
13	Hollandia	38	2%
14	Csehország	32	2%
15	Izrael	31	2%
16	Lengyelország	30	2%
17	Amerikai Egyesült Államok	29	2%
18	Svájc	29	2%
19	Franciaország	27	2%
20	Svédország	19	1%
21	Kína	18	1%
22	Szúdán-Arábia	18	1%
23	Bulgária	18	1%
24	Szingapúr	16	1%
25	Belgium	12	1%
	Egyéb országok	156	9%
Átrepülő forgalom - Útvonaliirányítási Díjbevétele		1 702	100%

4.5 Importbeszerzések

2023. év

adatok millió Ft-ban

Ország	2023. Termékbeszerzés	2023. Szolgáltatás beszerzés
Franciaország	231	2 127
Belgium	0	2 033
Németország	61	253
Ausztria	421	233
Szlovákia	51	113
Hollandia	0	69
Csehország	1	57
Olaszország	5	54
Bulgária	0	49
Szlovénia	0	46
Írország	0	38
Románia	0	18
Spanyolország	375	7
Luxemburg	0	3
Dánia	7	1
Svédország	0	1
EU országok összesen	1 152	5 102
Norvégia	732	1 668
Izland	0	486
Szerbia	0	277
Koszovó	0	89
Észak-Macedónia	0	61
Bosznia-Hercegovina	0	50
USA	0	40
Egyesült Királyság	0	38
Egyesült Arab Emírségek	0	13
Kanada	0	14
Svájc	0	3
NON-EU országok összesen	732	2 739
Importbeszerzések	1 884	7 841

4.6 Társasági adóalap módosító tételek

2023. évi társasági adóalapot módosító tételek

adatok ezer Ft-ban

Megnevezés	Összeg
Társasági adóalapot növelő tételek összesen:	15 409 778
A várható kötelezettségekre és a jövőbeni költségekre képzett céltartalék, céltartalékot növelő összeg	7 725 027
A számviteli törvény szerint az adóévben terv szerinti értékcsökkenési leírásként és terven felüli értékcsökkenésként elszámolt összeg, kivezetett eszközök könyv szerinti értéke	5 664 606
Nem a vállalkozási, bevételszerző tevékenységgel kapcsolatos költségek, ráfordítások összege	1 835
Jogerős határozatban megállapított bírság, az Art. és Tb-törvények szerinti jogkövetkezmények ráfordításként elszámolt összege az önellenőrzéshez kapcsolódó kivételével	1 760
Az adóévben követelésre elszámolt értékvesztés összege	158 562
Behajthatatlan követelésnek nem minősülő, adóévben elengedett követelés	247 977
Kapcsolt vállalkozások között a szokásos piaci ár és az alkalmazott ellenérték alapján számított különbözet	48 708
Egyéb növelő jogcímek (elszámolási egyenlegek összevontan)	1 561 303
Társasági adóalapot csökkentő tételek összesen:	20 675 092
Előző évek elhatárolt vesztesége	11 042 402
A várható kötelezettségekre és a jövőbeni kötelezettségekre képzett céltartalék felhasználása következtében az adóévben bevételként elszámolt összeg	4 116 620
Az adótörvény szerint figyelembe vett értékcsökkenési leírás összege, kivezetett eszközök számított nyilvántartási értéke	5 205 941
A kapott (járó), bevételként elszámolt osztalék és részesedés	61 250
Behajthatatlanná vált követelés leírásakor a korábbi adóévekben adóalap növelő tételként elszámolt értékvesztés összege, valamint a követelés átruházásakor, kiegyenlítésekor, beszámításakor elszámolható összeg, az adóévben visszaírt értékvesztés	231 879
Az adott adomány, támogatás igazolt összege	17 000

4.7 A környezet védelmét közvetlenül szolgáló immateriális javak és tárgyi eszközök

A Szt. 94. § (1) A környezet védelmét közvetlenül szolgáló tárgyi eszközök - 92. § (1) bekezdése szerint - részletezett adatai

adatok ezer Ft-ban

Telephely	Megnevezés	Aktiválási dátum	Bruttó érték 2022.12.31	Halmazott értéksökkenés 2022.12.31	Nettó érték 2022.12.31	2023. évi bruttó érték változás (+) növekedés (-) csökkenés	2023. évi értéksökkenési érték változás (+) növekedés (-) csökkenés	Bruttó érték 2023.12.31	Halmazott értéksökkenés 2023.12.31	Nettó érték 2023.12.31
KRAD	Kőrishgyi radarállomás napkollektoros rendszer	2012.06.11	9 932	8 347	1 585	0	783	9 932	9 130	802
PRAD	Püspökladányi radarállomás napkollektoros rendszer	2012.07.12	9 810	8 144	1 666	0	821	9 810	8 965	845
PRAD	Püspökladányi radarállomás hulladékártoló	2012.03.19	3 411	736	2 675	0	68	3 411	804	2 607
LHBP	Forgó utca csapadékvíz szikkasztó kutak	2013.12.12	1 633	591	1 042	0	66	1 633	657	976
LHBP	Monitoring kút	2014.11.10	513	418	95	0	51	513	469	44
LHBP	Veszélyes hulladékártoló Kőrishgy	2014.02.18	4 299	762	3 537	0	87	4 299	849	3 450
LHBP	ANS III szennyvíz hálózat rákötése a Fővárosi Csatornázási Művek hálózatára	2018.12.28	7 814	3 134	4 680	0	781	7 814	3 915	3 899
LHBP	ANS III csatorna közműfejlesztési hozzájárulás	2018.12.28	8 786	3 524	5 262	0	878	8 786	4 402	4 384
LHBP	Szennyvíztelölő műtárgy felújítása	2018.10.31	9 500	5 744	3 756	0	1 367	9 500	7 111	2 389
LHBP	ANS I épület tetősigetelés	2018.10.31	45 998	19 181	26 817	0	4 599	45 998	23 780	22 218
PRAD	Szennyvíz hálózat rekonstrukció	2020.08.03	13 251	3 197	10 054	0	1 325	13 251	4 522	8 729
KRAD	Szennyvíz hálózat rekonstrukció	2020.11.03	14 182	2 876	11 306	0	1 442	14 182	4 318	9 864
LHBP	Környezetvédelmi szoftver	2021.09.22	414	132	282	0	103	414	235	179
LHBP	Bálázógép	2023.12.29	0	0	0	1 090	1	1 090	1	1 089
LHBP	Aggregátorok zajtompítóinak cseréje (*)	2023.12.18	0	0	0	3 246	0	3 246	0	3 246

(LHBP= HC Székház, KRAD = Kőrishgyi radarállomás, PRAD= Püspökladányi radarállomás), (*) A megvalósított Környezetvédelmi beruházások egy meglévő eszközön végzett értéknövelő beruházások, nincs önálló értékük.

4.8 A veszélyes hulladékok, környezetre káros anyagok mennyiségi és értékadatai

Hulladék azonosító kód (EWC)	Veszélyességi jellemző a 2012. évi CLXXXV. törvény 1. m. alapján	Hulladék megnevezés	MENNYISÉG (KG)				
			2022. évben képződött	2023. évi nyitókészlet	2023. évben képződött	2023. évben kezelésre átadott	2023. évi zárókészlet
08 01 11*	HP 14	Szerves oldószer, festékmaradék	0	0	58	58	0
08 03 17*	HP 14	Veszélyes anyagokat tartalmazó, hulladékká vált toner	67	0	66	61	5
13 02 05*	HP 14	Fáradt olaj	54	0	211	211	0
13 05 08*	HP 14	Olajos iszap	4 300	0	4 760	4 760	0
15 01 10*	HP 14	Szennyezett csomagolási hulladék	96	0	20	12	8
15 01 11*	HP 14	Kiürült hajtógázpalack	2	0	23	2	21
15 02 02*	HP 14	Veszélyes anyagokkal szennyezett abszorbensek, szűrőanyagok	1 292	0	1 055	1 055	0
16 02 11*	HP 14	Hőcserélő hulladék, hűtő	0	0	46	46	0
16 06 01*	HP 14	Ólomakkumulátorok	4885	0	0	0	0
18 01 03*	HP 14	Egészségügyi ellátásból származó hulladékok	13	0	25	24	1
20 01 21*	HP 14	Fénycsövek	3	0	19	5	14
20 01 23*	HP 14	Hűtőgép	27	0	71	71	0
20 01 33*	HP 14	Elemek, akkumulátorok	296	18	125	143	0
20 01 35*	HP 14	Veszélyes anyagokat tartalmazó, kiselejtezett elektromos és elektronikus berendezések	174	0	0	0	0
ÖSSZESEN:			11 209	18	6 479	6 448	49

* környezetre veszélyes

adatok ezer Ft-ban

Hulladék típusok	2022. év	2023. év
Veszélyes hulladék költsége	280	390
Összesen	280	390

A HungaroControl Zrt. tevékenysége során veszélyes, kis mennyiségben veszélyes anyag, illetve készítménynek minősülő termékeket is felhasznál, elsősorban a takarítási-fertőtlenítési feladatok ellátására. Felhasználásuk a vonatkozó jogszabályi előírások betartásával, kizárólag érvényes, magyar nyelvű biztonsági adatlap birtokában történhet.

A 2023. évben a Társaság összesen 22 kg veszélyes anyagnak/készítménynek minősülő terméket használt fel.

4.9 Egyéb környezetvédelmi kötelezettségek

adatok ezer Ft-ban

Egyéb környezetvédelmi kötelezettségek	2022. év	2023. év
Környezetvédelmi termékdíj	701	198
Kiterjesztett gyártói felelősségi díj (2023.07.01-től)	0	114
Környezetterhelési díj	131	144
Monitoring kút vizsgálat	30	38
Szennyvízkezelő műtárgyak karbantartása, tisztítása	351	430
Légszennyező pontforrásmérés	205	0
Tartály-szivárgásvizsgálatok	245	521
Klímaberendezések hűtőkörei után fizetendő felügyeleti díj (NKVH Zrt. részére)	101	89
KIR rendszer tanúsításának díja	416	416
Környezetvédelmi igazgatási szolgáltatási díjak	200	64

4.10 Szakmai rövidítések magyarázata

Szakmai rövidítések, kifejezések magyarázata angolul			
ACC	Area Control Center <i>Távolsági Irányítás</i>	CSR	Corporate Social Responsibility <i>Vállalati Társadalmi Felelősségvállalás</i>
ADS-C	Automatic dependent surveillance — contract <i>Légijárművek automatikus felderítése, megfigyelése-szerződött szerzerrel</i>	DAM	Dynamic Airspace Management <i>Dinamikus légtér-gazdálkodás</i>
AFIS	Aerodrome Flight Information Service <i>Repülőtéri Repüléstájékoztató Szolgálat</i>	DKJ	Treasury Bill <i>Diszkont Kincstár Jegy</i>
AG	Attention guidance <i>Figyelem vezérlése</i>	DLR	Deutsches Zentrum für Luft- und Raumfahrt (DLR) <i>Német Űrközpont</i>
AGL	Airfield Ground Lighting <i>Repülőtéri Földi Világítás</i>	DLS	Datalink Services <i>Adatkapcsolati szolgáltatás</i>
AIP	Aeronautical Information Publication <i>Légiforgalmi Tájékoztató Kiadvány</i>	E-AMAN	Extended AMAN (AMAN-Arrival Management) <i>Kiterjesztett repülőtéri leszállító rendszer</i>
AIS	Aeronautical Information Service <i>Légiforgalmi Tájékoztató Szolgálat</i>	EC	European Commission <i>Európai Bizottság</i>
AMAN	Arrival Management <i>Repülőtéri leszállító rendszer</i>	EFPL	Extended Flight Plan <i>Kiterjesztett repülési terv</i>
ANS	Air Navigation Services <i>Légiforgalmi Szolgálatok</i>	EIT	European Institute of Innovation & Technology <i>Európai Innovációs és Technológiai Intézet</i>
ANSP	Air Navigation Service Provider <i>Légiforgalmi Irányító Szolgálat</i>	En-Route (ENR)	Route Charge <i>Útvonalirányítás</i>
APP	Approach <i>Közel-körzeti irányítás</i>	E-OCVM	European Operational Concept Validation Methodology <i>Európai működési koncepció validálási módszertan</i>
ARES	Airspace reservation <i>Légtér-foglalás</i>	EU	European Union <i>Európai Unió</i>
A-SMGCS	Advanced Surface Movement Guidance and Control System <i>Fejlett földfelszíni mozgásokat irányító és ellenőrző rendszer</i>	EUROCAE WG-114	European Organisation for Civil Aviation Equipment Working Group 114 <i>Polgári Repülési Berendezésekkel Foglalkozó Európai Szervezet 114-es munkacsoport</i>
ASR	Automatic Speech Recognition <i>Automatikus beszéd felismerés</i>	EUROCONT ROL	European Organisation for the Safety of Air Navigation <i>Európai Szervezet a Légiközlekedés Biztonságáért</i>
ATC	Air Traffic Control <i>Légiforgalmi Irányítás</i>	FAB	Functional Airspace Block <i>Funkcionális Légtérblokk</i>
ATM	Air Traffic Management <i>Légiforgalmi Irányítás</i>	FAB CE	FAB Central Europe <i>Közép-Európai Funkcionális Légtérblokk</i>
AWOS	Automated Weather Observing System <i>Automata időjárás megfigyelő rendszer</i>	FDP	Flight Data Processing <i>Repülési adat feldolgozás</i>
CANSO STWG	CANSO Strategic Technology Work Group <i>CANSO Stratégiai Technológiai munkacsoport</i>	FIFO	First In-First Out <i>Elsőként Be-Elsőként Ki</i>
CDA	Continuous Descent Approach <i>Folyamatos süllyedési megközelítés</i>	FRA	Free Route Airspace <i>Szabad Útvonalú légtér</i>
CEF	Connecting Europe Facility <i>Európai Hálózatfinanszírozási Eszköz</i>	GREAT	Greener Air Traffic Operations <i>Zöldebb légiközlekedési működés</i>
CRCO	Central Route Charges Office <i>Központi Útvonaldíj Iroda</i>	Hjt	Act on the Status of Defense Forces <i>Honvédek jogállásáról szóló törvény</i>

A HungaroControl Zrt. 2023.12.31.-i kiegészítő melléklete

Szakmai rövidítések, kifejezések magyarázata angolul			
HMI-CWP	Human Machine Interface - Controller Working Position	SAFEMODE	Strengthening synergies between Aviation and maritime in the area of human Factors towards achieving more Efficient and resilient MODE of transportation
	<i>Humán-gépi interfész - Irányítói munkaállomás</i>		<i>Az emberi tényezők területén meglévő szinergiák erősítése a légi- és víziközlekedésben egy hatékonyabb és reziliensebb közlekedésért</i>
HUFRA	Hungarian Free Route Airspace <i>Magyar Szabad Útvonalú Légtér</i>	SDA	Sesar Deployment Alliance <i>SESAR végrehajtási szövetség, nonprofit szervezet</i>
IÉM	Air Traffic Controller Career Agreement <i>Irányítói Életpálya Megállapodás</i>	SDM	SESAR Deployment Manager <i>SESAR Üzemeltetésirányító Szervezet</i>
IFR RPAS	Instrument Flight Rules Remotely Piloted Aircraft Systems	SES	Single European Sky
	<i>Műszeres repülési szabályok GPS/GNSS-technológia által vezérelt gépek és a távirányítású légi járműrendszerek esetében</i>		<i>Az Európai Unió "Egységes Európai Égbolt" keretszabályozása</i>
IFRS	International Financial Reporting Standards	SESAR	Single European Sky ATM Research
	<i>Nemzetközi Pénzügyi Beszámolási Standardok</i>		<i>Egységes Európai Égbolt Légiforgalmi Irányítási Kutató Program</i>
K+F	Research and Development	SJU	SESAR Joint Undertaking
	<i>Kutatás-fejlesztés</i>		<i>Egységeseurópai égbolt ATM kutatási program közös vállalat</i>
KFOR	Kosovo Force	SMR	Surface Movement Radar
	<i>Koszovói Nemzetközi Biztonsági Erő</i>		<i>Felszíni mozgásokat érzékelő radar</i>
KSZ	Collective Agreement	STAM	Short-Term Air Traffic Flow Capacity Management
	<i>Kollektív Szerződés</i>		<i>Rövid távú áramlásszervezés</i>
LARA	Local and Sub-Regional Airspace Management Support System	STATFOR	EUROCONTROL Statistics and Forecast Service
	<i>Helyi és Szubregionális Légtérkezelési Támogatási Rendszer</i>		<i>EUROCONTROL Statisztikai és Előrejelzési Szolgálat</i>
LTE/AGA	Long Term Evolution/Air-Ground-Air	SU	Service Unit
	<i>LTE hálózat- légi-föld-légi kapcsolat</i>		<i>Szolgáltatási Egység</i>
MÁK	Hungarian State Bond	SWIM	System Wide Information Management
	<i>Magyar Államkötvény</i>		<i>Rendszer szintű információ menedzsment</i>
MATIAS	Magyar AutomateD and Integrated ATC System	TEN-T	Trans-European Transport Network
	<i>Magyar automatizált és integrált légiforgalmi rendszer</i>		<i>Transzeurópai Közlekedési Hálózat</i>
MKVK	Hungarian Chamber of Auditors	TEN-T EERP	TEN-T European Economic Recovery Plan
	<i>Magyar Könyvvizsgálói Kamara</i>		<i>TEN-T Európai Gazdaságélénkítő Terv</i>
MNV Zrt.	Hungarian National Property Management Ltd.	TÉR	Performance Evaluation System
	<i>Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt.</i>		<i>Teljesítmény Értékelési Rendszer</i>
MtM	Mark-to-Market	TNC	Terminal Navigation Charge
	<i>Nyitott pozíció aktuális piaci értéke</i>		<i>Terminálirányítási Díj</i>
ODS Toolbox	Operational Data Store Toolbox	UPMS	User profile management
	<i>Műveleti Adattárház Eszköztár</i>		<i>Felhasználói profil menedzsment</i>
OMSZ	National Weather Service Provider	USIS	U-Space Initial Service
	<i>Országos Meteorológiai Szolgálat</i>		<i>Vezető nélküli légi járművek légiforgalmi irányításával kapcsolatos alapvető szolgáltatások</i>
PBN	Performance Based Navigation	UTM	Unmanned Aerial System Traffic Management
	<i>Teljesítmény alapú navigációs eljárások</i>		<i>Pilóta nélküli légi járművek forgalommenedzsmentje</i>
PCP	Pilot Common Project	VDL	VHF (Very High Frequency) Data/ Digital Link
	<i>Kísérleti közös projekt</i>		<i>VHF digitális adatkapcsolat</i>
PKI	Public Key Infrastructure	VGS	VDL Ground Station
	<i>Nyilvános kulcsú tanúsítás</i>		<i>VDL földi állomás</i>
rTWR	Remote Tower	VME	VDL Monitoring Equipment
	<i>Távoli torony irányítás</i>		<i>VDL monitoring eszköz</i>
SAE G-34	SAE International G-34 Committee	VPPP	Virtual Pseudo Pilot Platform
	<i>SAE International cég G-34 bizottsága</i>		<i>Virtuális Álpilóta platform</i>